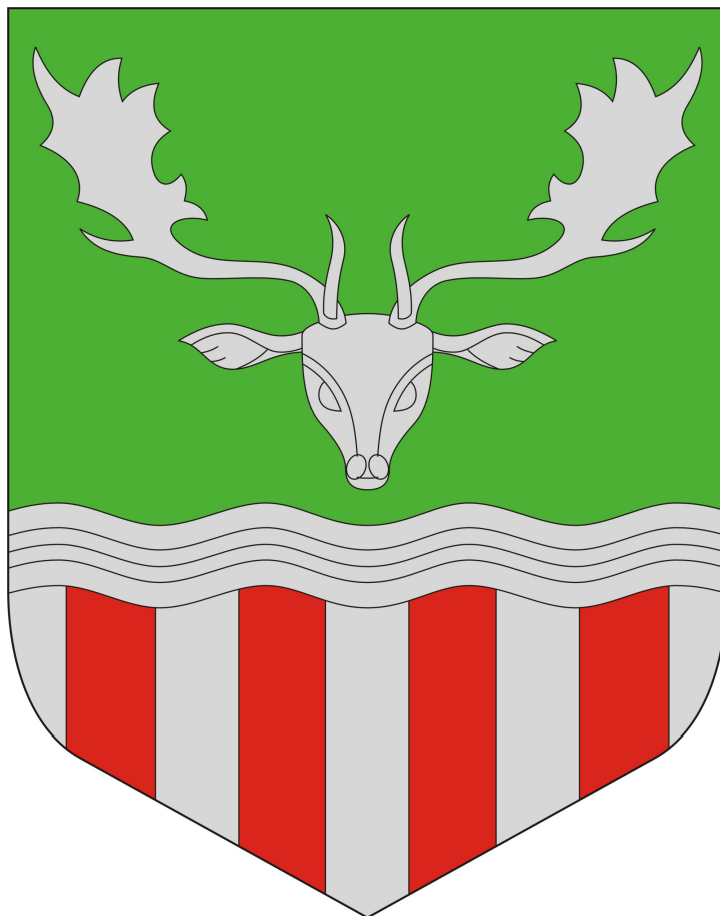

Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Tamási járásban

ÁROP-1.A.3.-2014

Esélyegyenlőségi Programterv

**Tamási
2015-2020**

Tartalomjegyzék:

I.	Bevezetés	4
II.	A járás bemutatása	5
-	II.1. Tamási Város, mint járásközpont bemutatása	4
-	II.2. A Járási szintű esélyteremtő programterv elkészítésében együttműködő települések bemutatása	7
-	- a) Diósberény	7
-	- b) Értény	8
-	- c) Felsőnyék	8
-	- d) Gyöng	9
-	- e) Keszőhidegkút	10
-	- f) Koppányszántó	11
-	- g) Magyarkeszi	11
-	- h) Miszla	12
-	- i) Mucsi	13
-	- j) Pári	13
-	- l) Pincehely	15
-	- m) Regöly	16
-	- n) Szakadát	17
-	- o) Szakály	17
-	- p) Udvari	20
-	- q) Varsád	20
II.3.	Tamási Járás népességének jellemzői	21
III.	Értékeink, küldetésünk	26
IV.	Előzmények	26
V.	Jogszabályi háttér bemutatása	26
VI.	Múlt – jelen – jövő /stratégiai környezet bemutatása/	28
-	VI.1. Az „Európa 2020” stratégia	28
-	VI.2. Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal	33
-	VI.3. A járási esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása	34
VII.	MÉLYSZEGÉNYSÉGBEN ÉLŐK, ROMÁK HELYZETE, ESÉLYEGYENLŐSÉGE	36
-	VII.1. Bevezetés	36
-	VII.2. Jövedelmi és vagyoni helyzet	36
-	VII.3. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció	37
-	VII.4. Közmunkaprogram	40
-	VII.5. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások	43
-	VII.6. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés	45
-	VII.7. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	48
VIII.	GYERMEKEK HELYZETE, ESÉLYEGYENLŐSÉGE, GYERMEKSZEGÉNYSÉG	50
-	VIII.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)	50
-	VIII.2. Gyermekek; és fiatalok bűnelkövetők	53
-	VIII.3. Gyermekek egészségügyi ellátáshoz való hozzájutásának esélye	54
-	VIII.4. Óvodai oktatási adatok	55
-	VIII.5. Általános iskolai oktatási adatok	56
-	VIII.6. Középiskolai oktatás adatai	57
-	VIII.7. Hátrányos helyzetű gyermek esélyegyenlősége	58
-	VIII.8. Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés	60

- VIII.9. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek határozása	61
IX. A NŐK HELYZETE, ESÉLYEGYENLŐSÉGE	62
- IX. 1. A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége	62
- IX.2. Nők sérelmére elkövetett bűncselekmények, családon belüli erőszak	63
- IX.3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe	65
- IX.4. A nők szerepe a közéletben	65
- IX.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	65
X. AZ IDŐSEK HELYZETE, ESÉLYEGYENLŐSÉGE	67
- X.1. Az időskorú népesség főbb jellemzői	68
- X.2. Idősek munkaerő-piaci helyzete	69
- X.3. Az időseket érintő általános problémák	70
- X.4. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	71
XI. A FOGYATÉKKAL ÉLŐK HELYZETE, ESÉLYEGYENLŐSÉGE	72
- XI.1. A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái	72
- XI.2. A fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága	73
- XI.3. A fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei	73
- XI.4. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés	74
- XI.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	75
XII. A HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM NYILVÁNOSSÁGA	76
- XII.1. Járási Esélyegyenlőségi Program koordinálásáért, működtetéséért felelős személyek, bizottságok	76
- XII.2. Járási Szintű Kerekasztal Tagjai	77
- XII.3. Járási Szintű Kerekasztal Munkacsoportjai	77
- XII.4. Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtása felelős szervezetet működése	77
XIII. AZ INTÉZKEDÉSI TERÜLETEK RÉSZLETES KIFEJTÉSE	78
- XIII.1. A mélyszegénységben élők és romák célcsoportjában	78
- XIII.2. Az intézkedési területek részletes kifejtése a gyermekek célcsoportjában	86
- XIII.3. Az intézkedési területek részletes kifejtése a nők célcsoportjában	91
- XIII.4. Az intézkedési területek részletes kifejtése az idősek célcsoportjában	96
- XIII.5. Az intézkedési területek részletes kifejtése a fogyatékkal élők célcsoportjában	98
XIV. ÖSSZEGZŐ TÁBLÁZAT - A JÁRÁSI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM INTÉZKEDÉSI TERVE	106
XV. MEGVALÓSÍTÁS	134
XVI. MONITORING ÉS VISSZACSATOLÁS	134

I. Bevezetés

Az ÁROP-1.A.3-2014-2014-0110 azonosító számú projekt keretében Tamási Járás, és a hozzá tartozó települések közös együttműködést vállaltak annak érdekében, hogy a Járáshoz tartozó települések helyi esélyegyenlőségi programjait közösen áttekintsék, a településeken kialakult valós helyzetet elemezzék, a helyi esélyegyenlőségi programokban feltárt, és az azóta jelentkező problémákat összefoglalják, és ezekre intézkedési tervet dolgozzanak ki. Ezt megerősítendő, valamennyi résztvevő együttműködési megállapodást írt alá, melynek célja egy öt évre szóló, Járási Szintű Esélyteremtő Programterv megalkotása, egy a felzárkózást segítő szakmai kerekasztal létrehozása, és működtetése volt. A felzárkóztató kerekasztal koordinációs feladatainak ellátására, valamint hatékony működtetésére létrejött egy koordinációs bizottság, mely az ÁROP-1.A.3-2014-2014-0110 helyi szakmai stábjából áll.

A munkában Tamási Járás Kormányhivatala, a térség településeinek önkormányzatai, nemzetiségi önkormányzatai, szociális szolgáltatói, oktatási-, és közművelődési intézményei, az érintett célcsoportokkal napi szinten kapcsolatban lévő civil szervezetek, a gazdasági élet szereplői és az egyházak is részt vettek annak érdekében, hogy a programban képviselt célcsoportokról minél több, valós információra alapozva készülhessen el a Járási Szintű Esélyteremtő Programterv.

A Járási Szintű Esélyteremtő Programterv a térség Helyi Esélyegyenlőségi Programjaira épül, ezért annak struktúrája, és a célcsoportjai is megegyeznek jelen Program felépítésével, és a Program által érintett célcsoportokkal.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programok elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény tette kötelezővé az önkormányzatok számára, ennek hiányában ugyanis az önkormányzatok a pályázati források lehívásának lehetőségétől elestek volna. A Helyi Esélyegyenlőségi Programokat 5 évre szólóan kellett elkészíteni, melyeknek a felülvizsgálatára két év után kerül sor.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programok, (továbbiakban HEP) elkészítésében a Türr István Képző és Kutató Intézet mentora is segítséget nyújtott az önkormányzatoknak, emellett elviekben a munkába a civil szervezeteket is bevonták, de ez sok helyen nem valósult meg. Ennek következménye pedig az volt, hogy a beazonosított problémák, és az intézkedési tervek sem minden esetben feleltek meg a valóságnak, illetve az érintett célcsoportok igényeinek.

A HEP-ekben és a Járási Szintű Esélyteremtő Programtervben meghatározott célcsoportok az alábbiak:

1. Mélyszegénységben élők és romák
2. Nők
3. Gyermekek
4. Idősek
5. Fogyatékossgal élők

A HEP-ek, és a Járási Szintű Esélyteremtő Programterv elsődleges célja az, hogy az érintett célcsoportok valós problémáit feltárja, és az ezek kezelésére kidolgozott intézkedési terv által a célcsoportok életminőségét, helyzetét javítsa a térségben, valamint elősegítse felzárkóztatásukat és esélyegyenlőségüket az élet valamennyi területén.

A HEP-ek egyik alapvető hibája volt, hogy az abban megfogalmazott intézkedési tervek sok esetben sablonosak voltak, az elérendő célok megvalósulása pedig akár évtizedeket is igénybe vehet. A Járási Szintű Esélyteremtő Programterv elkészítése során nagy hangsúlyt kapott az a vezérelv, hogy olyan, valós problémákat tárjanak fel a munkacsoport résztvevői, amelyek a HEP-ekből hiányoznak, járási szinten érzékelhetőek, az egyes településeken pedig nem megoldhatóak, de amelyeknél reális cél van arra is, hogy a kidolgozott intézkedési tervvel javítani lehet az érintett célcsoportok helyzetén.

Emellett a felmerülő problémák szükségessé tették azt is, hogy a Programban külön szerepeltetve megjelenjenek azok a problémák is, amelyekre csak jogalkotói szinten lehet megoldást találni.

A Járási Szintű Esélyteremtő Programterv, (továbbiakban JEP) elkészítésének egyik lényeges ösztönzője volt, hogy a későbbi pályázatoknak is összhangban kell lenniük a JEP-pel, mert csak olyan célokra lehet majd pályázni, amelyek a Programban megjelennek, és amelyek a Programmal összhangban vannak.

A JEP elkészítésének további előnyei is vannak, hiszen a munkában résztvevők között kiépül, illetve megerősödik a kapcsolati háló, ezáltal az együttműködés is hatékonyabbá válik közöttük. A hálózati szemlélet lehetőséget nyújt az erőforrások, és a feladatok hatékonyabb elosztására, valamint arra is, hogy a célcsoportok számára magasabb szinten valósuljon meg a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés, és az esélyegyenlőség követelménye.

II. A járás bemutatása

• II.1. Tamási Város, mint járásközpont bemutatása

Tamási Magyarország Dél-Dunántúli régiójában, azon belül is Tolna megye északnyugati részén, a Somogy-Tolnai dombság területén helyezkedik el, a 61-es, és a 65-ös főútvonalak találkozásánál. A 111,96 négyzetkilométer területű város, mely egyben Tamási Járás központja is, Siófoktól 40-, Szekszárdtól pedig 50 kilométerre helyezkedik el, népessége pedig 8300 fő.

Tamási már az őskorban is az átlagosnál intenzívebben lakott település volt, ezt bizonyítják a Várhegyen talált, mintegy 3700 éves bronzkori leletek is. Az ókori rómaiak idején valószínűsíthetően uradalmi központ jellegű település volt ezen a területen. Ebből az időből egy ezüstös bronz Concordia-szobor, valamint Pallas Athéné szobra maradtak fenn.

A középkorban Tamási várkastéllyal rendelkező főúri birtok volt, és a térség egyik legjelentősebb mezővárosává fejlődött. A Tamási várával kapcsolatos első írásos emlékek 1311-ből származnak.

A törökök terjeszkedése ezt a térséget pusztította el leginkább, 1541-ben a várat is elfoglalták, és egészen 1686-ig, - amikor Bádeni Lajos seregei visszafoglalták - török kézen is maradt. Ekkor a vár az Esterházyak birtoka lett, akik magyarokkal telepítették be a települést. A leromlott állapotú vár lebontására 1777-ben került sor, köveiből pedig felépítették a ma magántulajdonban lévő miklósvári vadászkastélyt.

A meggyérült népesség pótlására német bevándorlókat telepítettek ide, akiknek köszönhetően a térség mezőgazdasága felvirágzott. A betelepített lakosság egy része évszázadokig megőrizte népi hagyományait, a betelepítés pozitív hatásai pedig mindmáig éreztetik pozitív hatásukat a térségben.

Tamásiban a XIX. Században főként csak helyi jelleggel, és a mezőgazdasághoz kapcsolódóan, részlegesen fejlődött az ipar, melynek egyik oka volt, hogy a települést a vasúti hálózat főbb vonalai elkerülték.

A két világháború között a város fejlődése lelassult, azonban az 1960-as években a város új közintézményekkel, ipari üzemekkel bővült. Tamási történetében többször kapott városi rangot, utoljára 1984-ben nyilvánították várossá.

Tamási Járásban 32 település található, a Járás területén élő emberek lélekszáma pedig 38000 fő. A Járás székhelye, valamint legnépesebb települése Tamási. Ennek megfelelően az összes járási hatókörű igazgatási-, oktatási-, egészségügyi szervezet is itt található. Ezen belül Gyöng és Simontornya nyújt még városi jellegű szolgáltatást a Járásban, valamint Hőgyésznek és Pincehelynek van kiegészítő térségi szerepköre. A Tamási Járásban mindössze három 2000 főnél népesebb falu található, itt a három városhoz tehát egy dominánsan (2000 lakos alatti) "kisfalvas" térség kapcsolódik.

Tamási mezőgazdasági adottságai mindig is kedveztek a szőlő-, és gyümölcsstermesztésnek, valamint az állattenyésztésnek is. Évszázadokon keresztül a település a mezőgazdaságra épült, ez csak az 1960-as években változott meg némileg, amikor különböző gyárak, üzemek leányvállalatai települtek az akkor még nagyközséggént létező Tamásiba. A mezőgazdaság fejlődése ekkor sem maradt le az ipar fejlődésétől, a mezőgazdaság, és az ipar jól kiegészítették egymást. A rendszerváltozást követően az Állami Gazdaság, és a termelőszövetkezetek megszűnése, a fölterületek elaprózódása, és magántulajdonba kerülése viszont a mezőgazdaság struktúrájának széteséséhez vezetett. Az állattenyésztés volumene jelentősen visszaesett, a háztáji állattartás pedig gyakorlatilag teljesen megszűnt. Az erdőgazdálkodásból származó jövedelemtől is elesik a város, mivel a kitermelt fát csak nagyobb távolságban lévő faipari üzemekben tudják feldolgozni.

A mezőgazdasági termékek feldolgozását a hiányos szerkezetű, és alacsony kapacitású élelmiszeripar nem bírja el.

Mivel a Tolnai borvidék Tamási körzetében található, így a város jelentős szőlő-, és gyümölcsstermesztési hagyományokkal rendelkezik. Tamásiban a nagyobb termelők hegyközségbe tömörültek, azonban a szőlőstermesztés visszaszorulóban van a termőterületek csökkenése, a beszükülő piaci lehetőségek, a vadkárok, valamint a szőlő termőterület művelése iránt mutatott egyre csökkenő hajlandóság miatt.

Tamásiban nincs az egész megye szintjén meghatározó vállalat, de a város az üzemek miatt jelentős szerepet játszik a Járás gazdasági életében. Ez foglalkoztatást, gazdasági súlypontot, és ehhez kapcsolódóan közvetlen, és közvetett bevételt eredményez a városnak. Ugyanakkor ezek egy része nem a helyi erőforrások mobilizációjára épülő szerves gazdaságfejlesztés. A külföldi tőkebefektetések bizonyos mértékig kiszolgáltatottá teszik a települést, torzulást okozhatnak a foglalkoztatottság terén is, amely az esetleges leépülésüket követően a munkanélküliség megnövekedéséhez vezethet. Tamási, mint gazdasági erőter, elsősorban a városkörnyéki, jó közlekedési ellátottsággal rendelkező településeken érezteti hatását. Ebből kifolyólag a járás kettészakad a 61-es és 65-ös főutak menti, fejlettebb, jobb gazdasági és foglalkoztatottsági mutatókat produkáló településekre, és a főutak közötti periférikus falvakra.

Tamási jelenlegi ipari struktúrája meglehetősen egyoldalú, és főként az alacsonyan képzett munkaerő (betanított munkás) szintre épül.

A turizmus szerepe a város életében és gazdaságában kiemelkedő, de jelentős beruházásokra van szükség ahhoz, hogy a régióban érvényesülni tudjon. Az egyre erősödő verseny arra készíti a turizmusra támaszkodó vállalkozásokat, hogy fejlesszenek és a minőségi irányba mozduljanak el.

Tamási egyik legfontosabb turisztikai nevezetessége a Várhegy alatt található termálfürdő, mely 2011 augusztusában egy modern, 4000 m²-es, 8 medencével, szauna világgal, élményelemekkel rendelkező fedett fürdővel bővült. A fejlesztés annak az ability programnak a része volt, amely célul tűzte ki, hogy a kerekesszékes és a mozgáskorlátozott vendégek a fürdő szolgáltatásait ugyanúgy igénybe vehessék, mint ép társaik. A vendégek elhelyezését a fürdő mellett lévő kemping, panziók és a közelben épült két nyaralótelepen lévő közel 200 üdülőház szolgálja.

- Tamásiban van a Gyulaj Zrt. központja, mely a volt Eszterházy-birtokon gazdálkodik és vadásztat. A vállalat termálfürdőhöz közeli, 20 ha-os vadsparkjában a magyarországi erdők valamennyi nagyvadja megtekinthető. A mellette fekvő miklósvári parkerdőben horgásztó és tenispálya is várja a vendégeket.

Az erdő vadbősége, az itteni vadászatok történelmi múltja keltette életre a „Trófea” vadételek országos főzőversenyét, melyet minden évben nagy sikerrel rendeznek meg Tamásiban.

A március végi kistérségi borversenyen, s a hozzá kapcsolódó kulturális rendezvényeken a vendégek is megízlelhetik a legjobb tamási és környékbeli borokat.

A város szép műemléke, a Kálvária-dombon álló Rozália-kápolna a XVI. századból való.

Tamási másik egyházi látványossága az 1735-45 között épült barokk stílusú római katolikus templom.

Az egykori börtönből kialakított Kultúrák Házában kapott elhelyezést a Tamási Galéria, amelyben állandó és időszakos kiállítások tekinthetők meg, valamint a Helytörténeti Gyűjtemény, ahol a település múltja elevenedik meg.

Az augusztus 20-i ünnepségekhez kapcsolódóan rendezik meg az ország legnagyobb múltú lovas rendezvényét, a Tamási Lovasnapokat.

A "Tamási Nyár" programsorozat minden évben tartalmas szórakozást kínál a városban és a környéken nyaraló külföldi és belföldi vendégeknek egyaránt.

A nemzetközi és hazai minősítéssel rendelkező Tamási Koncert-fúvószenekar fellépései kiemelkedő eseményei a településnek.

II.2. A Járási szintű esélyteremtő programterv elkészítésében együttműködő települések bemutatása

a) Diósberény

Diósberény először a XI. században jutott történelmi szerephez: a falu határában gyülekezett Koppány vezér, I.István (Szent) király ellen szervezett seregével. Első oklevele 1193-ból származik, melyben a székesfehérvári keresztesek tolnai birtokai között találjuk. A község neve írásban 1305-ben jelenik meg először, amikor a Szakadati család tagjai osztottak birtokaikon. A XIII. században egyházi birtok, egy 1298-ban kelt oklevél szerint ekkor már volt egy római katolikus temploma. A XVI. században a szigetvári vitézek kapták meg adományként. A mohácsi vész után rácokat telepítettek le a településre. A török hódoltság alatt egy ideig lakott település volt, ezt mutatja a simontornyai szandzsák 1572. évi fejadó-összeírásának jegyzéke, ahol Berény 40 családfővel szerepelt. A török időkben aztán egyre inkább elnéptelenedett. A magyarok megtelepedésekor a község földesura Czinczendorf Gróf volt, 1727-ben gróf Mercy birtokába jutott, 1772-ben pedig már gróf Apponyi György birtokaként szerepel. A település az 1900-as évek elején is az Apponyiak birtokához tartozott. 1728-ig csak magyar ajkú lakosság lakta, ekkor nagyobb létszámú németajkú lakosság telepedett ide Hessenből, a Saar vidékről, Westrichből és Fulda környékéről. Ők alapozták meg a falu ma is rendezett voltát, és tették Diósberényt egyre virágzóbb településsé. 1701-ben pusztta, majd Mucsi és Závold községekből idetelepült magyarok népesítik be, akik a kuruc háborúk idején elmenekültek a rácok elől, majd a békekötés után újra visszatértek. 1926-ban szétszították az uradalomtól elvett földeket, ekkor gróf Apponyi Géza volt a falu kegyura. A betelepített németek részére szabad vallásgyakorlást biztosított, és hogy a viszálykodást megakadályozzák, azonos felekezetűek kerültek egy-egy helységbe, így Diósberénybe római katolikusok érkeztek, míg a szomszédos Gyönkre reformátusok. A XX. századtól jelentős gazdálkodás folyt a településen, szinte önellátó volt a falu gabonában, gyümölcsben, zöldségfélében, állatállományban. A falu életének legnagyobb - negatív - változását a németek II. világháború utáni kitelepítése okozta. A több mint 200 éve itt élő német családok többségét elvitték, helyükre kitelepített felvidéki magyarokat, bukovinai székelyeket telepítettek be, akik itt gyökértelennek érezték magukat. 1946-ban mintegy 70 bucsei telepes család jött Karcag mellől, de közülük sokan továbbköltöztek.

Napjainkban Diósberény azon települések közé tartozik, melyek erős gazdasági háttérrel tudhatnak magukénak, azonban jelentős probléma a falu lakosságszámának megállíthatatlan csökkenése.

b) Értény

Értény Község Tolna megye északnyugati részén a Tamási járásban, Somogy megye határánál fekszik. A település zsákfalú, amely a 61-es főútról Nagykönyinál lekanyarodva érhető el. Értény első lakosai a magyarsághoz csatlakozott katonai segédnép, a besenyők voltak. A falu címerében rájuk utal, s a mezőgazdaság jelentőségét fejezi ki az eke, és a leányalak kezében a búzakalász. A leányon látható értényi népviselet a szüreti és az aratási ünnepeket szimbolizálja. A szőlő és a búzakalász magában hordozza a bor és a kenyér keresztény szimbolikáját, és utal a lakosság vallásosságára is. A hullámvonal a Koppány-patak kifejezője. A település a török időkben elnéptelenedett, majd ezek után indult fejlődésnek. Ennek bizonyítéka az 1749-ben épített római katolikus templom, melyet ma műemlékként tartanak nyilván. A faluban algimnázium is működött, mely a protestáns iskolák után az első magasabb fokú oktatási intézmény volt a megyében. A község lakói állattenyésztéssel, növény-, és szőlőtermesztéssel és bor előállításával foglalkoztak. A falu a kedvező természeti adottságainak és az itt élők szorgalmának köszönhetően az 1900-as évek elején jómódú nagyközséggé fejlődött. Általános iskolájából sorra kerültek ki a felsőfokú tanulmányokat végzett diplomás fiatalok. A XX. századi változások, a téjesítés és a körzetesítés miatt az intézményhálózat fokozatosan leépült, a település fejlődése megállt. Ezáltal a lakosságszámban is csökkenés következett be. A rendszerváltozás hatására a lakosság száma ismét csökkenésnek indult, de a munkanélküliek száma rohamosan megnőtt. A művelésre alkalmas földterületek magánkézbe kerültek így néhány mezőgazdasági vállalkozás működik a településen, ám ezek csak szezon jellegű munkalehetőséget tudnak biztosítani a helybelieknek. A település földrajzi elhelyezkedése és zsákfalú jellege nehézkessé és költségessé teszi a településen élők számára a vidéki munkavállalást.

Értény infrastrukturális szempontból átlag alatti település. Az utcáinak nagy része jó állapotú, de néhány esetben a nagyméretű mezőgazdasági gépek megrongálják azokat, amelynek rendbetétele nagy terhet ró az önkormányzatra. A településen közel kétszázötven lakóingatlan áll, amelyek nagy része komfort nélküli és a vízvezetés hiánya miatt igen rossz állagú. A falu képét a szépen gondozott környezet és a tisztántartott, virágokkal díszített utcák mellett meghatározza a félig összedőlt házak képe. Vezetékes ivóvíz nincs minden házban. A gázt 2005 végén vezették be a faluba, azonban csak a lakóházak 10 %-ában és a közintézményekben került bekötésre. A vízellátást és a kommunális hulladék gyűjtését az önkormányzat szolgáltatási szerződés keretében végezteti. Szennyvízcsatorna nincs a faluban. Értényben Koppányszántó Községgel társulásban működtetett óvoda lát el nevelési feladatokat. A településen, a háziorvosi, gyermekjóléti, családsegítői és védőnői feladatokat szintén Koppányszántó és Nagykönyi Községekkel egy körzetben foglalkoztatott, megosztott munkaidejű közalkalmazottak végzik. A település közigazgatási területéhez tartozik Barnahát puszta, ahol egy idősek otthona működik.

c) Felsőnyék

Felsőnyék a Tolna – Fejér – Somogy hármashatár tolnai csücskében helyezkedik el. Felsőnyék a honfoglalás-kori Nyék törzs nevét hordozza és valóban sok-száz éves település. Lakott volt már korábban, a Római Birodalom idején, régészeink számos emléket találtak a különböző korokból. Felsőnyék történetét Magyarország történelméhez hasonlóan: a népvándorlás, a királyok, nemesek viszálykodásai alakították, az egyházak helybeli története, az itteni népszokások, a település épületeinek építészeti stílusa mind ezt adják vissza. A település

történelmét tekintve az ország egyik ütőerén elhelyezkedő község. A „De sagittis Hungarorum libera nos Domine!” szerzetesi intés nyugaton a Nyék törzs vándorlásai után született. 1315-től írott formában is nyomon követhető történelme. A faluból vagy közvetlen környezetéből számos híresség származik: így vagy úgy, de Nyékhez kötődik például Méliusz Juhász Péter, az első debreceni református püspök; Vas Gereben, Petőfi író-társa; Deák Ferenc, a Haza Bölcsé 1849-ben itt talált menedéket. Felsőnyék mezőgazdasági jellegű település, ipara nincs. A dunántúli dombok ölében, a Várhegy lábánál terül el. A táj gyönyörű, a levegő tiszta, még a balatoni vitorlások is ide látszanak. Felsőnyék bora híres. Településnek nincsenek várai vagy kastélyai bár a környéken számos látványosság található. Azonban vannak szép, régi, védett épületek, dolgos lakosok és a látogató itt csendet, nyugalmat, vendégszeretetet talál.

Településszerkezetét tekintve tipikusan szalagos szerkezetben kialakult település. A néhány ezer éves földerdőtérmenték mellett több még talpon álló, 200-300 éves házzal, építménnyel (lőszbe vájt pincesor) rendelkezik a falu.

d) Gyönk

Gyönköt először az 1280-as években említik meg, viszont a környék (és Gyönk) már korábban is lakott térség volt. A község a török idők alatt is lakott terület maradt, majd a Rákóczi szabadságharc idejében elnéptelenedett. Az 1700-as évek elejei betelepítésekkel főként magyar és német családok érkeztek a községbe. Az 1806-ban Nagyszékelyben alapított iskolát 1812-ben Gyönkre helyezték át, ahol ma is működik, Tolnai Lajos Gimnázium néven. A községben 1821-ben már megoldották az úrbéri rendezést. Az 1848–49-es szabadságharcban túlzott szerepe nem volt. 1882-ben készült el a Budapest–Dombóvár–Pécs-vasútvonal, amelyen Gyönk is kapott állomást, de mivel a vasút a Kapos völgyében halad, a falutól ez kb. 7 km-re került. Innen nyílt egy kiágazás Tamásiba 1893 végén (Keszőhidegkút-Gyönk–Tamási-vasútvonal), de 1990-től ezen a vonalon már csak teherforgalom van.

1891-ben 3371 német és magyar lakosa volt. 1947-ben a csehszlovák-magyar lakosságcsere keretében 9 felvidéki magyar családot (55 fő) telepítettek ide felvidéki Martos községből.

Gyönk hosszú időn keresztül járási székhely volt, s élvezte ennek minden előnyét. A közhivatalok és intézmények jelenléte jótékony hatással volt szellemiségére, fejlődésére és ekkor épült ki kisváros jellegű központi része is.

1961-ben azonban székhely státusza megszűnt, ami megállította a második világháború alatt és utána amúgy is jelentősen lelassult fejlődést. Úgy tűnt, hogy a gyönki dombok fölött átfúj a szél, s táj mozdulatlanságra ítéltetett.

Az 1990. évi népszámlálási adatok szerint 2380 lelkes volt a község, de a legfrissebb adatok szerint azóta ez a szám sajnos mintegy háromszázzal csökkent, s ez ezer fővel kevesebb lakost jelent, mint ahányan éltek itt a száz évvel ezelőtti népszámlálás idején. Akkor 2145-en vallották magukat német nemzetiségűnek, ám a második világháború után véghezvitt kitelepítés következményeként ma már csak néhány százra tehető a - zömmel protestáns - német ajkúak száma.

1991-ben a társközségek visszanyerték önállóságukat, de gyakorlatilag ma sem nélkülözhetik Gyönk körzetközponti vonzerejéből adódó ipari, kereskedelmi, kommunális és kulturális szolgáltatásait. A leglátványosabb kapcsolódás az alsó fokú iskoláztatásban nyilvánul meg. Ma már a Községi Társulás 13 települést számlál.

A Gyönkön található Tolnai Lajos nevét viselő gimnáziumban magyar és német nyelven folyik az oktatás. A Lackner Aladár nevéhez fűződő Német Nemzetiségi Tájháza tekinthető meg a protestáns németiség életének hagyományos használati tárgyai. A település központjában álló klasszicista művelődési házban gazdag könyvtár működik, ifjúsági néptáncsoport, német kórus, művészeti csoport színesíti a kisváros életét.

A lengyel származású Sulkowski család egykori gyönki kastélyában kapott helyet Tolna megye legnagyobb befogadóképességű szociális otthona.

Gyönk 2009. július 1-je óta város.

e) Keszőhidegkút

Keszőhidegkút a Kapos-völgyében, a Tolnai-Hegyhát lábánál fekszik, neve a Keszi törzsnévből eredeztethető. Egy 1397-ben kelt oklevélben említik először, mint „Kew alio nomine Hydegkuth” – Kesző más néven Hidegkút – ekkor Simontornya várához tartozott. A simontornyai szandzsák 1572. évi fejadó összeírásában Hidegkút még 7 családfővel szerepelt, ezt követően elnéptelenedett, az 1696. évi megyei adójegyzékben már nem említették. A simontornyai uradalom 1689. évi összeírásában birtokosaként a főként Fejér vármegyében birtokos Salomváry Jánost nevezték meg. A török kivonulása után a simontornyai uradalmat – valószínűleg Hidegkúttal együtt – a Styrum-Lymburg család szerezte meg. A település később zálog gyanánt a Zsitkovszky család kezére került. Nevükhöz fűződik az újratelepítés megindítása: 1720 őszén hesseni evangélikus telepesek érkeztek a községbe. A Zsitkovszky-család az 1726. május 20-án kelt szerződés szerint 1000 forintért Claudius Florimundus Mercy grófnak, császári tábornoknak, a Temesi Bánság kormányzójának adta el birtokát, akitől 1773-ban az Apponyi-család tulajdonába került. A település 1872-ben nagyközségi rangot viselt, 668 német lakosa volt. 1913-ban Tolna vármegye simontornyai járásához tartozott 850 német lakossal. Az első világháború hőseinek neveit tartalmazó, 1923-ban készült emléktáblák az 1794-1795-ben épült evangélikus templom főbejárata mellett kétoldalt találhatóak

Keszőhidegkút határában folyik a Kapos folyó. Vele párhuzamosan halad az autópálya és a Budapest–Dombóvár–Pécs-vasútvonal, melyek lehetővé teszik a falu könnyű megközelítését. A településről ágazik ki a Keszőhidegkút-Gyönk–Tamási-vasútvonal, de itt 1990-től már csak teherforgalom van.

A falu házai a Tolnai dombság egyik völgyében, lépcsőzetesen helyezkednek el. Több, hidegvízű forrás ered itt és egy kis patak is keresztülfolyik a falun. A falu körüli, napsütötte, hullámozó domboldalak, meredekségükből adódóan intenzív mezőgazdasági termelés helyett inkább alkalmasak gyümölcsfák telepítésére és szőlő termesztésére. Ezt az elődök is így gondolták a pincesor meglévő és felújításra váró pincéi és a szőlők láttán. A települést körülvevő erdők, mezők váltakozása, a völgyekben megbúvó források kiváló élőhelyet biztosítanak az itt élő, jó minőségű nagyvad állománynak (gímszarvas, dámszarvas, őz, vaddisznó).

Nevezetességek: Evangélikus templom, melyet 1794-ben építettek és 1994-ben újjáépítettek. Toronysisakját a XIX. század végén készítették. A templom mellett találjuk azt az épületet, melyben az evangélikus egyház nyaranta ifjúsági táborokat szervez. A gyerekek körében ez a tábor nagy népszerűségnek örvend és mind Magyarországon, mind külföldön – főleg német nyelvterületen – ismertté tette a falut. Az ide látogató turistákat az első osztályú Bodó Vadász

Vendégház tudja elszállásolni. A házigazdák szívélyes, magyaros vendéglátással öregbítik a falu és hazánk jó hírét.

f) Koppányszántó

Koppányszántó Tolna megye észak-nyugati szélén fekszik. A község Szakccsal, Érténnyel, Iregszemcsével, illetve a Somogy megyei Törökkoppánnal és Bedegkérrel határos. A település a Koppány folyó két partján helyezkedik el, déli felét a népnyelv évszázadok óta Békavárnak hívja. Az ipar távolságának és az erdők közelségének köszönhetően tiszta és egészséges a levegője. A községet 7 utca alkotja. A település Fő útja egyben a 6508 számú országos közút, mely Nagykönyit köti össze a somogyacsai elágazóval, s így érhető el közeli és távolabbi városok: Kaposvár, Siófok, Tamási, Dombóvár és Szekszárd. A falu lélekszáma - az előregedett népességének következtében - egyre fogy, többször szól a lélekharang, mint a keresztelőre hívó harang hangja. A lakosságszámról vonatkozó néhány adat: 1900-ban: 1564 fő; 1949-ben: 1197 fő; 2001-ben: 429 fő; 2012-ben 367 fő. A kihalt, megüresedett házakat előbb-utóbb eladják, és egyre inkább külföldi állampolgárságú (holland, spanyol, angol, német, dán, svájci) családok vásárolják meg. Az infrastruktúra fejlődésének köszönhetően - kiépített vezetékes gáz, kábel Tv-internet, telefon - egyfelől kitágult a világ, míg az iskola, posta stb. megszűntével beszűkült. A faluban az Önkormányzat a legnagyobb munkáltató, és nagy a munkanélküliség. A rendszerváltást követően a közös intézmények részben megszűntek. Koppányszántó lakossága folyamatosan csökkenő tendenciát mutat: a fiatalok elvándorlása miatt a népességszaporulat jelentősen visszaesett, melyet a munkahelyek hiánya tovább erősített.

g) Magyarkeszi

Magyarkeszi Tolna megye északnyugati, a Somogy-Tolnai dombság északi részén, 3 megye találkozásánál - Tolna, Somogy, Fejér - fekszik. Területének nagysága 3185 ha, ebből a belterület 356 ha.

1703-ig Kesze vagy Keszi volt a hely elnevezése. A török hódoltság után elpusztult települést I. Lipót király az Esterházy családnak adományozta, akik felvidékről telepítettek ide új lakókat, s a helység neve ekkor Kesziről Tótkeszire változott, s csak 1903-tól viseli mai nevét, Magyarkeszit.

A hely már a kőkorszakban is lakott volt. A honfoglalás után a gutkeled nemzetség vette birtokba. Egyházi dokumentumok alapján 1274-ben temploma és plébániája volt, mely a török uralom alatt elpusztult. Az 1514-es Dózsa György-féle parasztfelkelés idejére a falu lakossága elérte a hatszáz főt. Az 1526-os mohácsi vész után az akkor 500 lelket számláló falu lakosságát a török rabláncra fűzte és az időseket elpusztította. Akik életben maradtak, a környék erdeiben elbujdostak. Hazafias tetteikért I. Lipót magyar király (1640-1705) e területeket az Esterházy családnak adományozta, ők voltak a legjelentősebb telepítők.

2001)

A község lakosai 1703-ban reformátusok lettek, majd 1727-ben alapították újra a katolikus közösséget. A mai Szent Mihály arkangyal templom 1742-ben épült. Kegyura 1880-ban Esterházy Miklós herceg.

Az 1970-es évektől kezdődően nagyarányú elvándorlás vette kezdetét ipari munkát adó városokba: Székesfehérvárra, Fűzfőre, Siófokra és Tamásiba. Sajnos a házakat eladták

azoknak a családoknak, akik a városokból ide költöztek, nagy részük munkanélküli és a házaikra nem tudtak költeni, ezáltal a falu képe is leromlott.

h) Miszla

Miszla Tolna megye északi felének közepén, a Hegyhát dombjai közt fekszik. Északon Simontornyánál a Mózsé-heggyel kezdődő, és délen a Sióagárd melletti Leányvárral végződő, 712 négyzetkilométer kiterjedésű kistájat nyugatról a Kapos, Keletről a Sió-Sárvíz völgye határolja, délről pedig az ún. Alsóhidas-patak választja el a Völgyégtől. Változatos felszínű táj, amelyben kicsiny falvak húzódnak meg. Miszla szomszédjai nyugatról Keszőhidegkút, és Belecska, északról Pincehely, keletről Nagyszékely, délről Udvari és Gyöng.

Régészeti leletei bizonyítják, hogy ezen a helyen már az őskorban is volt település. A település neve szláv eredetű. Nevének első okleveles említése 1324-ből való. I. Károly király birtokadományozó oklevele 1324. január 19-én kelt. Miszla a középkorban a simontornyai vár mindenkor urának birtokához tartozott. A további évszázadok során az egymást követő várurak jogos örökrészeként neves családok birtoka lett. Miszla középkori felvirágzását megakasztotta az országra nehezedő török uralom, melynek következménye lett a település elnéptelenedése, megszűnése.

Az 1700-as évek közepén Mária Terézia rácsokat telepített Miszlára, majd németek is érkeztek a faluba. A nemes családok megyei betelepülésével Miszlát évszázadokon át olyan családok uralták, akik országos viszonylatban jelentős személyiségek voltak.

1720-ban itt telepedett le báró Inkey Nándor, aki 1722-ben megépítette Miszlán az első kastélyt, és kialakította a birtokot. Ez a település életében meghatározóvá vált, a lakosság azóta is mezőgazdasággal foglalkozik.

Miszla rövid ideig tartó mezővárosi rangját néhány jegyzőkönyv, folyamodvány, és a körbélyegző őrzi. Ezen időszakban megyegyűléseket tartottak a településen, sőt, 1890-ben az Országgyűlésnek is otthont adott.

Miszla reformkori gazdasági fellendülése az egész ország fejlődésével párhuzamosan haladt. Ekkor érte el fejlődése csúcspontját. 1754-ben elkészült a katolikus, 1791-ben a református, majd az 1900-as években az evangélikus templom is. A két nagyobb létszámú egyház iskolát is működtetett, emellett sorra alakultak az egyesületek.

A kibontakozó kapitalizmus viszonyai között a XX. század elejétől tapasztalható a falu életében nagyfokú hanyatlás. Megkezdődött az elvándorlás, a bizonytalanból a munkát adó települések - városok, nagyobb falvak - felé. Bár sokan elmentek máshova szerencsét próbálni, ugyanakkor érkeztek új lakók is, akár házasság révén, akár az iparosok betelepülési hullámával.

A szilárd burkolatú út hiánya a két szomszédos faluban lévő vasút nehéz megközelíthetősége, a zsákfalú jelleg nagymértékben korlátozta Miszlán az ipartelepítés lehetőségét.

A falu 800 főt veszített 1949 és 1980 között, 2010-ig pedig további 322 főt. Ennek legfőbb okai a közigazgatási és gazdasági önállóság megszűnésében keresendők.

A falut 1971-ben közigazgatásilag Gyöngkhöz csatolták, a TSZ 1974-ben Belecskához került, majd a körzetesítéssel az általános iskola is megszűnt.

A munkaképes lakosság jelentős része elvándorolt, vagy ingázó lett. Ugyan történnek kísérletek a helybeliek, - elsősorban a nők - foglalkoztatására, ez kevésnek bizonyul a lakosság megtartásához.

Miszla - bár Belecska ill. a 61-es üzemi út felől is megközelíthető -, zsákfalunak tekinthető, megfelelő közlekedési kapcsolata csak Gyöngyös felé épült ki, alap-, és középfokú kapcsolatai a városhoz, valamint Udvari községhez kötődik. A lakosság száma 2007-től folyamatosan csökkent, majd 2011-től kisebb növekedés tapasztalható.

i) Mucsi

Mucsi Község Tolna megye délnyugati részén, a Völgyesség dombjai között, a Hidas-patak völgyében fekszik. Területe 2476 ha. Iparág szempontjából mezőgazdasági kultúra jellemzi, ezt támasztja alá a címe is, a szőlőfűrt a régen virágzó borkultúrát, a szarvas a mai napig magas vadállományt, a három domb és közepén ekevas a mezőgazdasági tevékenységet szimbolizálja. A félhold az éltető erőt mutatja. A szimbólumok ma is sajátosságai a vidéknek. Neve valószínűleg személynévi eredetű, a múlt századig Mutsi írásmóddal használták. 1333-ban és 1403-ban már önálló plébániaként említik. A török hódoltság első időszakában lakott maradt, a simontornyai szandzsák 1554. évi fejadó összeírásában 11, az 1571. évben 39, az 1583. évben pedig 36 adózót jegyeztek fel. A területet a Botka családtól vásárolta meg 1700. április 20-án gróf Sinzendorf, a német-római birodalom kincstárnoka és fősolymásza. Az 1717. évi házadó-összeírás még nem sorolta fel a lakott helyek között, újratelepítése 1718-ban kezdődött felvidéki lutheránus telepésekkel. A telepítő Sinzendorf gróf volt, aki a községet 1722-ben 30 egyéb településsel együtt eladta Claudius Florimundus Mercy grófnak, császári tábornoknak, a Temesi Bánság kormányzójának. Ezt követően római katolikus vallású, német anyanyelvű telepések érkeztek, a fuldai apátság volt jobbágyai, akik kiváló mezőgazdasági ismeretekkel rendelkeztek, a szőlőtermeléshez is értettek. 1745-ben már 125 család élt Mucsiban, 717 lélekkel. A lakosság számának emelkedése miatt 1745-ben önálló papot kértek a pécsi püspökségtől. A község 1773-ban az Apponyi család birtokába került. A település 1913-ban Tolna vármegye dombóvári járásához tartozott, lakóinak száma 2192 fő volt, az 1910-es népszámlálás adatai szerint. Az első világháborúban elesett hősök emlékét két, a Szent István király tiszteletére szentelt, 1783-ban elkészült római katolikus templom külső falán, a bejárat mellett elhelyezett márvány emléktábla őrzi. Jelenleg a lakónépesség igen megosztott nemzetiségű, a nagy részben a kitelepítés és a háború után itt maradt németekből és a délről betelepített szlávokból illetve a környező településekről, vagy a városokból beköltözött lakosságból, illetve az idényjelleggel, főként nyáron a településen élő külföldiekből áll.

j) Pári

Pári község a Dunántúli-dombság festői lankái között megbúvó, Tolna megyei település. A Balatontól mindössze 45 km-re délre, Tamási irányában, a 61-es útról lekanyarodva érhető el kis falunk. A népesség jelenleg 668 fő, döntő többségében római katolikus. A településen óvodai nevelés folyik, a kulturális élet központja az IKSZT, valamint a Könyvtár, sportolási lehetőséget a focipálya biztosít. A község összterülete 13.055.158 m² A lakosság összetétel kialakulása: 1932- Ezen időszak alatt Pári önálló község. A településen 1932-ben 1490-en laktak, teljes egészében szorgalmas „sváb” emberek. Bár már több mint 200 éve hagyták el az ó-hazát, mégis németnek érezték magukat, és ezt vállalták is, ami később meghatározóvá vált életükre. Természetes volt számukra, hogy a Volksbund tagjai legyenek, ami szinte egyenes utat jelentett a II. világháború idején a Waffen-SS tagsághoz. Ennek később az lett a következménye, hogy 1945-ben egy részüket kényszermunkára hurcolták a szovjetek. 1947-

ben többségüknek el kellett hagyni házaikat. Át kellett adniuk minden vagyonukat a belföldről és a felvidékről (Komáromszentpéter községből) betelepített „magyarok” részére. Kitelepítés, betelepítés 1947-48 A háborús költözködések miatt – már 1944-ben – 64 magyar ember is lakott a faluban. A legtöbben 1947-ben laktak itt. összesen 1980 fő. Amikor a magyarokat már betelepítették, akkor a „svábok” még itt húzódtak meg a rokonaiknál. Nagy Imre belügyminiszter 70.010/1946 BM. számú rendelete (1946. január 15.) szabályozta a magyarországi németek kitelepítését. Páriban, 1948 májusában 455 német nemzetiségűnek vallott személyt vagoníroztak be és telepítettek ki Németországba. Az ötvenes években a felvidéki magyarok egy része visszaköltözött a határ mellé, hátha valamikor hazamehetnek. Ekkor a faluban maradt pári svábok visszavásárolták régi házaikat, amit elvettek tőlük. Később elkezdődött a környező erdőben élő cigányok beköltöztetése a faluba. Így vált az eredetileg sváb falu három nemzetiségűvé. Mindhárom nemzetiség ma is megtalálható a faluban, de létszámuk és arányuk az idők folyamán változott.

Civil élet- a helyi társadalom ébredése 1998 A 90-es évek közepén volt Pári a mélypontján. 1996-ban megszűnt az alsó tagozat is az iskolában. Már csak az óvoda maradt. A kultúrház évente kétszer volt nyitva: falugyűlésen és Búcsú bálkor. 1998-ban egy helyi vállalkozónak köszönhetően létrejött a CLUB 98 klub, amely segítségével újra megindult Páriban a kulturális igény. Sajnos hamar kiderült, hogy támogatás nélkül nem tud sokáig működni a klub. Így jött létre az végén az első civil szervezet, a Pári Ifjúsági és Nemzetiségi Egyesület. Ez az egyesület lett a kulturális és a társadalmi élet mozgatója, a falu motorja. Ma már a faluban négy bejegyzett civil szervezet és hét civil szerveződés működik.

Igazi különlegességnek számító kikapcsolódási lehetőséget talál az ide látogató falunkban, melynek neve Pári-Golf. Az eredeti sporttól leginkább abban különbözik, hogy az eszköz egyszerű színes műanyag maroklabda és bodzából faragott ütő, a cél pedig beletalálni a 12 leásott műanyagvödörbe, melyeket helyiek által festett mókás figurák segítenek megtalálni. A Polgármesteri Hivatal kertjétől a temető irányába húzódó pálya a temetői gyalogútról könnyedén megközelíthető, ebben egyébként táblák is segítik az ide érkezőt.

Templom, Temető, Kálvária-domb: Pári lakossága kezdetektől katolikus vallású. Az egykori fatemplom helyén 1767-ben emelték a mai háromhajós, félköríves szentélyű barokk stílusú templomot. Ettől az évtől védőszentje Szent Mihály arkangyal, akit a főoltár festménye is megörökített, miközben a legyőzött Gonoszra tapos. A templom feletti dombon elterülő temetőben százéves, jellegzetes alakú síremlékeket is felfedezhetünk. A település déli részén emelkedik a Kálvári-domb, ahonnan csodálatos látvány tárul elénk. A padokon megpihenve élvezhetjük a természet nyújtotta szépséget és nyugalmat.

Tájszoba: A pári német kisebbség múltját, hétköznapijait, ünnepeit bemutató jelenlegi kiállítást 2007. Pünkösöd vasárnapján nyitották meg az érdeklődők előtt. A tájszoba anyagát a helyi lakosok segítségével állította össze a Német Nemzetiségi Önkormányzat.

Gyulaji erdő: A Pári határában elterülő Gyulaji erdő közel 10.000 ha-os területen fekszik. Itt él a több világrekorder dártrófeát adó és vadászberkekben világhírnévre szert tevő gyulaji dáradvad. A Gyulaji erdő nemzetközileg elismert vadgazdagságával, Európa legjelentősebb dármpopulációjával és páratlan szépségével tartalmas kikapcsolódást nyújt az ide látogatók számára akár csak egy séta erejéig is a háborítatlan természetben. Az erdőterületen lehetőség nyílik vadászatra, horgászatra, kerékpározásra, erdei kocsikázásra, valamint a téli hónapokban lovasszán áll rendelkezésre a vendégek számára. Többnapos program esetén a vendégek az Óbíródi vadászházban, illetve a hozzá tartozó apartmanokban szállhatnak meg.

k) Pincehely

Pincehely Tolna megye északi–középső részén fekszik, igazgatási területe kis szakaszon Fejér megyével is határos. Területén található két földrajzi tájegység: a Külső-Somogy és a Tolnai-Hegyhát. A község területe 5014 hektár, amelyből 326 hektár a belterület. A mezőgazdasági terület nagysága 4159 hektár. A két tájegység határán folyik a Kapos folyó, amely a dél felé kiszélesedő Kapos völgyet hozta létre. A Külső-Somogy tájegységbe tartozó terület – amely a község nyugati része – dombvidéki jellegű, enyhe lejtőkkel, míg a Tolnai-Hegyhát magasabb dombosság meredek lejtőkkel, bemosódásokkal. A Kapos által kialakított Kapos-völgy jellege mindkét tájegység fő jellemzőitől eltérő, süllyedék jellegű. A község talajviszonyaira jellemző a megyei átlagtól kedvezőbb talajminőség, amely mind a szántóföldi, mind a kertészeti kultúrák fenntartását, illetve fejlesztését lehetővé teszi. Szükséges azonban rögzíteni, hogy a dombvidéki területen a talajok erodálódtak, az erózióveszély mindkét tájegységen fennáll, a keleti, Tolnai-Hegyhátra eső területen helyenként erős az erózió. A Kapos völgy jó minőségű öntéstalajaiban rejlő lehetőségeket viszont belvízveszély rontja. Éghajlata kiegyensúlyozott, átlaghőmérséklet 10°C, csapadékmennyiség 650-700 mm/év, napfényes órák száma 1900-2000 óra/év. Vízrajzi viszonyait a Kapos határozza meg, amely délről északra haladva átszeli a községet, a belterületet is két részre osztja, a Siót Tolnanémedi határában éri el. A teljes település vízgyűjtője a Kapos, más jelentős vízfolyás nem alakult ki a területen. Pincehely község Tamási kistérségbe tartozik. A térség jellemzője, hogy történetileg városhiányos. Tamási, majd Simontornya kései várossá nyilvánításait nem is előzte meg és nem is követte intenzív városiasodás. A városiasodás hiánya a teljes körzet fejlődését negatívan befolyásolja. Szűkebb környezetéhez viszonyított nagyságrendje, kedvező közlekedési adottságai a környező települések vonatkozásában történetileg is egyfajta központi szerepkört adtak a településnek.

Az 1971-es Tolna Megyei Településhálózat Fejlesztési Koncepció alsó fokú központi szerepkörbe sorolta a községet, alsó fokú körzetébe sorolva Nagyszékely, Keszőhidegkút, Belecska községeket. Ez igazgatási egyesítéssel (közös tanács) és a termelőszövetkezetek (továbbiakban: TSz.) összevonásával is járt. Ezek az intézkedések nem állták ki az idő próbáját.

Központi adottságai mindettől függetlenül fennállnak: közlekedési csomópont jellege, kereskedelmi hagyományai, egészségügyi létesítménye (kórház) a központi szerepkört, illetve ennek lehetőségét biztosítja.

Az 1950-es évektől a lakosság folyamatosan csökken, a csökkenés oka az első időszakban a természetes szaporulatot meghaladó jelentős elvándorlás volt. Az elvándorlás a fiatal korosztályokból történt, emiatt a település korstruktúrája átalakult, kedvezőtlené vált. A születési arányszám általános csökkenése mellett ez az oka, hogy az 1980-as évekre a halálozási ráta meghaladta a születésit, tehát negatív természetes szaporodás és az elvándorlás egymást erősítve csökkentették a község lakosság számát.

Az elvándorlás mellett betelepülések is történtek. A lakosság korösszetételére az idős korosztályok nagy aránya jellemző. A lakosságetnikai összetétele is változott, a korábbi színmagyar lakosság mellett ma már jelentős roma réteg él a községben, mintegy 15 % az arányuk.

I) Regöly

Regöly Tolna megye nyugati, északnyugati határán, a Kapos és a Koppány folyók összefolyása közelében elhelyezkedő község, a Tamási kistérség része. A település jól megközelíthető a 65-ös főút elágazásától 5 km-re letérve, illetve a Budapest–Dombóvár–Pécs-vasútvonalon. A népesség jelenleg 1187 fő, döntő többségében római katolikus. A településen óvodai nevelés, alsó tagozatos általános iskolai oktatás folyik, a kulturális élet központja a Művelődési Ház, valamint a Könyvtár – Teleház, sportolási lehetőséget a tornaterem és a sportpálya biztosít. A község összterülete 6267 hektár.

Regöly és környéke kedvező földrajzi helyzetének köszönhetően az újkőkor óta folyamatosan lakott hely. Az őskori lelőhelyek közül kiemelkedik a neolitikori, kisapostagi kultúrához tartozó ún. fűzfási lelőhely, ahol több bronzkori sírt és gödröt tártak fel.

A késő bronzkorban, mintegy 3000 évvel ezelőtt már állt az a Sáncz, amely körvonalaiban a mai napig fennmaradt. A Sáncz a honfoglalás után is a Dél-Dunántúl legerősebb, legvédehetőbb erősségei közé tartozott, virágkorát pedig a kelták idején (Kr. e. IV - I. század) élte, amikor törzsi központ és pénzöntőhely volt. A telep jelentőségét jól mutatja, hogy az itt talált pénzöntésre használható minta alapján öntötték a kelta pénzek egyik csoportját (az ún. regölyi típust). A kelták idején a Kr. e. I. században került földbe a Regöly és Szárazd között talált aranygyöngyökből, arany és ezüst ékszergarnitúrákból álló leletegyüttes, amely leginkább észak-görögországi és thrákiai ötvösmunkákkal mutat hasonlóságot.

A rómaiak jelenlétét a környéken számos pénzdarab, cseréptöredék és egyéb használati tárgyak leletei is bizonyítják. A népvándorlás korának népei közül a keletről érkezett alánok hagytak maradandó nyomot. Feltételezhető, hogy 1967-ben a község homokbányájában talált női csontváz, amelyet valósággal elborított a sok aranyholmi egy alán hercegnőé volt.

Az avar törzsek a VII. század vége felé telepedtek meg ezen a tájon és valószínűleg birtokba vették az üresen álló földvárat és környékét.

Az avarokat Pannóniában a honfoglaló magyarok követték, megszállták a regölyi sánczot, amely az Árpád-kor végéig a térség meghatározó erőssége maradt. Ezt igazolja, hogy az 1009-ben alapított pécsi egyházmegye egyik főesperességének központja Regöly lett. A regölyi főesperest 1217-ben említi először a pécsi káptalan egyik oklevele. Az Árpád-korban épült templom maradványait a Sáncz egyik magas gerincén találták meg a régészek.

Regöly egyházi központtá emelkedésével összefüggésbe hozható a település elnevezése. Az alapjául szolgáló személynév német eredetű lehetett, a forrásokban is gyakorta előforduló Ragino, Regino. Valószínű, hogy így nevezték a kereszténység felvételének korában a német területről ide érkező első papok egyikét. A török hódoltság előtt a helységet Regennek, illetve Régönnnek ejtették (hasonlóan a mai Szászrégenhez). Ezekből a változatokból és a török adóösszeírásokban szereplő Regenye névből alakult ki a település mai elnevezése. A középkori Regöly virágkorának a török hódítás vetett véget, amely 1543-ra, vagy 1544-re tehető. A török adóösszeírások 1590-ig sorolnak fel regölyi adózókat. A tizenöt éves háború a környék lakosságát menekülésre kényszerítette vagy elpusztította. Az elpusztult lakosság helyére rácok települtek. Az 1702. évi uradalmi összeírás Regölyben 38 rác gazdát (hospites) talált. A korábban kamarai kezelésben lévő helységek lakosait az új birtokos, az Esterházy család egyenlőre nem kötelezte robotra és szabad költözködéssel rendelkeztek. A Rákóczi szabadságharc azonban véget vetett a császáriakhoz húzó rácok tolna megyei uralmának, nagyrészüket a kurucok elől délre menekült. A szabadságharc bukása után Regöly és a környező települések - néhány uradalmi pusztát kivéve - üresen álltak. Az Esterházy család birtokába

került falu újratelepítésére 1715-ben került sor. Ezzel a dátummal datálható a falu újkori történetének kezdete. 1715 és 1735 között még több tucat földműves és iparos érkezett a Dunántúl legkülönbözőbb pontjáról, Győrből, Tapolcáról, Esztergomból, sőt Budáról is.

A XVIII. század végére Regöly, templommal és egy osztatlan iskolával rendelkező mezővárosi címet nyert település lett.

Az 1867-es osztrák-magyar kiegyezést követően a magyar gazdaság addig soha nem látott fejlődésnek indult, ezzel párhuzamosan pedig megkezdődött a közigazgatás, az oktatás, az egészségügy átalakítása, korszerűsítése. A változások a XX. Század elejére átalakították a vidéket is.

A közigazgatás reformja 1871-ben Regöly esetében azt jelentette, hogy megszűnt a mezővárosi címe, először a dombóvári, majd a XX. Század elejétől a Tamási járáshoz tartozó nagyközség lett

Ekkoriban a kulturális élet is fellendülőben volt. 1882-ben alakult meg a falu első zenekara, 1908-ban pedig létrejött az első gazdakör, melyet Nagykörnek neveztek el, és mely a műtrágyázás elterjesztésében is nagy szerepet vállalt. Két évvel később megalakult a Kisgazdakör és a Szociáldemokrata Párt is aktív volt a községben.

A mezőgazdaságban az állattenyésztés, és a növénytermelés is jelentős volt, az első világháború előtt pedig a mezőgazdaságban is megindult a technikai fejlődés. Általánossá váltak az ún. fagerendelyes, teljesen vasból készült ekék. A gépek közül először a vetőgépek jelentek meg, majd fokozatosan teret nyertek a cséplőgépek is. Széleskörben elterjedt ezek azonban csak a két világháború között váltak.

Római katolikus templom: A községben megtekintésre érdemes a XVIII. századi barokk egyhajós Római katolikus templom, melynek belsejét Marx Reite Ede festette, oltárát pedig Haffner Károly pécsi mester aranyozta. Az orgonája egy tízváltozatú Angster orgona.

Esterházy kastély Majsapuszta A Regöllyel szinte egybeépült Majsapuszta a XVIII. században az Eszterházy grófok birtoka volt. Az itt épült barokk kastélyhoz - amit a XIX. században emelettel bővítettek stílusának jellegét megőrizve - hatalmas park és több ezer hektárnyi terület tartozott. A birtok területén egy kéttornyos kiskastélyt is építettek, mely vendégházként szolgált. A kastélyt a II. világháborúban kirabolták, bútorait, berendezési tárgyait ellopták. Az 50-es évek végén traktoros iskolának, '56 után pedig idősök otthonának adott helyet. Ma rehabilitációs intézetként működik, körülbelül száz lakóval. A kiskastély ma az intézet irodája.

Somolyi torony: A 65-ös számú út regölyi leágazásától 3 km-re Tamási irányába az út jobb oldalán a szántás közepén egy falcsonkot fedezhetünk fel, melyek az egykori XIV. századi falu, Somoly templomának falmaradványai. A rom körül előbukkanó középkori edénytörmelékek és a szétszántott kemencék jól mutatják a valaha itt állt házak helyét.

Újszékia: A falutól keletre, egy kis ártéri domb körül fekszik 5 hektárnyi területen egy kísérleti régészeti telep. Itt megelevenedik az a jó pár ezer év, amit csak a történelemkönyvekből ismerhettünk meg. Megtalálhatók ősi háztípusok, műhelyek, fegyverek, eszközök, kerámiák. A telep mára már életmód-rekonstrukcióvá vált. A telep megálmodója, vezetője Cziráki Viktor, aki ősi magyar és első-ázsiai lófajtákat tart ridegtarásban, őseinkhez hasonlóan. Így a nomádok szállásai és fegyverzete mellett megtekinthető harcmódoruk és az ehhez nélkülözhetetlen lótarás és tenyésztés. A telep egész évben látogatható, itt gyakorolhatók az ősi tűzgyújtási módszerek, kő- és csonteszköz-készítés és használat, bőrzés, kerámia-készítés és még számos ősi kézműves mesterség. Kipróbálható az íjászat vagy a kézzel való

halfogás. A telep évről-évre látogatottabb egyre több érdeklődőt vonz, hiszen maximálisan hiteles képe múltunknak. Pacsmagi madárvédelmi terület: A községből közelíthetjük meg a Koppány felduzzasztásával keletkezett legjelentősebb tórendszert, a 487 hektár kiterjedésű vízimadár-paradicsomot, a Pacsmagi-tavakat, melyet 1990-ben nyilvánítottak országos jelentőségű természetvédelmi területté. Számos védett madárfaj él itt, legjelentősebb a fehér kócsag. 1997 óta nemzetközi jelentőségű vizes élőhely, hazánk 19 Ramsari területének egyike. Nyaranta a Pacsmagi-tavak és a hozzátartozó madarászház madarásztábornak ad helyet.

m) Szakadát

Szakadát község Tolna megyében, a dombvidékes Hegyhát tájegységen belül ÉNY-DK irányban húzódó völgyek mentén helyezkedik el.

Szakadát a dunántúli római uralom idején is lakott település. A honfoglalás után a Szák-nemzetség veszi birtokába. A XII. században már egyházas hely. 1214-ben Merő János birtokában találjuk. Egy 1298-ban kelt oklevél templomáról tesz említést. A XIV. század második felében Tikai István és Niko Miklós osztoznak a határ birtokában. A török hódoltság itt is csak pusztulást hagyott maga után. A XVIII. század első felében újra benépesült, főként Németországból idetelepített családokkal.

A község a Tamási Kistérséghez tartozik, de a kistérségen belül szinte önálló életet él. Gyöngyös köré szerveződött Közép- Hegyháti mikrotérség.

Közúti megközelítése nyugati irányból jónak mondható a 65. számú főúton keresztül, amely a Somogy megyei, ill. dél felé a Baranya megyei közúti kapcsolatot biztosítja. Ugyan ez nem mondható el a keleti megközelítésről. A 63. számú főútról csak bonyolult úthálózaton keresztül érhető el. A kistérségen belüli közúti összeköttetésből hiányzik kalaznói, ill. Diósberénynél elágaztatható és a vasúti kapcsolatot biztosító szárazdi út. Szárazdi községet érinti a Budapest-Pécs törzshálózati vasútvonal, a település vasúton nem közelíthető meg.

Szakadát község a Közép- Hegyháti Fejlesztési Egyesülethez tartozó települések közül a legkisebb népességű. Szakadát népessége az 1940-es évek elején érte el a csúcspontot, azóta folyamatosan csökken. Az első jelentősebb csökkenést 1945 után a német nemzetiségű lakosság egy részének kitelepítése okozta, majd a mezőgazdaság nagyüzemesítésével felszabaduló munkaerő elvándorlása erősítette meg e negatív folyamatot. A népesség csökkenéséhez hozzájárult a hegyháti terület elzártsága is.

n) Szakály

Szakály település a Kapos folyó két partján, Tolna megye szívében terül el, a termálfürdőjéről híres Tamásitól 15 km-re délre. A községnek jelentős átmenő forgalma van a 65-ös számú, Szekszárd-Siófok közötti főúton, valamint a Budapest-Dombóvár-Pécs vasútvonal miatt.

A rómaiak az időszámítás előtti század végén, Pannónia területén kelta törzsekre találtak. Ma Európában csak néhány helyen fordul elő régi kelta korabeli lelet, Szakályban ilyen kelta település nyomaira bukkantak.

A falu neve már IV. László korában, 1273-ban a korabeli iratokban Szakály, Zakal néven szerepel. Szakállal szemben, a mostani malom környékén terült el Csernéd, ahol már 1351-ben, majd 1399-től folyamatosan a megyegyűléseket tartották, egészen 1543-ig, a török betöréséig. Ebben a korszakban annyira ritkán lakott volt a terület, hogy a török adóösszeírók 1573-74-ben mindössze 6 adózót regisztráltak. Csernédet 1581-től rácok lakták. A török

kiűzése után Szakály a Tolna megyei településekhez hasonlóan betelepülések révén éledt újjá. Az 1700-as feljegyzések alapján egy halom választotta el a csicsói pusztát Szakály határától, a falu magyar lakta terület volt. A Kapos vizén a szakályi „forgó malom” volt. A vízen túl, a szőlőhegy alatt a szakályi emberek éltek. Szakály a XVII. század végétől Eszterházy-birtok volt, ők magyar telepeseikkel népesítették be a falut. 1760-ban a falu már Szakál néven magyar lakta terület volt. A település jelentős fejlődésnek indult, kézművesek telepedtek le, a kereskedelem is fellendült csakúgy, mint a mezőgazdaság. A település templomának szentélyét a XV. században építették gótikus stílusban, hajója és tornya a XVIII. században épült újjá, és a XIX. században nyerte el mai eklektikus formáját. A falu szomszédságában áll a csicsói barokk kápolnatemplom, mely 1732-45 között épült, s tavasszal Szentháromság napján és ősszel Kisboldogasszonykor búcsújáró hely volt. Az ezt követő évtizedekben a lakosság száma folyamatosan növekedett, melynek következtében a falu szépen fejlődött. A két világháború pusztításai, majd a szocializmus vetett véget a népesség gyarapodásának. Napjainkban a községben óvoda, általános iskola, művelődési ház és könyvtár működik. A tájház a XVIII. században épült, tárgyaiban a Kapos-Koppány menti nagyállattartó középparasztság életmódját elevenítette meg. Sajnos 2008-ban a tájház leégett. A könyvtárban 12 000 kötet áll az érdeklődők rendelkezésére. A falu utcáit a fafaragó táborok keretében készített alkotások díszítik. Földrajzi helyzeténél fogva a községnek jelentős átmenő forgalma van. Autóval, busszal a 65-ös főközlekedési úton, vonattal a Pécs-Budapest vasútvonalon érhető el. 2001-ben felavatásra került a község címere, zászlaja. A pajzs címer heraldikailag szabályos. Osztott három egyenes vonal választja három részre, többszörösen hasított. A színek egymás mellett vonalkontúr nélkül érintkeznek, találkoznak. A pajzs kerete vékony fekete vonal. A bal oldali felső kék részben egy aranyszínű gímszarvas található, hét csillaggal és a hold rozettával. Ez két legendát takar: a honfoglaló magyar szarvas űző legendáját, valamint a csillagokból kialakított szarvas legendáját. Mindez arra utal, hogy Szakály Község már a honfoglalás idejében lakott terület volt. A felső jobb oldali piros mezőben, arany színben a település katolikus templomának rajzolata látható, amelyre méltán büszkék a helyiek.

Az alsó zöld mezőben a település mezőgazdasági profilját szimbolizálja a három búzakalász. A szőlőnek kiemelt jelentősége van, hiszen feljegyzések igazolják, hogy már az 1700-as években a domboldalon szőlőművelés folyt. Ezekben az években a hőgyészi Mercy gróf és Eszterházy uradalom sokat pereskedett Csernéd birtoklásáért. Az alsó zöld mezőben még egy ezüstszerű hullámos pálya van, mely a Kapos folyót jelenti. A címerpajzs felső részén díszítő céllal a környező grófság címeréből kiragadva két aranyszínű levélminta található. A címer hat színe - ezüst, arany, zöld, piros, kék, fekete – harmonikusan kapcsolódnak.

o) Udvari

Udvari Tolna megye északi részén a dombvidékes Hegyhát tájegységen belül az ÉNY-DK irányban húzódó völgyek mentén helyezkedik el. A község a Tamási kistérséghez tartozik. Szilárd burkolatú közúton Gyöngy irányából közelíthető meg. A község – ahol az ásatások folyamán a Kelták idejéből való lovas sírokat fedeztek fel – neve hajdan Udvar volt, amely a főnemesi Székely famíliától eredeztethető. A családfő 40 családot telepített be, amelyek részére ún. kaszárnyákat építtetett. Az egészet Udvarnak hívta, ennek nyomán lett később a község elnevezése Udvari.

A terület a honfoglalás után a Hedri nemzetség birtokába került, majd egy 1271-ben kelt határjáró levél a Monszlay családot tünteti fel birtokosként. A feljegyzések szerint már a XV. században temploma volt. A törökdúlás idején sok más településhez hasonlóan Udvari is elnéptelenedett. Újratelepítése a XVIII. században magyar és német ajkú lakossággal történ. A II. világháború alatt a népesség mintegy felét kitelepítették, helyükre felvidékieket költöztettek. A község – bár Belecska, ill. a 61-es út felől üzemi úton, Miszla felől aszfalt úton is megközelíthető – zsákfalunak tekinthető, megfelelő közlekedési kapcsolata csak Gyöng felé épült ki, alap-; és középfokú kapcsolatai is a városhoz, valamint Miszla községhez kötődnek. A település lakónépességét a településen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek alkotják.

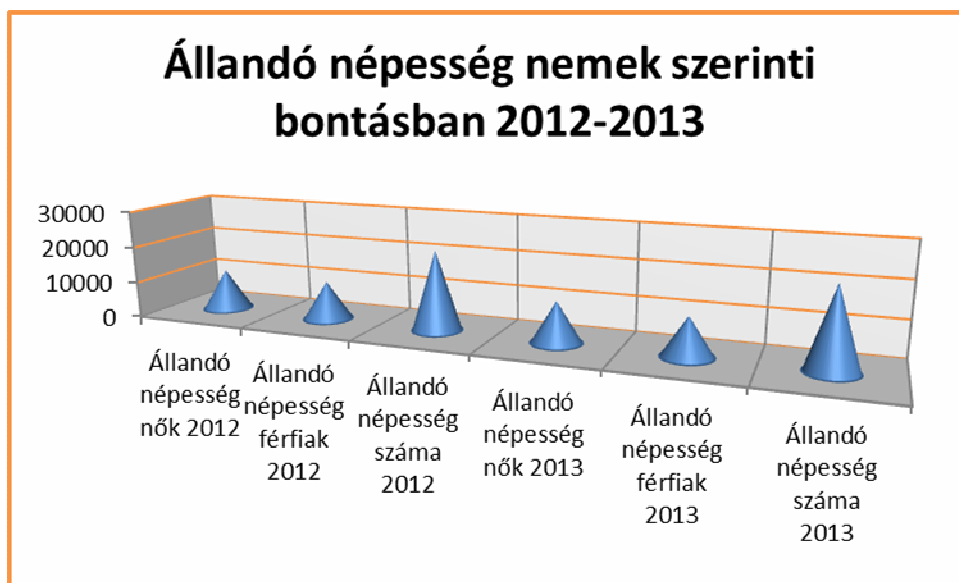
Udvari népessége 1880-1890. években érte el a csúcst 1596 fővel. 1900-1920 között csökken, majd a II. Világháborúig 1300 fő körül mozgott. 1941-től az ezredfordulóig folyamatosan és körülbelül azonos ütemben fogyott. Ugyan ez a tendencia figyelhető meg 2007-től 2013-ig.

p) Varsád

Varsád község közel 800 éves település. Statisztikákból, visszaemlékezésekből tudjuk, hogy hajdan virágzó település volt, ahol az emberek földművelésből, állattenyésztésből éltek, igen szépen. Volt a falunak vágóhídja, hatósági húsboltja, szikvíz üzeme, tejgyűjtője, jól működő termelőszövetkezete, iskolája. Szinte minden család rendelkezett gyümölcsösse, szőlő ültetvénye a hozzá tartozó présházzal és házi kerttel. Volt iskolája 7 tanárral, államigazgatási szerve 6 hivatalnokkal. A hetvenes évek elején általános jelenségnek számított a körzetesítés, amely igen hátrányosan érintette a falu gazdasági és kulturális életét. A rendszerváltás után az egyetlen helyi munkalehetőségnek számító Dózsa Mezőgazdasági Termelő Szövetkezet is felszámolás alá került, jogutód nélkül szűnt meg. Ami a falu nagy részének munkát, megélhetést biztosított. A településen a termelő szektor gyakorlatilag megszűnt, a nagy létszám leépítések miatt a vidéken dolgozók is munkahely nélkül maradtak, így a munkanélküliek száma a megyei átlag fölé emelkedett. Kevés család rendelkezett azzal az elszántsággal, kitartással, hogy földművelésből, állattenyésztésből tartsa fenn önmagát és családját. A fiatalok nagy része elköltözött munkalehetőség, jobb megélhetés reményében. Az itt maradtak pedig lassan felélték eddigi tartalékaikat és most a szociális ellátásokból próbálják ellátni családjukat. A falu közel 1/4 része 100 fő nyugdíjas, ebből közel 60 fő egyedül élő. Ők ragaszkodnak a falujukhoz, ahol megszülettek, és nem akarnak gyermekeik után a városba költözni. Sokukat gyermekeik nem is tudnák segíteni. A társadalmi lét közösségi szinterei, ahol korábban a hasonló korú emberek összejöttek, elmondták egymásnak gondjaikat, problémáikat megszűntek, ennek következtében ezek az emberek befelé fordultak, és szomszédjaikkal is alig tartják a kapcsolatot.

II.3. Tamási Járás népességének jellemzői

II.3. Tamási Járás állandó népessége a 2012-2013. évben

Forrás: TEIR

A 2012-es, és 2013-as állandó népesség számára vonatkozó adatok alapján Tamási Járás lakossága folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. Ezzel párhuzamosan a Járás településein is hasonló tendencia figyelhető meg, amely az elvándorlásnak, és a negatív természetes szaporodásnak köszönhető.

Állandó népesség száma

	Fő
2012	22 005
2013	21 743

Forrás: TEIR

Állandó népesség száma nemek szerint 2012-2013

	nő	férfi	összesen
2012	11350	10655	22005
2013	11190	10553	21743

Forrás: TEIR

Tamási Járásban az állandó népesség száma 2012. december 31-én 22 005 fő volt. Nemek szerinti megosztásban 11 350 fő nő, és 10 655 férfi alkotta a lakónépességet. Ezzel szemben az állandó népesség száma 2013-ban 21 743 főre, a nők száma 11 190 főre, a férfiak száma pedig 10 553 főre csökkent.

Lakónépesség száma nemek szerint 2012-2013

	nő	férfi	összesen
2012	11090	10500	21590
2013	10851	10343	21194

Forrás: TEIR

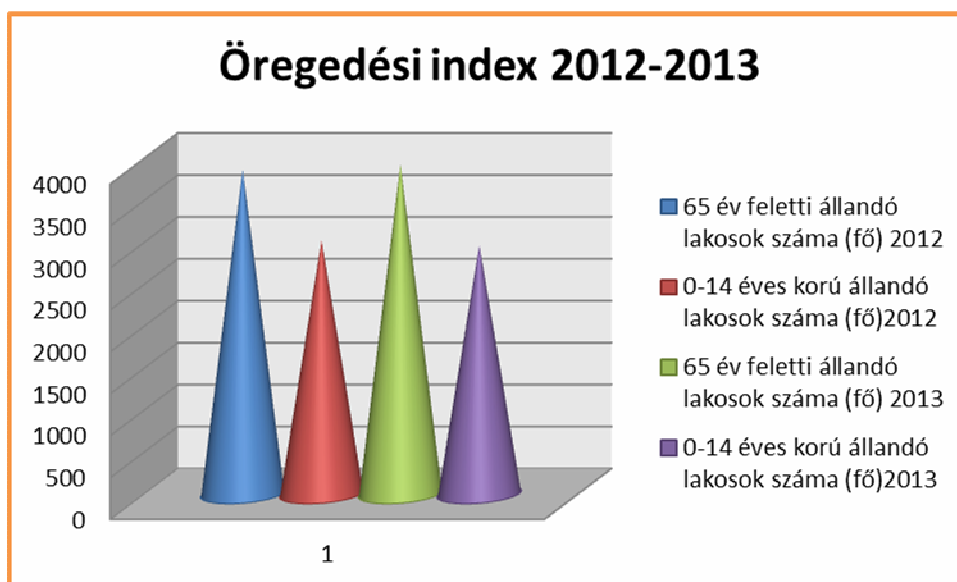

Forrás: TEIR

Nagyrészt a magas fokú munkanélküliség, a fiatalok továbbtanulás iránti igénye, a művelődés igénye generálja a térségben az egyik jelentős problémát, amely valamennyi célcsoportot érint: ez az elvándorlás. A kistelepülések oktatási infrastruktúrája nem teszi lehetővé a továbbtanulást, a legtöbb helyen már az általános iskola felső tagozatát is más településen kezdik meg a gyermekek.

A térségben élőkhez legközelebbi színházakat Pécs, Székesfehérvár, és Kaposvár városaiban találhatjuk meg.

A munkahelyek bővítése, és a bérek szintjének emelése, a vidéken élő lakosság kulturálódáshoz, és oktatáshoz való joga, és ezekhez nyújtott anyagi támogatás, letelepedési támogatás, (röviden a vidék esélyegyenlősége) jelenthetne erre a problémára megoldást, amit viszont csak nagy mértékű anyagi ráfordítással, felülről jövő kezdeményezéssel lehetne megoldani.

Forrás: TEIR

Öregedési index 2012-2013

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2012	3871	3031	127,7%
2013	3928	2971	132,2%

Az állandó-, és lakónépesség Tamási Járásban folyamatosan csökkenőtendenciát mutat, ez a magyarországi folyamatokkal általában megegyező. A Járás aprófalvas, zsákfalvas szerkezetű, a települések lélekszáma pedig alacsony. A lakosság csökkenésének számos oka van: az állandó-, valamint a lakónépesség csökkenése összefüggésben van az elvándorlással, és az öregedési index romlásával (2012-ben 127,7%, 2013-ban 132,2%) is.

A Járásban a csökkenő foglalkoztatási volumen miatt a fiatalok többsége az ország más térségeiben, vagy külföldön keres munkát. Ennek hátterében a mezőgazdasági munkák gépesítése, és az áll, hogy a kistelepülések nem tudnak ipari tevékenységet ellátó vállalatokat, cégeket bevonítani a térségbe. Az iskolarendszer szerkezete is rákényszeríti a továbbtanulni szándékozó gyermekeket arra, hogy a középfokú tanulmányaikat máshol kezdjék meg.

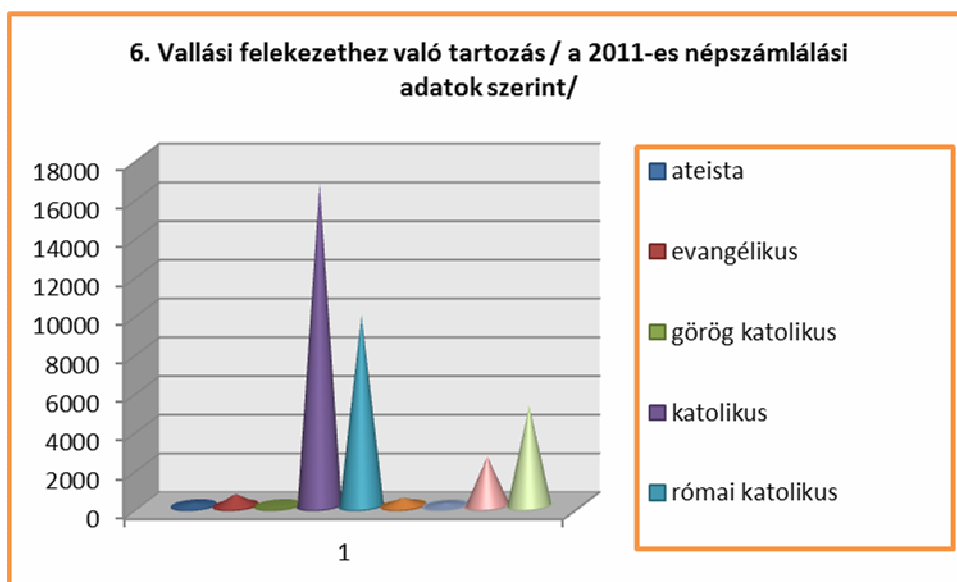
Tamási Járásban a nemzetiséghez való tartozás /2011-es népszámlálási adatok szerint/

Nemzetiség	Tamási Járás
Nemzetiségekhez tartozók száma összesen	2505
cigány	1204
bolgár	9
horvát	4
német	1265
román	9
szerb	3
orosz	5
egyéb	6

A 2011. évi népszámlálás adatai szerint egyik nemzetiség sem felülreprezentált Tamási Járásban. Azonban az Esélyteremtő Programterv előkészítése során meglátogatott településeken azt tapasztaltuk, hogy a cigány népesség több településen is felülreprezentált. Az adatokat torzíthatja az a tény, hogy a népszámlálás során mindenki maga dönthette el, hogy kisebbséghez tartozónak vallja-e magát, valamint az, hogy nem minden érintetthez jutottak el a kérdezőbiztosok.

Vallási felekezethez való tartozás / a 2011-es népszámlálási adatok szerint/

Vallás	Tamási Járás
ateista	158
evangélikus	606
görög katolikus	32
római katolikus	11640
református	432
más felekezethez tartozó	143
vallási felekezethez nem tartozó	2550
nem válaszoló	5169

Tamási Járás legnagyobb számú vallási felekezete a római katolikus hívekből áll össze, számuk a 2011. évi népszámlálás adatai szerint 16 640 fő. Jelentős római katolikus felekezet él még a Járásban, 9872 fővel. Szintén jelentős számú megkérdezett nem hívő, vagy nem adott választ erre a kérdésre. A kisebb egyházak közül a legjelentősebb az evangélikus – 606 fő – valamint a református 432 fő – hívők jelenléte.

A vallási felekezethez tartozásra vonatkozó statisztikai adatok azért relevánsak, mert ezekből állapítható meg, hogy mely felekezetekhez tartoznak a legtöbben. A legnagyobb létszámmal rendelkező egyházak részvétele pedig fontos a kerekasztal munkája szempontjából, mivel az egyházak jelentős karitatív tevékenységet folytatnak, különösen az idősgondozás, és a gyermekek ellátása területén. Az egyházak szerepe szinte az összes társadalmi tevékenységben tetten érhető, és a Járási Szintű Esélyteremtő Programtervben meghatározott valamennyi célcsoportra hatással van. Az egyházak e tevékenységét pasztorációnak hívják, ennek területei lehetnek pl. a családpsztoráció, ifjúsági pasztoráció, amely különösen jellemző a Római Katolikus Egyház esetén.

Az egyházak lelki pásztorai korábban jelentős összetartó erővel hatottak a település közösségére, a hívő emberek pedig nem csak az egyházi szertartásokon találkoztak vele. Ez a közösség-szervező, megtartó erő mára teljesen megszűnt, mivel az egyházi vezetők gyakran több településen látják el feladataikat. Így kevés idejük marad a hívekkel való kommunikációra, egyéb programok szervezésére.

III. Értékeink, küldetésünk

Az „Esélyegyenlőségi Programterv” elkészítése során folyamatosan szem előtt tartjuk, hogy a járásunkhoz tartozó településeken az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód feltételei biztosítottak legyenek. Mindezt tesszük abból a meggyőződésből, hogy tudjuk és valljuk, az emberi méltóság sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. Kiemelt prioritás számunkra a hátrányos helyzetű csoportok: mélyszegénységben élők, romák, gyerekek, nők, idősek és fogyatékkal élők élethelyzetének javítása, a közszolgáltatásokhoz, oktatáshoz, lakhatáshoz egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésük megteremtése.

IV. Előzmények

2013-ban az ÁROP 1.1.16.-2012-0001 azonosító számú „Esélyegyenlőség-elvű fejlesztéspolitika kapacitásának biztosítása” című projekt keretében a Türr István Képző és Kutató Intézet mentorhálózatának közreműködésével, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXL törvényben foglaltakat szem előtt tartva a járásunkhoz tartozó települések önkormányzatainak képviselő testületei öt évre szóló „Helyi Esélyegyenlőségi Programot” fogadtak el. E törvény pozitív hozadéka, hogy a stratégiák kidolgozásában a települési önkormányzatok képviselői vettek részt, szorosan együttműködve az érintett civil szervezetekkel, egyházakkal, oktatási és szociális ellátást biztosító intézmények és az adott célcsoportok képviselőivel. Az elkészítés szempontjait a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011 (XII. 27) Kormányrendelet tartalmazta. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 1. és 2. számú melléklete rögzítette azokat statisztikai mutatókat, adatokat és tartalmi elemeket, amelyek a Helyi Esélyegyenlőségi Programok elkészítésének alapját képezték. E dokumentumok elkészítésének célja az volt, hogy települési szinten feltárják a hátrányos helyzetű célcsoportok (mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek, fogyatékkal élők) életkörülményeit a foglalkoztatás, lakhatás, oktatás, egészségügyi és szociális ellátás, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés területein. A feltárt problémákra rövid, közép illetve hosszú távú intézkedéseket foglalmaztak meg. Meghatározták a megvalósítás módját, felelőseit, határidejét. Mindezek alapját képezik a jelen konstrukció megvalósításának.

V. Jogszabályi háttér bemutatása

- az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXL törvény
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gytv.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nktv.)
- Államreform Operatív Program 2011-2013. időszakra szóló akciótervének módosításáról szóló 1195/2014 (III. 31.) Korm. határozata

- Az Európai Szociális Alapról és az 1784/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló Európai Parlament és a Tanács 1081/2006/EK rendelete (2006. július 5.)
- Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és 1260/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló Tanács 1083/2006/EK rendelete
- Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló 1083/2006/EK tanácsi rendelet, valamint az Európai Regionális Fejlesztési Alapról szóló 1080/2006/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok meghatározásáról szóló Bizottság 1828/2006/EK rendelete (2006. december 27.)

VI. Múlt – jelen – jövő /stratégiai környezet bemutatása/

VI. 1. Az „Európa 2020” stratégia

Az „Európa 2020” az Európai Unió 2010-ben útnak indított, 10 évre szóló növekedési és foglalkoztatási stratégiája. Célja túlmutat azon, hogy kivezesse az Uniót abból a válságból, amely az utóbbi években Európa egészét megrázta. Azt is elő hivatott segíteni, hogy az EU orvosolni tudja az uniós növekedési modell hiányosságait, és megteremtse az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés feltételeit.

Az „EU 2020” célkitűzései

1. Foglalkoztatás: a 20-64 éves korosztály foglalkoztatottsága elérje a 75 %-ot
2. K + F/innováció: Az EU GDP-jének 3 %-át a K+F+I ösztönzésére irányuló beruházásokra kell fordítani
3. Éghajlatváltozás/ energia:
 - Az üvegház hatású gázok kibocsátásának 20 %-os csökkentése az 1990-es szinthez képest
 - A megújuló energiaforrások arányának 20 %-ra növelése
 - Az energiahatékonyság 20 %-os javítása
4. Oktatás:
 - A lemorzsolódás 10 % alá csökkentése
 - A 30-34 év közötti EU polgárok minimum 40 %-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen
5. Szegénység/ társadalmi kirekesztés
 - Minimum 20 millió fővel csökkenjen a nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élők száma, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent

A stratégia célkitűzéseinek megvalósítását az alábbi hét kiemelt kezdeményezés segíti.

1. Innováció
2. Digitális gazdaság
3. Foglalkoztatás
4. Ifjúság
5. Iparpolitika
6. A szegénység elleni küzdelem
7. Erőforrás-hatékonyság

Nemzeti Fejlesztési Terv

Magyarország 2004. május 1-én csatlakozott az Európai Unióhoz, és ezt követően jogosulttá vált az EU Strukturális és Kohéziós Alapjainak támogatására. Ezeknek az alapoknak az elsődleges célja az, hogy – a gazdasági és szociális kohézió erősítése érdekében – segítsék a tagállamok, valamint régiók közötti fejlettségi különbségek csökkentését. A Strukturális Alapok általános szabályozásáról szóló 1260/1999 (EK) Tanácsi Rendelet értelmében az alapok igénybevételehez az 1. célkitűzés hatálya alá tartozó, kevésbé fejlett régiókkal rendelkező tagállamoknak Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) keretében ki kellett dolgozniuk és az Európai Bizottság elé kellett terjeszteniük fejlesztési célkitűzéseiket és prioritásaikat. A Nemzeti Fejlesztési Terv egy nemzeti stratégiai dokumentum. Ez a dokumentum képezi az alapját a Bizottsággal folytatandó tárgyalásoknak, melyek eredményeként készült el a támogatások jogi keretét jelentő Közösségi Támogatási Keret (KTK). A Közösségi Támogatási Keret

tartalmazza az EU és a magyar fél pénzügyi kötelezettség-vállalását arra, hogy 2004 és 2006 között a közösen finanszírozott fejlesztési területekre milyen összeget fordítanak.

A Nemzeti Fejlesztési Terv stratégiájának hosszú távú célja: az életminőség javítása, illetve az adott tervezési időszakhoz kapcsolódó általános célja: az egy főre eső jövedelem szintjében az EU átlagához képest mutatkozó jelentős elmaradás mérséklése. Az ezt alátámasztó és ennek elérését lehetővé tevő három specifikus cél: a versenyképesebb gazdaság; a humán erőforrások jobb kihasználása; valamint a jobb minőségű környezet és a kiegyensúlyozottabb regionális fejlődés elősegítése. A specifikus célok megvalósítását az NFT a következő négy fejlesztési prioritáson keresztül kívánta elérni:

- Termelőszektor versenyképességének javítása.
- A foglalkoztatás növelése, az emberi erőforrások fejlesztése.
- Jobb infrastruktúra, tisztább környezet biztosítása.
- A regionális és helyi potenciál erősítése.

Az öt Operatív Program:

1. A Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP)
2. A Humánerőforrás-fejlesztés Operatív Program (HEFOP)
3. A Környezetvédelmi és Infrastruktúra Operatív Program (KIOP)
4. Az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP)
5. A Regionális Fejlesztési Operatív Program (ROP)

egyes fejlesztései egymást kiegészítve, integrált módon, a szinergikus hatásokat kihasználva valósultak meg. Ezzel egyrésztől megakadályozhatóvá vált a fejlesztések elaprózódása, másrésztől a támogatandó célterületeken érdemi hatás volt elérhető.

A Nemzeti Fejlesztési Terv II. elnevezése már 2008-ban megváltozott és lett „Új Magyarország Fejlesztési terv”, majd 2010-től „Új Széchenyi Terv”.

Az „**Új Magyarország Fejlesztési Terv**” (ÚMFT) célja a foglalkoztatás bővítése, és a tartós növekedés megteremtése volt.

Kiemelt területei

- gazdaság
- közlekedés
- társadalom megújulása
- környezet
- energia
- területfejlesztés
- államreform

Az „**Új Széchenyi Terv**” (ÚSZT) kiemelt területei:

- egészségipar
- zöldgazdaság
- otthonteremtés
- tudásgazdaság
- hálózati gazdaság
- munkagazdaság
- tranzitgazdaság

Az ÚMSZT és az ÚSZT Operatív Programjai 2007-2013.

1. Gazdaságfejlesztés Operatív Program (GOP)
2. Közlekedésfejlesztési Operatív Program (KÖZOP)
3. Társadalmi Infrastruktúra Operatív program (TIOP)
4. Társadalom Megújulás Operatív Program (TÁMOP)
5. Környezet és Energiafejlesztési Operatív Program (KEOP)
6. Területfejlesztés Operatív program (ROP OP)
7. Államreform Operatív Program (ÁROP)
8. Elektronikus Közigazgatási Operatív Program (EKOP)
9. Új Magyarország vidékfejlesztési Program (ÚMVP)

Széchenyi 2020

Az Európai Unió 2014-2020 közötti időszakban Magyarországon történő fejlesztési szakasza „Széchenyi 2020” nevet kapta.

A 2014-2020 közötti időszakban jelentős uniós forrás áll Magyarország rendelkezésére. A korábbi hét éves periódushoz képest – melynek a legfőbb célja a leszakadt régiók felzárkóztatása volt – a most induló ciklusban az EU más célkitűzéseket vállalt. Ezeket 11 pontban foglalta össze. Az összes tagállamnak a 11 célhoz kell igazítania saját fejlesztési terveit, így mind a 28 ország egy irányba fejlődik majd tovább.

A 2014-2020 ciklus 11 tematikus célja

1. A kutatás, technológiai fejlesztés és innováció erősítése.
2. Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, a technológiák használatának, minőségének javítása.
3. A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági, a halászati és akvakultúra ágazat versenyképességének javítása.
4. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatás minden ágazatban.
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és – kezelés előmozdítása.
6. A környezetvédelem és erőforrás felhasználás hatékonyságának előmozdítása.
7. A fenntartható közlekedés előmozdítása és a kapacitáshiányok megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban.
8. A foglalkoztatás és munkaerő mobilitás ösztönzése.
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem.
10. Az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás.
11. Az intézményi kapacitás javítása és a hatékony közigazgatás.

A „Széchenyi 2020” Operatív Programjait finanszírozó források

ESB alapok

Az Európai Tanács 2010. június 17-i ülésén elfogadta az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó Uniós stratégiát. E stratégia célkitűzése, hogy az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés az Unió harmonikus fejlődésének előmozdítása és a regionális egyenlőtlenségek csökkentése mellett valósuljon meg. Mindebben az ESB alapok jelentős szerepet játszanak.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 174. cikke úgy rendelkezik, „hogy az Unió törekedjen a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítése érdekében a különböző régiók fejlettségi szintje közötti egyenlőtlenségek és a legkedvezőtlenebb helyzetű régiók vagy szigetek lemaradásának csökkentésére, és különös figyelmet kell fordítani a vidéki térségekre, az ipari átalakulás által érintett térségekre és a súlyos és tartós természeti vagy demográfiai hátrányban lévő régiókra.” Az EUMSZ 175. cikke előírja, hogy „az Unió e célkitűzések teljesítését az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap Orientációs Részlege, az Európai Szociális Alap, az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Beruházási Bank és egyéb eszközök révén megvalósított intézkedésével támogatja. A koordináció javítása és a kohéziós politika keretében támogatást nyújtó alapok – nevezetesen az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), az Európai Szociális Alap (ESZA) és a Kohéziós Alap (KA)– a vidékfejlesztést támogatóalap – nevezetesen az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) –, valamint a tengerügyi és halászati ágazatot támogató alap – nevezetesen az Európai Tenger ügyi és Halászati Alap (ETHA) keretében megosztott igazgatás szerint finanszírozott intézkedések – működésének összehangolása érdekében közös rendelkezéseket kell megállapítani ezekre az alapokra (a továbbiakban: az európai strukturális és beruházási alapok - ESB-alapok) vonatkozóan.”

ESB alapok:

- Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)n
- Európai Szociális Alap (ESZA)
- Kohéziós Alap (KA)
- Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA)
- Európai Tenger ügyi és Halászati Alap (ETHA)

A „Széchenyi 2020” operatív programjainak finanszírozása:

Operatív Program megnevezése	Forrás
Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP (GINOP)	ERFA, ESZA
Emberi Erőforrás Fejlesztési OP (EFOP)	ERFA, ESZA
Környezeti és Energetikai Hatékonysági OP (KEHOP)	ERFA, KA
Integrált Közlekedésfejlesztési OP (IKOP)	ERFA, KA
Magyar Horgászati OP (MAHOP)	EMVA, ETHA
Terület- és Településfejlesztési OP (TOP)	ERFA, ESZA
Közigazgatás és közszolgáltatás fejlesztés OP (KÖFOP)	ERFA, ESZA, KA
Vidékfejlesztési Program (VP),	EMVA, ETHA
Versenyképes Közép-Magyarorszáért OP (VEKOP)	ERFA, ESZA

A „Széchenyi 2020” Operatív programjai:

➤ Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)

A 2014-2020 időszakra vonatkozó Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program a Magyar gazdaság növekedését szolgálja. A program egyik legfontosabb célkitűzése, hogy Magyarország foglalkoztatási rátája elérje a 75 %-ot. Ehhez szükséges az új munkahelyek létesítése és a munkavállalási aktivitás növelése.

➤ Emberi Erőforrás Fejlesztés Operatív Program (EFOP)

Az operatív program célja, hogy elősegítse a társadalmi befogadást, befektessen az oktatásba, növelje ezzel a foglalkoztatást, valamint ösztönözze a technológiai fejlődést és az innovációt.

➤ Környezeti és Energetikai Hatékonyság Operatív program (KEHOP)

Célja a klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak megelőzése és mérséklése, az alkalmazkodóképesség javítása. Az erőforrás hatékonyságának fokozása. Szennyezések és terhelések megelőzése és mérséklése. Az egészséges és fenntartható környezet biztosítása.

➤ Integrált Közlekedésfejlesztés Operatív Program (IKOP)

Az OP célja, a nemzetközi közúti vasúti és vízi úti elérhetőség javítása. A regionális közút elérhetőség és közlekedésbiztonság megteremtése valamint a fenntartható városi közlekedésfejlesztés.

➤ Magyar halászati Operatív Program (MAHOP)

Célja a versenyképes halászat és akvakultúra, közös halászati politika és halászati területek fejlesztése. Az integrált Uniói tengerpolitika elősegítése.

➤ Közigazgatási és Köszolgáltatás fejlesztés Operatív Program (KÖFOP)

Az **intelligens, fenntartható és inkluzív** növekedésére vonatkozó Uniói stratégiához, a gazdasági, társadalmi és területi kohézió megvalósításához való hozzájárulásra vonatkozó stratégia. Az operatív program helyet ad egyben a 2014-2020 időszakban az ESB alapok végrehajtásához szükséges tagállami funkciók finanszírozásához felhasználható technikai segítségnyújtás forrásoknak.

➤ Vidékfejlesztési Program (VP)

A program célcsoportjai elsősorban a mezőgazdasági gazdálkodók, erdőgazdálkodók, az élelmiszeripari vállalkozások (agrártermékek elsődleges feldolgozói), az önkormányzatok, a vidéken élők, vidéken telephellyel rendelkező, nem agrárgazdasággal foglalkozó mikro-, kis- és középvállalkozások.

➤ Versenyképes Közép Magyarország Operatív Program (VEKOP)

A 2014-2020 programozási időszakra vonatkozó Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) a rendelkezésre álló forrásokat három területre koncentrálna. Ez a három fő terület a következő:

1. a regionális gazdasági teljesítmény fenntartható módon történő növelése (tudásgazdaság, kreativitás, innováció)
2. a közösségi infrastruktúra fejlesztése
3. a foglalkoztathatóságot segítő társadalmi környezet fejlesztése

➤ **Terület és Településfejlesztés Operatív Program (TOP)**

Az OP kereteket biztosít a területileg decentralizált fejlesztések tervezéséhez, és azok megvalósításához. A felhasználható források 60%-a a gazdaságfejlesztést szolgálja, és közvetlenül a közszférára, a helyi társadalomra és a környezetre irányul.

VI.2. Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

- 2005-ben készült el a Tamási Kistérség komplex területfejlesztési stratégiája. A terület- és vidékfejlesztési munka megvalósításához elengedhetetlenül szükséges egy aktuális, a kistérség helyzetét, annak minden szegmensét figyelembe vevő helyzetfeltáró tanulmány megléte. Jelen helyzetfeltáró tanulmány a 244/2003.(XII.18) számú Kormányrendelet által meghatározott 4705-ös kódszámú Tamási statisztikai kistérségre készült, mely kiterjed Belecska, Diósberény, Dúzs, Értény, Felsőnyék, Fürged, Gyöng, Hőgyész, Iregszemcse, Kalaznó, Keszőhidegkút, Kisszékely, Koppányszántó, Magyarkeszi, Miszla, Mucsi, Nagykónyi, Nagyszékely, Nagyszokoly, Ozora, Pincehely, Regöly, Simontornya, Szakadát, Szakály, Szárazd, Tamási, Tolnanémedi, Udvari, Újireg és Varsád településekre. A programozás során felhasználásra kerültek a kistérségre vonatkozó, a Központi Statisztikai Hivatal által hozzáférhető adatok, továbbá a kistérség önkormányzatait, civil szervezeteit és vállalkozásait mélyinterjú formájában, munkamegbeszélésekkel, a kistérség portálján megjelenő információk segítségével vonták be, melyekből a készítők további, statisztikailag nyilván nem tartott adatokat nyertek.
- A 90/2007. (V. 30.) számú határozatával a képviselőtestület jóváhagyta Tamási Város Önkormányzatának Szociális Szolgáltatástervezési Koncepcióját, a 163/2008. (VIII. 27.) számú határozattal pedig a Tamási Kistérség Szolgáltatástervezési Koncepciója került elfogadásra. A koncepció tartalmazza a szociális szolgáltatásokkal kapcsolatos távlati célokat, melyek elősegítik a szociális szolgáltatások egyenletes fejlődését és különféle részterületeinek fejlesztési irányait. A szolgáltatástervezési koncepció a tamási kistérség szociális szolgáltatásainak kiépítését és távlati fejlesztését megalapozó tervdokumentum, amely meghatározza a szociális szolgáltatásainak fejlesztési céljait, a fejlesztési programok kidolgozásához szükséges irányelveket, valamint információkat biztosít az ágazati s egyéb tervezések szereplői számára.
- A képviselő-testület a 35/2008. (II. 27.) számú határozatával elfogadta a „Tamási mikrotérség közoktatási esélyegyenlőségi helyzetelemzésére” vonatkozó tanulmányt.
- A képviselő-testület a 49/2011. (IV. 13.) számú határozatával fogadta el a Tamási Városi Polgármesteri Hivatal esélyegyenlőségi és intézkedési tervét 2011. április 13.-2013. január 1. közötti időszakra vonatkozóan, amely 2013 áprilisában felülvizsgálatra került, és elkészült az új – jelenleg is hatályos - esélyegyenlőségi és intézkedési terv. Az Esélyegyenlőségi törvény az Európai Unió előírásaival összhangban rendelkezik az egyenlő bánásmód elveinek érvényesítéséről, az esélyegyenlőség elő-mozdításáról. Ennek gyakorlati megvalósítását célozza az Esélyegyenlőségi terv, mely a Munka Törvénykönyvének rendelkezéseivel együtt biztosítja a kiemelten hátrányos helyzetű munkavállalói csoportokra történő fokozott odafigyelést, így különösen az illetmények, munkakörülmények, szakmai előmenetel, képzések, ill. a szülői szereppel kapcsolatos kedvezmények tekintetében. A Tamási Közös Önkormányzati Hivatal nagy súlyt fektet arra, hogy az általa foglalkoztatott köztisztviselőket

semmilyen hátrányos megkülönböztetés ne érje a közszolgálati jogviszonnyal összefüggésben sem korukra, nemükre, faji, etnikai hovatartozásukra, vallási, politikai meggyőződésükre, sem családi viszonyaikra vonatkozóan.

- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: ÉTV) 6. §-a alapján a települési önkormányzat a településrendezési feladatokat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészítésével és azok elfogadásával látja el. Tamási Város Önkormányzati Képviselő-testülete 14/2005. (VIII.7.) számú rendeletével fogadta el – az azóta többször módosított – helyi építési szabályzatot. A legutóbbi módosítás jelenleg is folyamatban van, előreláthatólag 2014 februárjától lesz hatályos. A módosítások oka általában a fejlesztési elképzelések változása, kedvezőbb lehetőségek teremtése volt. A szabályozási terv módosítása sok esetben a településszerkezeti terv módosítását is maga után vonta. A településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett. A településszerkezeti tervet 10 évente szükséges felülvizsgálni, ami esetünkben idő-szerűnek mondható. Az időközbeni módosítások során törekedtünk a szerkezeti terv egységének megőrzésére, mindenre kiterjedő fejlesztési elképzelések komplex kezelésére. A településrendezési terv felülvizsgálata során mindenre kiterjedően össze kell hangolni az elmúlt évek fejlesztési elképzeléseit a jelenlegi állapottal és a jövőbeni elképzelésekkel, ami egy újabb iránymutatást adhat a város fejlesztési céljainak megvalósításához.

VI.3. A járási esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Tamási Város Önkormányzata és a kistérség települései több önkormányzati feladatot látnak el társulási formában. Az esélyegyenlőségi célcsoportok tekintetében az alábbi társulások vehetők figyelembe, megjelölve a hatáskört és a feladatokat:

- DÁM Önkormányzati Társulás: Tamási Város Önkormányzata 65/2013. (IV. 25.) számú határozatával döntött arról, hogy a Tamási-Simontornyai Többcélú Kistérségi Társulás tagja marad és vállalja, hogy a Társulás székhelye a társulás átalakulását követően Tamási maradjon, így a Tamási-Simontornyai Többcélú Kistérségi Társulás átalakulásával létrejött a DÁM Önkormányzati Társulás.
A társulás a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi kötelező önkormányzati feladatok közül az alábbi feladatokat látja el: szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatásokat és ellátásokat. A jegyző által kötelezően ellátandó belső kontrollrendszeren belül a belső ellenőrzés működtetését végzi.
A Társulás által fenntartott intézményekben ellátott szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatási feladatok: Szociális alapszolgáltatások közül:
 - a) étkeztetés,
 - b) házi segítségnyújtás,
 - c) családsegítés (ezen belül adósságkezelési tanácsadás),
 - d) nappali ellátás biztosítása,
 - e) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás.Szakosított ellátási forma:
 - a) ápolást, gondozást nyújtó intézményekGyermekjóléti alapellátások közül:
 - b) gyermekjóléti szolgáltatást (ezen belül a helyettes szülői hálózat működtetése is)
 - c) gyermekek napközbeni ellátása (ezen belül családi napközi működtetése).

- Dél-dunántúli Régió Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás. A társulás pályázatot nyújtott be a Környezet és Energia Operatív Program KEOP – 2009 – 1.3.0/B és KEOP – 2009 – 7.1.3.0/B Ivóvízellátás biztonságának javítása a vízbázis súlyos veszélyeztetése, illetve a nem köz-üzemi vízbázis kiváltásának szükségessége esetén című komponenshez, amelynek célja a lakosság egészséges ivóvízzel való ellátása – mint kötelező önkormányzati feladat – érdekében a vízellátás biztonságának és minőségének a javítása. A pályázat első körös bírálata során kedvező elbírálásban részesült valamennyi társult település vonatkozásában, de sajnos második körben a nagyobb lakosságszámú települések várólistára kerültek. Ahol mindkét forduló pozitív volt, ott a kivitelezés heteken belül be is fejeződik. A társulásnak 34 település a tagja.
- Délnyugat Balatoni Hulladékgazdálkodási Társulás: A Délnyugat Balatoni Hulladékgazdálkodási Társulás Társulási Tanácsa megvásárolta a ZŐŐD Hulladékgazdálkodási Kft. 100%-os üzletrészt annak érdekében, hogy a társulás önkormányzatai saját maguk is el tudják látni a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást.
- Tamásiban a szilárd hulladék szállításával kapcsolatos feladatokat jelenleg a BÍOKOM Kft. látja el 2015. december 31. napjáig. A településen a nem közművel összegyűjtött háztartási hulladék elszállítását és ártalommentesítését Lackó Motor Bt. vállalkozáson keresztül látja el az önkormányzat.

VII. MÉLYSZEGÉNYSÉGBEN ÉLŐK, ROMÁK HELYZETE, ESÉLYEGYENLŐSÉGE

VII.1. Bevezetés

A mélyszegénység fogalma a XX. században jelent meg először. Számos helyen sokféleképpen értelmezik. Vonatkozhat emberre vagy akár embercsoportra is. Magyarországon a mélyszegénység fogalmát gyakran azonosítják a cigánysággal, azonban ez nem igaz, hiszen a mélyszegélyek körülbelül 50 %-át teszi ki a roma nemzetiség. A mélyszegénység nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége is. Egy ember vagy embercsoport tartósan a létminimum alatt él és egyedül, segítség nélkül nincs is esélye, hogy ebből a helyzetből kiemelkedjen. Ilyen esetekben beszélhetünk mélyszegénységről. Ennek az állapotnak a kialakulása többféle okra vezethető vissza. Ilyen okok lehetnek a társadalmi-, gazdasági hátrányok, alacsony iskolázottság, foglalkoztatottság hiánya. Ezek mind hozzájárulnak a mélyszegénység kialakulásához.

Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza. A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A cigányok/romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. § (1) bekezdése értelmében a jövedelem: az az elismert költségekkel és a befizetési kötelezettséggel csökkentett a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint meghatározott, belföldről vagy külföldről származó megszerzett vagyoni érték (bevétel), ideértve a jövedelemként figyelembe nem vett bevételt és az adómentes jövedelmet is, és azon bevétel, amely után az egyszerűsített vállalkozói adóról, illetve az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulásról szóló törvény szerint adót, illetve hozzájárulást kell fizetni.

Vagyon: az a hasznosítható ingatlan, jármű, továbbá vagyoni értékű jog, amelynek külön-külön számított forgalmi értéke, illetőleg összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a harmincszorosát, vagy együttes forgalmi értéke az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a nyolcvanszorosát meghaladja. Azzal, hogy a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátások jogosultsági feltételeinek vizsgálatánál nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben az érintett személy életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általa lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra tekintettel fenntartott gépjármű

A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 4. § -a értelmében jövedelem: az a személyi jövedelemadóról szóló törvényben adóköteles jövedelemként meghatározott belföldről vagy külföldről származó vagyoni érték, bevétel, amelynek havi összege meghaladja a mindenkori legkisebb munkabér összegét; rendszeres jövedelem: a legalább három egymást követő hónapban keletkezett jövedelem.

VII.2. Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség. Okai között szerepelnek a társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, családok gyerekszám, de a jövedelem mutatja meg leginkább.

Tamási Járás településein is megfigyelhető az alacsony jövedelműek számának növekedése. Egyre több család, lakos fordul az önkormányzathoz támogatás, segély megállapítása érdekében. Az alacsony jövedelműek bevételeinek egy része szociális pénzbeli juttatásból, másrészt a közmunkából származik.

A Járásban élő családok többsége szerény, átlagosnak mondható körülmények között él. A lakások, otthonok fenntartása azonban egyre nagyobb terhet jelent az ingatlantulajdonosok számára. Az elmúlt időszakban a rezsiköltségek jelentősen csökkentek, azonban az ingatlanok karbantartása, felújítása és a lakókörnyezet tisztántartása, gondozása jelentős problémát okoz a tulajdonosoknak, áttételesen pedig az önkormányzatok számára plusz anyagi kiadásokat.

Az inaktív lakosságra és a nagyon alacsony jövedelemmel rendelkezőkre az alacsonyabb, általában 8. általános iskolai, vagy azt el nem érő végzettség a jellemző. A szakmával rendelkezők közül kevesebb a munkanélküliek száma. Jövedelem kiegészítés, érdekében sokan mellékállást, alkalmi munkát vállalnak. Jellemző, hogy a külföldi ingatlantulajdonosok a helyiekkel végeztetik a ház körüli munkákat: festést, takarítást, kertgondozást...stb.

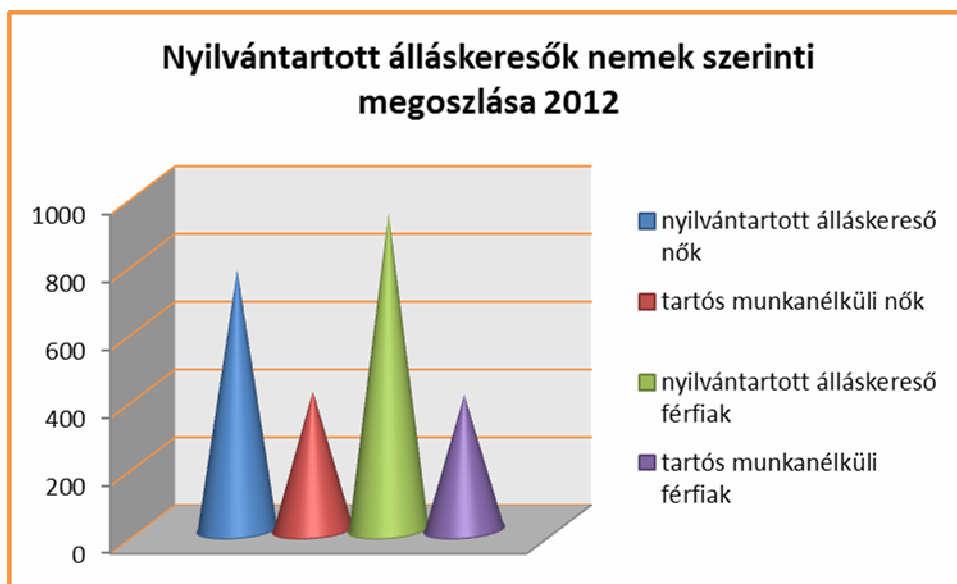
A családok döntően saját tulajdonú családi házakban, lakásokban élnek. Növekszik azonban az albérletben élők száma is. Megfigyelhető a több generáció együttélésnek növekedése. A családi házakhoz tartozó kerteket egyre többen megművelik.

VII.3. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

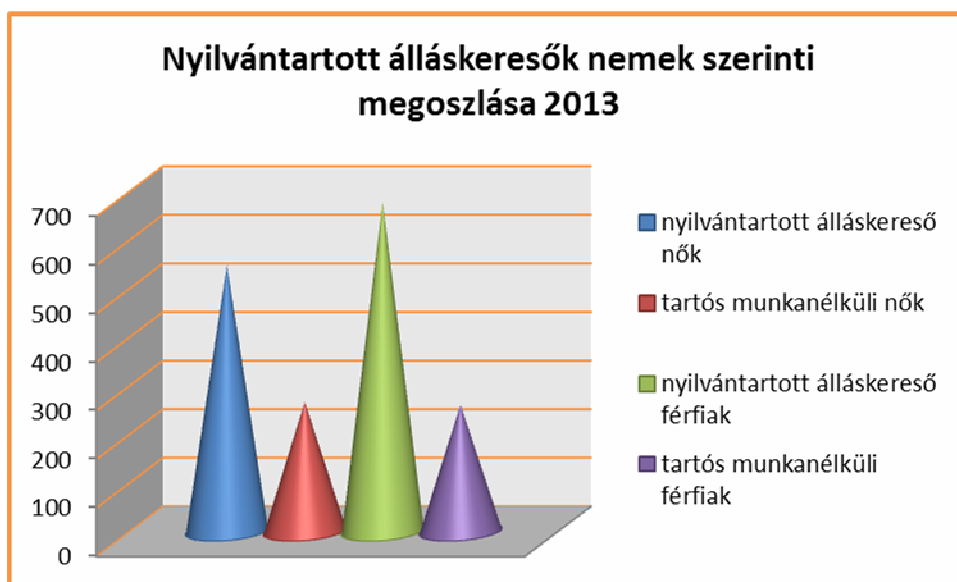
A foglalkoztatás és a munkavégzés a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség kulcseleme. Jelentősen hozzájárul a polgároknak a gazdasági, társadalmi és kulturális életben való teljes jogú részvételéhez.

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (Ft.) célja, hogy biztosítsa a munka és a foglalkoztatás szabad megválasztásához való jog gyakorlásának elősegítését, a foglalkoztatási feszültségek feloldását, valamint az álláskereső támogatását.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény (Mötv.) 15 §-a szerint a helyi önkormányzat a feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személyek feladatellátásba történő bevonását.

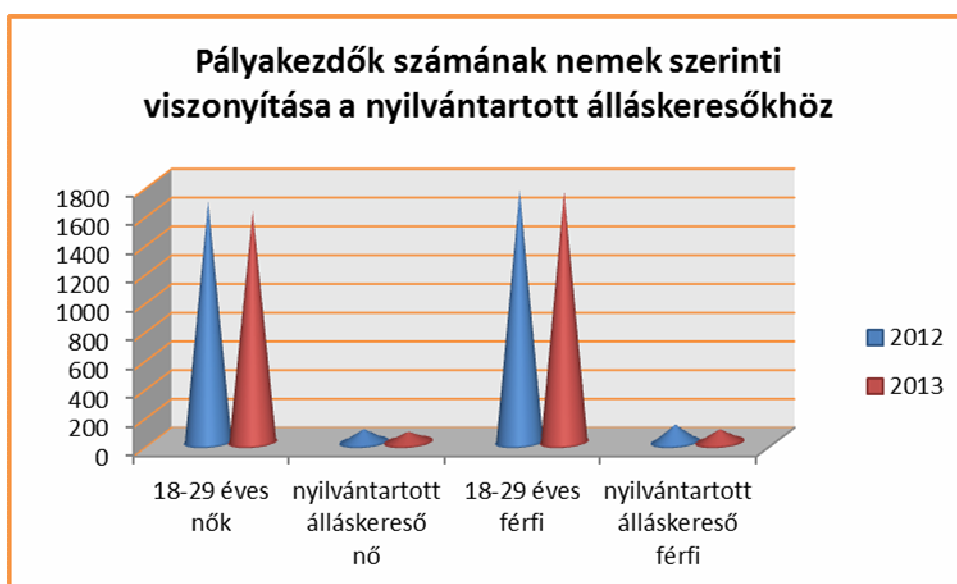

Forrás: TEIR

Forrás: TEIR

A fenti két ábra adataiból kiolvasható, hogy Tamási Járásban a nyilvántartott álláskeresők száma 2012-ben meghaladta az 1700 főt. Ezzel szemben 2013-ban ez a szám 1227 főre csökkent. A tartósan munkanélküliek száma is magas volt 2012-ben, (807 fő), ezzel szemben 2013-ban a tartós munkanélküliek száma 528 főre csökkent. Ez főként a közmunka program kibővítésének köszönhető. Tamási Járásban a munkanélküliség aránya a statisztikai adatokhoz képest magasabb, annak ellenére is, hogy a foglalkoztatás mértékén a közmunka program jelentősen javított. A regisztrált munkanélküliek létszáma azért mutat csökkenő tendenciát, mert nem tartják fontosnak a regisztrált munkanélküli státuszt. A munkanélküliség a képzettség hiányára, a munkáltatók alacsony számára, valamint a Járás aprófalvas jellegére is visszavezethető.

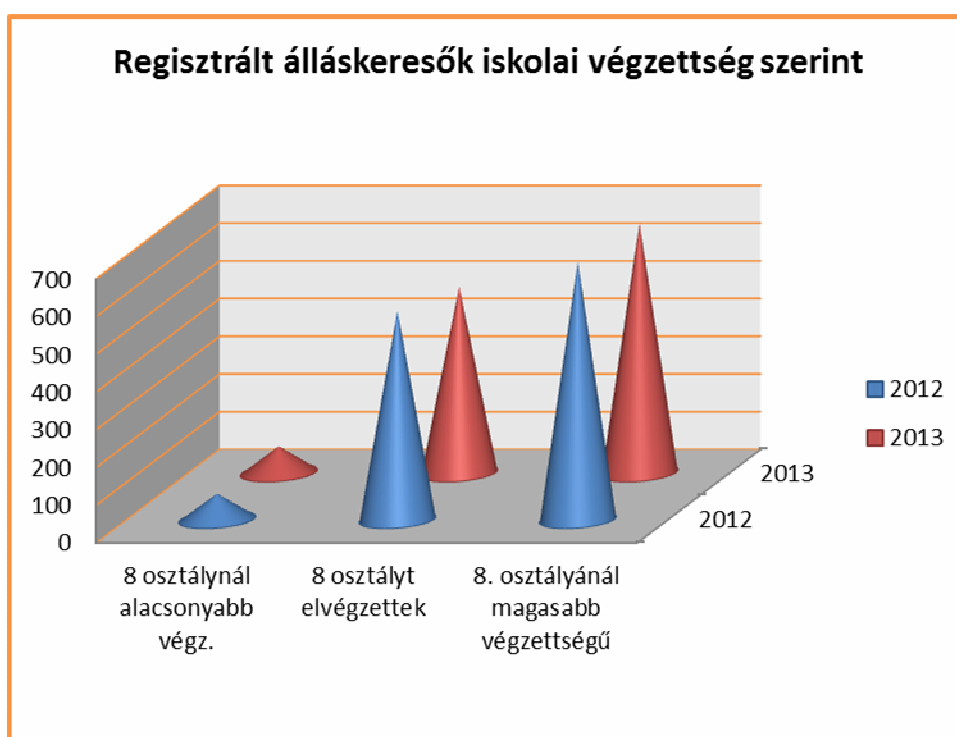
Forrás: TEIR

A táblázat egy fontos munkaerő-piaci helyzetre, a pályakezdők helyzetére irányítja a figyelmet. A pályakezdők elhelyezkedési esélye Tamási Járásban akadályokba ütközik, mert helyben kevés a munkahely. Aki nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést, hátrányos helyzetű munkavállalónak kell tekinteni. A nem megfelelő – alacsony vagy a munkáltatói igényektől eltérő – iskolai végzettség, szakképzettség az elhelyezkedést megnehezíti.

Tamási Járás területén a szakképzettséggel, vagy akár 8 általános iskolai végzettséggel nem rendelkező munkavállalók létszáma igen magas, a munkaügyi központban regisztrált álláskeresők esetében ez az arány meghaladja az 50%-ot. A végzettség mögött pedig egyre alacsonyabb a tényleges ismeretek szintje, ami még inkább megnehezíti az elhelyezkedést.

Az alapvetően még mindig a mezőgazdaságra épülő járásban a mezőgazdasági szakemberek képzése kivezetésre kerül a szakközépiskolák kínálatából. Ezzel tehát megszűnik az a képzés, mely a Járás erősségének számító mezőgazdaságra építhetné a jövőben húzóágazatot.

A térségben szervezett képzési-, ráképzési lehetőségekkel kapcsolatos egyik alapvető probléma az, hogy nem piacképesek, tehát hiába vesznek részt az álláskeresők ezeken a képzéseken, nem tudnak elhelyezkedni a képzés befejezését követően sem. A képzéseknek tehát egyrészt piacképeseknek kellene lenniük, a munkaerőpiacnak pedig változatosabb lehetőségeket kellene biztosítani a térségben. Ennek tükrében elengedhetetlenül szükséges lenne összehangolni a nyílt-munkaerőpiaci igényeket, azokkal a képzésekkel, melyeket a Járásban szerveznek.

Forrás: TEIR

A Járásban viszonylag kevés ember nem végezte el az általános iskolát, inkább az idősök közül kerül ki egy-egy fő. Az utóbbi öt évben nem volt olyan fiatal, akinek nem volt meg a nyolc általánosa.

A Járás településein a Polgármesteri Hivatalok, intézményei kötik magasabb iskolai végzettséghez a munkaköröket. Azonban a létszám tekintetében ezek az intézmények kevés embert foglalkoztatnak.

Problémaként jelenik meg, hogy a képzések nem differenciáltak abból a szempontból, hogy az abban résztvevők milyen előképzettséggel rendelkeznek. Így például az érettségizettek nem tudnak haladni a képzettségüknek megfelelő mértékben, mivel az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők felzárkóztatása lassítja a képzés menetét, és csökkenti a színvonalát is.

A képzésen résztvevők létszámának keretek közé szorítása is problémákat okoz: a 15 fős létszámú csoportokba a települések csak 1-2 embert küldhetnek, a csoportlétszám minimumának meghatározása pedig azért lehet problémás, mert nem biztos, hogy egy adott képzésre összejön a megfelelő létszámú résztvevő, pedig a képzésre lenne igény.

Vannak olyan csoportok is, akik a képzésből teljesen kiszorulnak. Azok a kisgyermekükkel otthon lévő szülők, akik emellett a munkahelyükön is állományban vannak, nem számítanak munkanélkülinek, így még ha lenne is idejük elvégezni egy-egy tanfolyamot, erre nincs lehetőségük.

Fontos lenne a felnőttek számára is biztosítani az élethosszig tartó tanulás lehetőségét, emellett a szervezett képzések piacképességét is figyelembe kell venni.

VII.4. Közmunkaprogram

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A gazdaságilag aktív korú lakosság száma Tamásiban és a Járási szintű Esélyteremtő Programterv megalkotásában résztvevő településeken hozzávetőlegesen 9126 fő. A gazdaságilag aktív korúak közül 765 fő közfoglalkoztatásban kerül alkalmazásra. A közfoglalkoztatottak arány az aktív korú lakosság körében 8,38%.

Tamási Járás területén a foglalkoztatással kapcsolatban több probléma is felmerült:

A járásban szervezett felzárkózási kerekasztal megbeszélésein a közmunkával, mint szociálpolitikai eszközzel kapcsolatban több anomáliát vettek fel főként az önkormányzatok képviselői. Egyesek szerint ez az egyedüli lehetőség arra, hogy a leghátrányosabb helyzetű, legszegényebb társadalmi rétegek integrálódjanak a munka világába, megteremtve annak a lehetőségét, hogy magasabb életszínvonalat, és teljesebb életet biztosítsanak maguknak, illetve családjainak. Mások pedig a közmunkaprogramot bújtatott munkanélküliségnek tekintik, és véleményük szerint ez a program nem tölti be megfelelően a szociálpolitikai funkcióját.

A) Közmunka, mint csapdahelyzet: Sokan gondolják úgy, hogy a két műszakos munkarend helyett kényelmesebb a közmunka programban tevékenykedni, mert így kevesebb energia ráfordítással tudnak maguknak, és családjuknak megélhetést biztosítani. A probléma hátterében az húzódhat meg,

hogy mivel a szociális juttatások, és a közmunkával szerzett összeg nem sokkal kevesebb a két műszakkal megkereshető bérnél, - főleg akkor, ha még az utazással együttjáró költségeket is levonjuk -, ezért a többség nem vállalja a nagyobb felelősséggel, és több munkával járó tevékenységet, mivel a munka, és a közmunkával biztosított jövedelem között nem számottevő a különbség. Emellett a Járás településeinek egy részén egyáltalán nincs munkalehetőség, ráadásul a közlekedés infrastruktúrája, valamint a menetrend is nehezíti a Járás vonzáskörzetén kívüli munkabavállalást.

B) A közmunka differenciáltsága: A közmunkában résztvevők is két csoportra bonthatóak aszerint, hogy szeretnének-e tenni saját boldogulásukért, vagy sem. Azok, akik boldogulni szeretnének, a közmunkában is hasznos tevékenységet folytatnak, és idővel kijutnak a nyílt munkaerőpiacra is.

A másik csoportba tartozók ezzel szemben gyakorlatilag nem alkalmasak a munkavégzésre, és még a munkafegyelmet is bomlasztják. Ennél a csoportnál eredményes ösztönző lenne, ha a családi pótlék folyósítását munkavégzéshez kötnék, vagy, ha a közmunkában végzett tevékenységért magasabb bért biztosítanának a munkavállalónak, egyúttal viszont választás elé állítanák őket, hogy a segélyt, vagy a közmunkáért járó munkabért választják-e. A két összeg közötti különbség növelése megfelelő motivációs tényezőként hatna ezekre a munkavállalókra.

Sok esetben a munkavállalók az adott feladat elvégzésére nem képesek, ezért a közmunkában is bevezetésre javasolható az akár egy hónapos próbaidő kikötése is, ennyi idő alatt már kiderül, hogy a foglalkoztatott el tudja-e látni a rá bízott feladatot, vagy nem.

C) A közmunka időtartamának problémája: Sok esetben problémát jelent, hogy a 3 hónapig tartó időszakok nem egymásra épülnek, így az adott munkakörben bevált munkatársat a három hónap leteltét követően legalább egy hónapra el kell küldeni. Ez egyrészt bizonytalanná teszi a munkavállaló számára a megélhetést, nem tud a hosszabb távú munka előnyeivel számolni, s így az egész család létbizonytalanságba kerül.

Erre megoldást jelenthetne az, ha a három hónap leteltét követően nem kellene feltétlenül elküldeni a munkavállalót, a három hónapos időtartam kibővítése is megfontolandó.

D) A közfoglalkoztatás támogatottságának hiánya: bár a közfoglalkoztatásban a külterületi utak, vízelvezető árkok rendbetétele lehetséges lenne, mivel támogatást csak a kísértékű gépekre lehet igénybe venni, az önkormányzatok eszközparkja elavult, működtetésük egyre költségesebbé válik. Ez pedig az önkormányzatok által fenntartott intézményeknél okoz problémát.

E) A munka megbecsültségének hiánya: A Járásban nagyon sok családban generációk óta öröklődik a munkanélküliség, ami a következő generációk szocializációját is negatív irányba befolyásolja. Az egyre fiatalabb generációk előtt nincs sem követendő pozitív példa, sem egy pozitív értékekre alapuló jövőkép. A képességekre alapozott-, és a kétkezi munkának is van becsülete, ezt tudatosítani kell már a gyermekekben is, főleg akkor, ha a Járásban csak ilyen jellegű munkák elérhetőek.

Ezt az összetett problémát egy olyan, – pszichológiai, életvezetési, és pályaválasztási tanácsadást is magába foglaló – tréninggel lehetne megoldani, amely a családot komplexen kezeli, és amelynek megvalósításában óvodák, iskolák, tanodák, és más szakemberek közösen vesznek részt. A pályaválasztási tanácsadás Tamási térségében működik is.

A romák esetében fontos lenne, hogy a pozitív példaképek a saját köreikből kerüljenek ki, mert tőlük könnyebben fogadják el az életvezetésben nyújtott segítséget.

F) Beszűkült munkaerőpiac: Tamási Járásban a mezőgazdaság, mint húzóágazat biztosított munkát a legtöbb ember számára, annak ellenére is, hogy erre épülve az ipar is fejlődött az elmúlt évszázad második felében. A rendszerváltás, a privatizációt, a földek elaprózódását, és a Termelőszövetkezetek megszűnését követően azonban az állattenyésztés, és a növénytermesztés volumene is visszaesett, a feldolgozóipar teljesítménye csökkent, a felleveőpiac is jelentősen beszűkült, így a zömmel szakképzetlen munkaerő nem tud hol elhelyezkedni. A helyzetet tovább

rontja, hogy az alapvetően még mindig a mezőgazdaságra épülő járásban a mezőgazdasági szakemberek képzése kivezetésre kerül a szakközépiskolák kínálatából.

A diplomával rendelkező fiatalok is elvándorolnak, mivel az ő foglalkoztatásukat a térségben egyedüli munkáltatóként az önkormányzatok tudják vállalni.

A Járásban a romák szocializációjának elősegítése jelentős kihívást jelent, mivel a szocializációval kapcsolatosan több probléma is felmerült.

A) A gyermekvállalással összefüggő problémák: Talán az egyik legjelentősebb probléma a „megélhetési gyermekvállalás”, amely több esetben – a családokon belüli kapcsolatoknak köszönhetően – fizikai-, vagy genetikai sérült gyermekek születéséhez vezet. A roma kultúrában a legnagyobb értéket a gyermek léte képviseli, így nem ritka a családon belül 6-8 gyermek vállalása sem. Ugyanakkor, mivel a romák körében igen gyakori a gyermekanyaság, sok esetben még a szülők sem tudják, hogyan kell helyesen nevelni a gyermekeket.

A roma családok körében az életvezetési tanácsadással, a fogamzásgátlás módszereinek ismertetésével lehetne a tudatos családtervezésre, és a még tudatosabb, felelősségteljes gyermekvállalásra nevelni.

B) A szülők és gyermekek közötti kapcsolat: A roma családokban a szülők, és gyermekek közötti kapcsolatok, és viselkedési formák a többségi társadalom értékrendjétől merőben eltérőek, ennek következtében a gyermek sok esetben magára hagyottnak tűnik. A szülőkhöz már meglévő szocializációs hiányosságok, (pl. a munkakultúra nem ismerete, az alkohol problémák, a negatív példák) a gyermekekben még erőteljesebben jelentkeznek. A mélyszegénységben élő, akár többszörösen hátrányos helyzetű családok az alapvető higiénés ismeretekkel sem rendelkeznek, vagy azt nem tartják fontosnak, így a gyermekek gyakran az óvodában tanulják meg azt, hogy wc után kezet kell mosni, a wc-t pedig le kell húzni. Emellett a kulturált étkezés alapjaival is itt találkoznak először.

Ezeknél a családoknál mindenképpen indokolt az életvezetési tanácsadás, a szülők műveltségének fejlesztése, a gyakori orvosi, és szűrővizsgálatokon történő részvétel, de ezek általában érdektelenségbe fulladnak. A szűrővizsgálatok népszerűségét azzal lehetne javítani, hogy más, közösségi jellegű programokkal vonják össze, amire többen elmennek.

Emellett fontos lenne a gyermekek számára olyan kulturálódási- és szabadidős lehetőségeket biztosítani az iskola mellett, amelyben a gyermek tanulhat, pozitív, követendő értékeket sajátíthat el. Az iskola erre önmagában nem alkalmas, mert a heti 5 nap során elsajátított pozitív mintákat a családdal együtt töltött hétvége során a régi minták újra és újra felülírják. A szocializáció szempontjából legveszélyeztetettebb gyermekek esetén megfontolandó lehet a bentlakásos intézményi elhelyezés biztosításának lehetősége. A pozitív minta kialakulását segíthetik olyan minta értékű programok is, mint pl. a Sió Iskolatáska Program, (Köszönjük Sió!) keretében azoknak a családoknak a támogatására kerül sor, ahol a gyermekek szorgalmasak, kiemelkedőek valamiben, a szülők pedig rendezett háttérrel biztosítanak számukra. Megfontolásra javasolt emellett a sajátos nevelési igényekhez igazodó, és felzárkóztatást elősegítő tanoda létrehozása is.

C) Szocializációs-, és függőségi problémák: A felnőttek körében tapasztalható probléma, hogy a számukra folyósított segélyeket, támogatásokat nem megfelelően használják fel, inkább alkoholokra, dohánytermékekre költik ahelyett, hogy a gyermekeikre fordítanák ezeket az összegeket. Esetükben szükséges lehet egy megfelelő pénzkezelést elősegítő tréning szervezése, amennyiben pedig ez sem segít, úgy megfontolásra érdemes javaslat lehet a felnőttek közétkeztetésbe történő bevonása, és ilyen formában történő támogatása. A függőségekből eredő családon belüli erőszak kezelésére, – tekintettel arra, hogy az agresszív családtagok nem kötelezhetőek elvonókúrán való részvételre –, a gyógyító intézetek létrehozása, és esetlegesen az egyházak bevonása jelenthet megoldást, akik életcél adhatnak ezeknek az embereknek, és segíthetnek abban is, hogy újra megtalálják önmagukat.

D) Munkahelyi szocializációs problémák: Tamási Járásban nagyon sok olyan család van, ahol a hagyományosan mezőgazdasági munkára épülő foglalkoztatás leépülése miatt már generációkon

keresztül munkanélküliek a családtagok. Amellett, hogy ez a gyermekekben is negatív minta kialakulásához vezet, (akik közül sokan már élethivatásnak tekintik a közmunkás létet), a munkaképes korosztály számára is jelentős problémákat generálnak. Az emberek elszoknak attól, hogy heti 5 napon naponta meghatározott időpontokban meg kell jelenni a munkahelyen, el kell végezni a rájuk bízott feladatokat, (még akkor is, ha azok monotonok). Ezeknél az embereknél az egyetlen reális megoldást a munkahelyi szocializációjuk kialakítására, és / vagy fejlesztésére a közmunka program biztosíthatja, mivel ez a rendszer kellően rugalmas ahhoz, hogy az ún. „tanulási időszakban” a kezdeti ellenállásból fakadó problémákat, - mint pl. a késés, vagy munka el nem végezése - kellő rugalmassággal kezelje. Emellett ugyanakkor szükség van a munkahelyen követendő szabályok lefektetésére, és következetes alkalmazására is, aki tehát többszöri figyelmeztetés ellenére sem tesz erőfeszítéseket a beilleszkedésre, azt még mentorálás mellett sem érdemes tovább a programban tartani. A munkát nem értékelő, azt semmibe vevő emberek ugyanis a többi munkavállalóra is negatív hatással lehetnek.

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői

Bár Tamási a 61-es, és a 65-ös főútvonalhoz is közel van, a települések nagy részének nincs lehetősége a vasúti közlekedés igénybe vételére. Emellett a kistelepülésekről délután 5 óra után nem lehet tömegközlekedéssel bejutni Tamásiba.

A buszos közlekedéssel a megyeszékhelyről is délután 5 órakor indul az utolsó busz Tamásiba, a kistelepüléseken a menetrend még rosszabb, hétvégén pedig ennél is ritkábbak a járatok.

Pincehelyről óránként induló vonattal lehet eljutni Budapestre, ugyanakkor mindenképpen szükség lenne a vasúti szolgáltatások fejlesztésére, egy peronra, mert a mozgássérültek vonatra történő felszállítását csak sámlival tudják megoldani.

A nagyméretű Volán buszok sokszor kihasználatlanok, az ilyen esetekben érdemes lenne megfontolni a falujáratok, (kisbuszok) indítását. Emellett szükség lenne a közlekedési társaságokkal egyeztetni annak érdekében, hogy a menetrendeket „utas-baráttá” tegyék, és a munkarendhez, az iskolai időszakokhoz igazítsák.

VII.5. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális törvény célja: (Idézet a törvényből)

„1. § (1) E törvény célja, hogy a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit.

(2) A helyi önkormányzatok az e törvényben szabályozott ellátásokon túl saját költségvetésük terhére egyéb ellátásokat is megállapíthatnak.

2. § A szociális ellátás feltételeinek biztosítása – az egyének önmagukért és családjukért, valamint a helyi közösségeknek a tagjaikért viselt felelősségén túl – az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata.”

A szociális ellátás formái:

„25. § (1) A jogosult részére jövedelme kiegészítésére, pótlására pénzbeli szociális ellátás nyújtható.

(3) Szociális rászorultság esetén a jogosult számára

a) a települési önkormányzat jegyzője az e törvényben meghatározott feltételek szerint

aa) foglalkoztatást helyettesítő támogatást,

ab) rendszeres szociális segélyt,

ac) lakásfenntartási támogatást;

b) a települési önkormányzat képviselő-testülete az e törvényben, illetve az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint

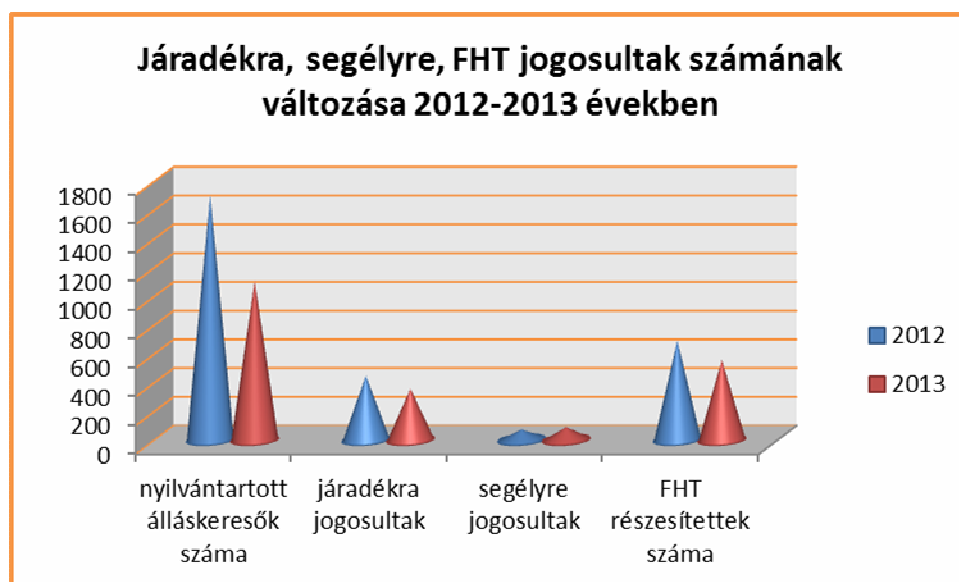
- ba) a 43/B. § (1) bekezdésében foglalt ápolási díjat,
 bb) átmeneti segélyt,
 bc) temetési segélyt;
 c) a járási hivatal az e törvényben meghatározott feltételek szerint
 ca) időskorúak járadékát,
 cb) a 41. § (1) bekezdésében és a 43/A. § (1) bekezdésében foglalt ápolási díjat;
 állapít meg (a továbbiakban együtt: szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások)."

Természetben nyújtható szociális ellátások:

„47. § (1) A szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások közül természetbeni szociális ellátás formájában

- a) a rendszeres szociális segély és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás,
 b) a lakásfenntartási támogatás,
 c) az átmeneti segély és
 d) a temetési segély
 nyújtható.”

Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások közül főként a munkanélküliséghez kapcsolódó adatokat szükséges vizsgálni.

Forrás: TEIR

	2012	2013
Nyilvántartott álláskeresők száma	1704	1108
Járadékra jogosultak	449	358
Segélyre jogosultak	73	90
FHT részesítettek száma	693	556

Forrás: TEIR

Tamási Járásban az aktív korú nyilvántartott álláskeresők száma a 2012. évi adatokhoz viszonyítva, 2013-ban jelentősen, közel hatszáz fővel csökkent. Ez a tendencia a járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek, és a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők számában is megmutatkozik. Nem számottevően, de nőtt a rendszeres szociális segélyben részesülő regisztrált

munkanélküliek száma. Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek közül foglalkoztatásban részt vettek száma a vizsgált időszakban 102 fővel csökkent.

E csökkenés oka egyrészt az – korábban tanulmányozott –, hogy a közmunkaprogramban többen dolgoznak, másrészt a foglalkoztatás minimális szintű bővülése is szerepet játszik a nyilvántartott álláskeresők számának csökkenésében.

A járási szintű együttműködések erősítése, valamint a járási szintű felzárkózási kerekasztal programok alkalmával több alkalommal elhangzott az önkormányzatokat, gazdasági társaságokat, munkaügyi kirendeltséget képviselő szakemberektől, hogy jelenleg aki szeretne munkát vállalni a járásban, az nagy eséllyel el tud helyezkedni. Tamási Járásban elsősorban a betanított-; és szakmunkások tudnak elhelyezkedni a legnagyobb eséllyel. A tömegközlekedés problematikája, a munkabajjárással kapcsolatos plusz idő, a felelősségvállalás, a kereseti lehetőségek azonban a közmunkaprogram irányába tereli a munkavállalókat.

VII.6. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A Járásközpontban háziorvosi szolgáltatást és a járóbeteg szakellátást a Dr. Várady János Rendelőintézet biztosítja a lakosság számára. A rendelő a város központjában, a Dózsa György utca, és a Szabadság utca közötti területen helyezkedik el. Egészségvédelmi központként működik, körzeti orvosi rendelőknek, gondozóintézményeknek ad helyet. A rendelőintézet az önkormányzat tulajdonában van, azonban 1997 óta a Dombóvári Egészségügyi KHT működteti, mely 2009 áprilisától Nonprofit Kft.-ként működik.

2011 szeptemberétől az alábbi szakrendelésekkel várják a betegeket:

- Belgyógyászat
- Bőrgyógyászat
- EKG
- Fizikoterápia
- Gasztroenterológia
- Kardiológia
- Neurológia
- Onkológia
- Orr-fül-gége
- Ortopédia
- Pszichiátria
- Reumatológia
- Röntgen-ultrahang
- Sebészet
- Szemészet
- Traumatológia
- Tüdőgyógyászat
- Urológia
- Otthoni Szakápolás

Tamási Város Önkormányzata az ÚMFT DDOP-3.1.3/B pályázatán 400 000 000 Ft-ot nyert. A projekt 2011. augusztus 31-én zárult le. A 420 milliós forintos beruházáshoz szükséges 400 millió Ft Európai Unió támogatás, míg a fennmaradó 5%-ot a városi költségvetésből biztosították. Az építkezés költségvetése 213 millió, a pályázati összeg fennmaradó részéből korszerű orvosi műszereket, diagnosztikai eszközöket vásároltak, s teljesen megújult az informatikai rendszer, valamint egyszerűbbé vált a leletek továbbítása, tárolása.

Ezzel a beruházással a Dr. Várady János Rendelőintézet egészségügyi súlyponti járóbeteg ellátó intézménnyé nőtte ki magát.

A Tamási kistérség fekvőbeteg szakellátó intézménye az 1953-ban létrejött pincehelyi **Szent Orsolya Kórház**, melynek léte az évtizedek során folyamatos bizonytalanságok mellett működött, az átszervezések többször érintették. Nem véletlenül került annakidején Pincehelyre kórház. Nélküle a Tamási kistérség ellátatlan lenne, ugyanis a legközelebbi gyógyászati centrumok mindegyike – a siófoki, a dombóvári, a szekszárdi – legalább 50 km-re van. Ezért is született meg a döntés, hogy ideiglenes jelleggel kórházat nyitnak Pincehelyen. Ez az ideiglenesség, ez a bizonytalan jövő jellemzi a létesítmény egész történetét, a közel hatvan évet. Működésük tulajdonképpen nem más, mint drámai küzdelem a megmaradásért.

Az intézmény teljes egészében a Tolna Megyei Balassa János Kórház részeként működik, gazdaságilag teljesen tőle függ. Az orvos ellátás nagy részét Szekszárd biztosítja. A pincehelyi kórház akkreditált diabetológiai szakellátási hely. Működik itt nőgyógyászati szakrendelés, kardiológiai gondozó, a vesebetegeknek nefrológiai gondozó is. Jelenleg csak 20 aktív és 20 krónikus belgyógyászati ágy található a kórházban. A fekvőbetegek száma csökken, míg a járóbetegek száma növekszik, 2008-ban 11 ezren keresték fel a kórházat. A kórház épületállománya és eszközparkja részben korszerűsített, 1997-ben közel 60 millió Ft-ot költöttek felújításra és eszközvásárlásra. Tamási és a kistérség lakosságának szak- és fekvőbeteg ellátásában fontos szerepet kap a szekszárdi **Tolna Megyei Balassa János Kórház** és a Dombóvári **Szent Lukács Kórház**.

Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az Egészségügyi Törvény a települési önkormányzat főbb feladat- és hatáskörei között kötelező feladatként határozza meg az egészségügyi alapellátást, valamint a környezet- és településegészségügyi feladatokat. (idézet a törvényből)

„152. § (1) A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.”

„153. § (1) A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében

- a) gondoskodik a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- b) biztosítja a 73. § (1) bekezdése szerinti külön jogszabályban meghatározott rovarok és rágcsálók irtását,
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén - lehetőségeihez képest - saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
- d) együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.”

Egészségügy, szociális ellátás

	A háziorvosok által ellátott szolgálatok száma 2012	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma 2012	Házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma 2012	A háziorvosok által ellátott szolgálatok száma 2013	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma 2013	Házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma 2013
Tamási Járás	14	8	3	14	8	3

Forrás: TEIR

Tamási Járásban a házi orvosok; gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma az elmúlt években nem változott. A Járási településeken mért orvosi praxisok száma éppen elég ahhoz, hogy fent lehessen tartani az egészségügyi alapszolgáltatásokat. Gyakori, hogy egy orvosi praxis látja el a felnőtteket, és a gyermekeket is. Gyakoriak, hogy a települések összevont házi orvosi praxisokat tartanak fent. Egyes településekről - főként a tömegközlekedés hiányosságai, és az egyéni közlekedés korlátozottsága miatt – nehezen lehet csak elérni az alap-egészségügyi szolgáltatásokat.

Közfogyellátás

év	állandó népesség	közfogyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma	%
2012	22005	1149	5,22%
2013	21743	1032	4,74%

Forrás: TEIR

Forrás: TEIR

A közfogyellátás a szociálisan rászorult személy részére – egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához – az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás.

Három jogcímen kaphat valaki közfogyellátási igazolványt: alanyi jogon, normatív alapon, méltányossági alapon. Közfogyellátást igénybe vevők száma az utóbbi két évben csökkent.

Hatáskörrel rendelkező hatóság(ok): A normatív és alanyi jogcím szerinti közfogyellátásra való jogosultság tárgyában a járási hivatal dönt. A méltányossági jogcímen járó közfogyellátásra való jogosultságról a települési önkormányzat képviselő-testülete dönt. Illetékességi ok: A közfogyellátásra való jogosultság megállapítása iránt kormányablaknál benyújtott kérelmet a kormányablak ahhoz a járási hivatalhoz továbbítja, amelynek illetékességi területén a kérelmező lakóhelye, vagy ha a kérelmező életvitelszerűen a bejelentett tartózkodási helyén lakik, a tartózkodási helye van.

Gyógyszertárak

év	gyógyszertárak száma	fiókgyógyszertárak száma
2012	7	1
2013	7	1

Forrás: TEIR

A Járási Esélyegyenlőségi Program elkészítésében 17 település vesz részt. A 17 településen összesen 7 gyógyszertár, és egy fiókgyógyszertár. Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz igénybevételehez hasonlóan a gyógyszertárakba való eljutás a tömegközlekedés hiányosságai, és az egyéni közlekedés korlátozottsága miatt nehézkes. A gyógyszertárak akadálymentesítéséről nincs adat, azonban nagyon fontos megjegyezni, hogy mind a mozgássérültek, mind az idősebb generáció, de a kisgyermekes édesanyák egyenlő eséllyel kellene, hogy hozzájussanak e szolgáltatásokhoz.

VII.7. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során Tamási Járásban	
Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
A közmunkaprogramban foglalkoztatottak általános kompetenciái alacsonyak	Életvezetési, szocializációs, családtervezési tanácsadások megszervezése
A képzési kínálat nem mindig reagál hatékonyan a nyílt munkaerő-piac igényeire	Oktatási koordinációs bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, gazdasági szereplők, képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség bevonásával
Alacsony iskolai végzettségűek között nagy a munkanélküliség	Felzárkóztató képzések szervezése a célcsoportnak.
Egészséges életmódra ösztönzés	Járási egészségfejlesztési-; sportkonceptió kidolgozása
Pozitív példákkal történő megerősítés hiánya	Önkormányzatoknál, önkormányzatok intézményrendszereiben minél több, megfelelő példát mutató, főként cigány származású munkavállalók alkalmazása
Több generáción keresztül áthúzódó szocializációs problémák	Életvezetési tanácsadások, komplex pályaválasztási programok szervezése. A programokat minél fiatalabb korban - óvodáskortól - el kell kezdeni.
Elnéptelenedés	A helyi "kulcsembereknek" teret adni ahhoz, hogy minél színesebb közösségi programokat tudjanak szervezni. Ezzel egy időben az önkormányzatok a fiatalok letelepedését elősegítő lehetőségeket biztosítsanak.

Úthálózat, tömegközlekedés problémái	Közlekedési-; Területfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ., a gazdasági szereplők, önkormányzatok szakemberei, turizmusban jártas szakemberek részvételével.
--------------------------------------	--

VIII. A GYERMEKEK HELYZETE, ESÉLYEGYENLŐSÉGE, GYERMEKSZEGÉNYSÉG

A társadalmi kirekesztődést, mint társadalmi folyamat vizsgálatakor általában a munkaerő-piaci helyzetet és az emberi kapcsolatokat vizsgáljuk. A társadalmi kirekesztődést elemezve elsősorban a munkaerőpiacról tartósan kiszorult, kiüresedett vagy ki sem épült emberi kapcsolatokkal rendelkező felnőtteket számítjuk, s mindaz, ami a gyermekekkel történik, csak a felnőttek helyzetének folyományaként, következményeként jelenik meg. A gyermek ilyenkor nem más, mint fogyasztási egység, súlya az első felnőtt által megtestesített fogyasztási egység értékének fele.

A Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

Tamási Járás Esélyegyenlőségi Programterve különös figyelmet fordít a gyermek helyzetére, és részletesen elemzi az általános jellemzőiket.

VIII.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Tamási Járás állandó népességének száma 21 743 fő, ebből 2013-ban a 0-18 évesek száma összesen 4443 fő volt. A 2012. évi adatokhoz viszonyítva 21 fővel csökkent a gyermekkorú lakosok száma.

A népességhez viszonyított 18 év alattiak aránya mindkét évben 18% feletti volt, amely az országos átlagot minimálisan meghaladó arány.

A gyermekek helyzetének általános jellemzői

Év	Állandó népesség száma	18 év alattiak a népességben	A népességhez viszonyított 18 év alattiak aránya (%)
2012	22 005	3984	18,10%
2013	21 743	3963	18,22%

Forrás: TEIR

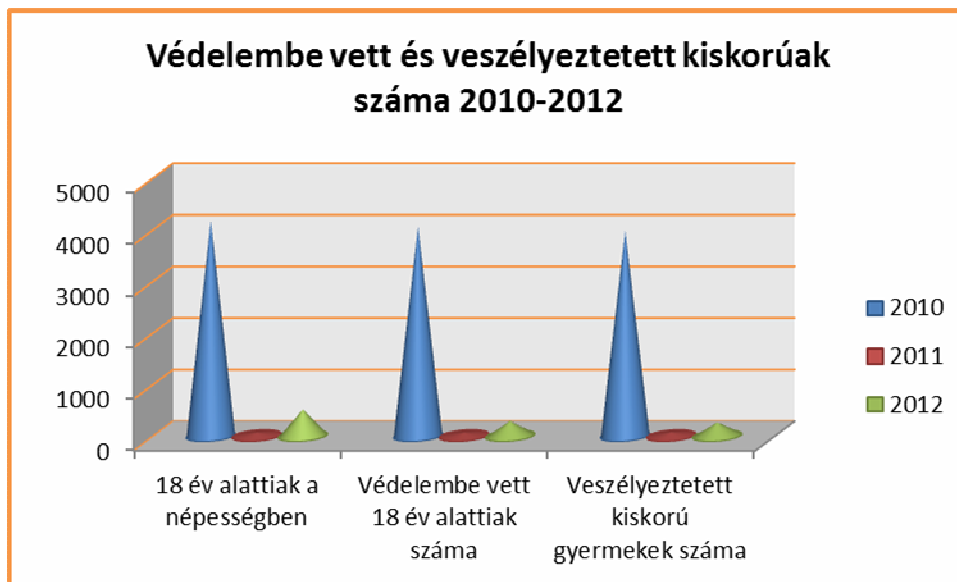
Az adatok alapján az össznépesség, és a kiskorúak számának egyaránt kismértékű folyamatos csökkenése figyelhető meg. A kiskorúak összlakossághoz viszonyított aránya szintén csökkenő tendenciát mutat.

A gyakorlatban ebből a korosztályból kerülhet ki, a veszélyeztetet és védelembe vett kiskorú gyermekek száma. Amennyiben a kiskorú gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődése bármely ok folytán veszélybe kerül. A Gyermekjóléti Szolgálat képviselői jó és szoros kapcsolatot ápolnak a jegyzőkkel, családokkal és az intézményekkel.

Év	18 év alattiak a népességben	Védelembe vett 18 év alattiak száma	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2010	4173	68	516
2011	4066	66	290
2012	3984	73	265

Forrás: TEIR

A 18 év alattiak számához viszonyítva a 2011. és 2012. évben jelentős növekedés állapítható meg a 2010. évben védelembe vett gyermekek számához képest. Ezt a növekedést okozhatja a gazdasági világválság hatására továbbgyűrűző negatív gazdasági folyamatok, valamint, a banki hitelválság okozta eladósodás. A jelzőrendszer hatékony működése is jelentős szerepet játszik a felszínre került esetek számában.

Forrás: TEIR

A veszélyeztetett gyermekek számának csökkenése adódhat abból, hogy a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében védelembe vételre került sor – pl. iskolai igazolatlan hiányzások –, így az alapellátásban dolgozó szakemberek segítségével a veszélyeztetett helyzet megszűnt.

Tamási Járásban a gyermekekkel kapcsolatos egyik legjelentősebb probléma a gyermekek veszélyeztetettsége, mely elsősorban a gondozás hiányára, az ellátatlanságra, és az iskolai hiányzásokra vezethető vissza. A gyermekek többsége nem házasságban születik, így a rendezetlen családi kapcsolatok szocializációs problémákat is generálnak.

A családon belüli erőszakok, és iskolai hiányzások tekintetében jól működik a jelzőrendszer, attól függően, hogy a veszélyeztetett gyermek milyen életkorú, a gyermekvédelmi szolgálat, vagy a családsegítő központ illetékes a probléma kezelésében. Az iskolai hiányzások száma csökkenő tendenciát mutat, mióta ezt a családi pótlék megvonásával szankcionálják, emellett ilyen esetekben a szülő közmunkában való részvétele is veszélybe kerül.

Mivel az iskolai hiányzásoknak az a mértéke, ami indokoltá teszi, hogy az iskola jelezze a problémát a Gyermekvédelmi Szolgálatnak, betegségből adódó hiányzással is könnyen elérhető, ezért az iskolák általában türelmesek, várják az orvosi igazolást, és csak akkor jeleznek, ha a hiányzás mértéke meghaladja azt a szintet, ami viszont már kötelező védelembe vételt von maga után. A védelembe vételek száma Tamási Járásban azóta csökkent, mióta ez a feladat járási hatáskörbe került át, így a folyamat is sokkal körülményesebbé vált. Bár a gyermekekkel, és családjaikkal továbbra is a családgondozók tartják a kapcsolatot, és az ő javaslatukra történhet meg a védelembe vétel is, a döntést mégis a Járás szintjén hozzák meg olyanok, akik az adott család életébe nem láthatnak bele, mivel közöttük nincs személyes kapcsolattartás.

Probléma, hogy sok esetben egy családgondozóhoz több település is tartozik, ami azt jelenti, hogy legfeljebb heti egy alkalomra korlátozódik a családlátogatások száma. Ez a védelembe vett gyermekek esetében kevés, ráadásul eltérő időpontokban lenne szükséges a családlátogatásokat eszközölni, mivel csak ez biztosíthatja az elért eredmények szinten tartását.

A Járásban dolgozó családgondozók közlekedési lehetőségei eltérőek: van, aki saját gépkocsival tudja megoldani a hozzá tartozó települések közötti közlekedést, de vannak, akik kerékpárral, vagy gyalogosan tudnak csak eljutni a hozzájuk tartozó körzetekbe.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma és aránya 2012-2013. évben

év	18 év alatti gyermekek száma	rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma		rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma	
	fő	fő	%	fő	%
2012	3984	2058	51,65%	13	0,32
2013	3963	1769	44,63%	29	0,73

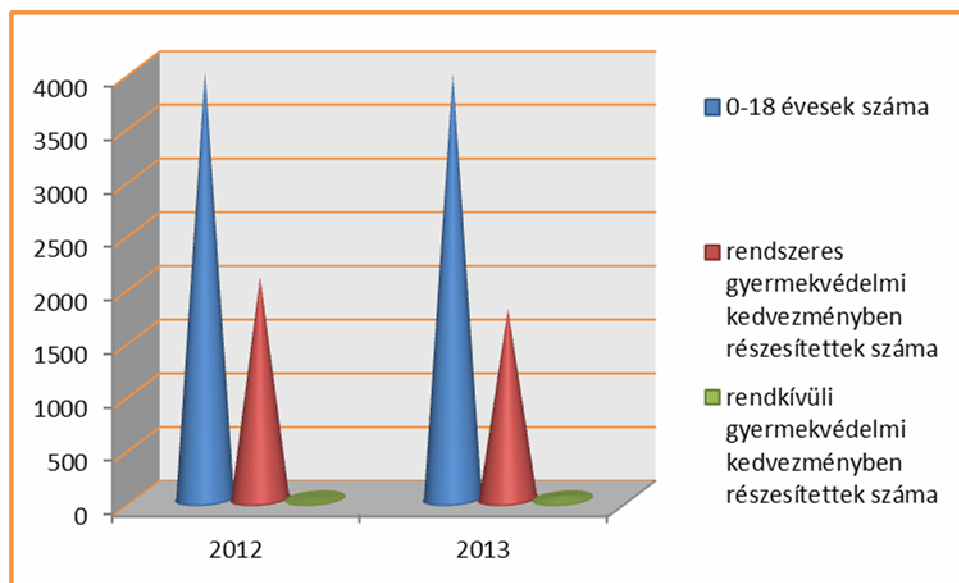
Forrás: TEIR

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot a Gyámhivatal állapíthatja meg. A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás 2014. január elsejétől kezdődően önkormányzati segély ellátásnak minősül. A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára.

Tamási Járásban 2012. december 31-én 2058 gyermek volt jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre. Ugyanebben az évben rendkívüli gyermekvédelmi támogatás 13 fő részesült.

2013. évre a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma 1769 főre csökkent, míg a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás részesítettek száma releváns módon – 29 – főre emelkedett.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma és aránya 2012-2013. évben

Forrás: TEIR

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot a család egy főre jutó havi nettó jövedelme határozza meg. A támogatás célzottá és átláthatóvá tétele fokozatosan valósul meg azáltal, hogy a Járásban több településen is évente két alkalommal pénzbeli támogatás mellett, Erzsébet-utalvány formájában természetbeni támogatást is biztosít, fogyasztásra készétel, ruházat, tanszervásárlásra, valamint a rászorult gyermekek egyéb, természetbeni többlettámogatásához – ingyenes tankönyv, ingyenes, kedvezményes étkezés, és egyéb kedvezmények – juthatnak.

A gyermeket gondozó családok a támogatásokhoz való hozzájutással a gyermeknevelés/gyermekgondozás tudatos segítségként értékelhetik a jelenlegi jogszabályi

környezet biztosította lehetőségeket. Mindamelllett a Járás hátrányos helyzete, az itt élő emberek lehetőségei jelentős hatással vannak a gyermeknevelés költségeire.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesülők számának növekedése is azt támasztja alá, hogy a jelenlegi helyzetben több a rászoruló család. A korábbi sematikus szabályrendszer a normatív a normatív pontosságú szabályozás hiánya, valamint a szociális válság-; és vészhelyzetek, a rendkívüli élethelyzetek, a létfenntartás veszélyeztető krízisállapotok szabályozatlanságának a reális szükségletekre irányuló, illetve kógens szabályokat bevezető rendszerszemlélet tudatos átalakítására való átmenet következménye.

A járási szintű felzárkózási kerekasztal programok alkalmával, több alkalommal elhangzott az önkormányzatokat, önkormányzati intézményeket – családsegítő-; védőnői szolgálat – képviselő szakemberektől a „megélhetési gyermekvállalás” nevű folyamat. A hátrányos helyzetű, szegény családokra jellemző viselkedésmód, az anyagi javakhoz való hozzájutás formája, mely hosszútávon minden területen még jobban ellehetetleníti a családokat. E folyamat legnagyobb vesztesei azonban az e családokban élő gyermekek. E rövidtávú szemléletmódon mindenképpen meg kell próbálni változtatni. Főként életvezetési-; szocializációs-; kompetencia képzések lehetnek eredményesek ezen a területen.

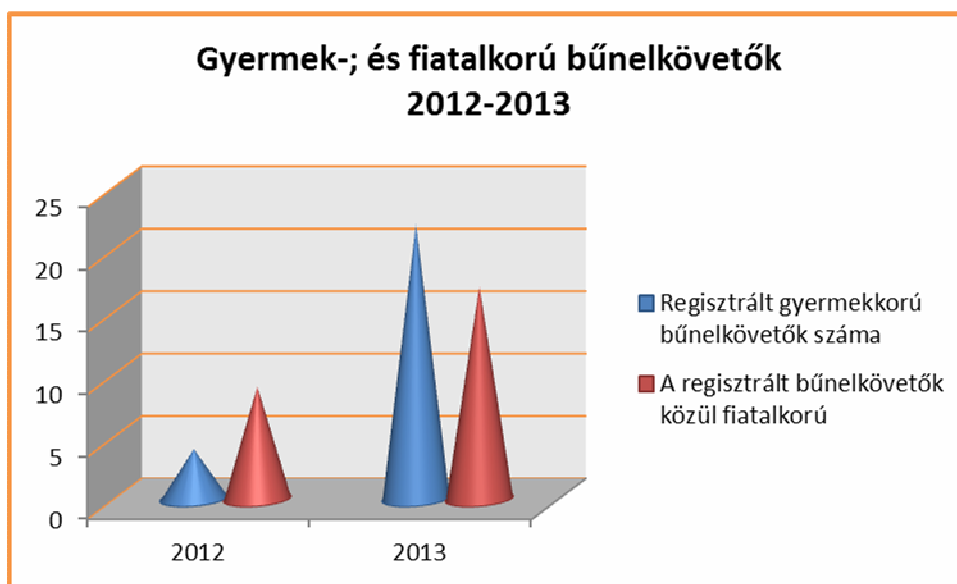
VIII.2. Gyermekek-; és fiatalok bűnelkövetők

Gyermekek-; és fiatalok bűnelkövetők

Év	Regisztrált gyermekkorú bűnelkövetők száma /14 év alatt/	Regisztrált fiatalkorú bűnelkövetők száma /14- 17/
2012	4	22
2013	9	17

Forrás: TEIR

Függőség általi veszélyeztetettség: Sok esetben jelent problémát az alkoholos, vagy kábítószeres befolyásoltság is, amely akár egy rossz társaságba keveredés, akár egy csoporthoz tartozás miatt bekövetkezhet. Ezt erősítheti az is, ha a gyermek családjában hasonló problémával küszködik valaki, a gyermekek ugyanis hamarabb szeretnének felnőtté válni, és az idősebbektől látott viselkedési mintákat kezdik követni. A szülők ilyen esetekben általában nem veszik igénybe a rendőrség prevenciószolgáltatásait, (mint például a telefonos ügyelet, vagy a fogadóóra), így sok esetben már későn keresik fel a rendőrséget. A problémát csupán prevenciósz előadásokkal, szolgáltatásokkal, pszichológus igénybevételeivel nem lehet megoldani, ráadásul ilyen esetekben a jelzőrendszer sem hatékony, mivel a családtagok nem kötelezhetőek arra, hogy elvonókúrán vegyenek részt. A probléma megoldásába az egyházak képviselőit, és szakorvosokat kell bevonni.

Forrás: TEIR

A kábítószer fogyasztás tényleges probléma a gyermekek körében, melyről 2015-ben konferenciát tartottak a rendőrség, a családsegítő, a gyermekjóléti szolgálat, és az iskolák képviselőinek részvételével. Ezen a konferencián fogalmazódott meg egy olyan elképzelés, amely mindenek előtt a gyermekek érdekeit szolgálja, és amelyet célszerű lenne elterjeszteni az oktatási intézményekben. Az elképzelés szerint a védőnő számára biztosítani kell a lehetőséget arra, hogy ő kísérelje át az iskola orvosához azt a gyermeket, aki rosszul lett. Ez egyrészt biztosítja a gyermek számára az anonimitást, másrészt a rosszullét tényleges okát sem fedi fel idegenek előtt.

A gyermekvédelem ezzel a problémával szemben tehetetlen, mert a legtöbb most használatos szert a tesztek nem mutatják ki, nincsenek is a tiltólistán, ráadásul a szülő is inkább mentegeti a gyermekét.

VII.3. Gyermekek egészségügyi ellátáshoz való hozzájutásának esélye

Gyermekjóléti alapellátás

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

	2012	2013
Betöltött védőnői álláshelyek száma	14	13
A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma	3	3

Forrás: TEIR

A védőnői szolgálat elsődleges szerepet tölt be a gyermekvédelmi alapellátásban. A védőnők az egészségügyi alapellátás részeként a területen a különböző szintű oktatási intézményekben a prevenció terén tevékenykednek, de részt vesznek a szociális alapellátásban, a gyermekvédelemben, a civil-karitatív szférában is.

Tamási Járásban 2012. évben a 0-3 éves korú gyermekek száma 191 fő volt. 2013-ban ez a szám 184 főre csökkent. 2012-ben a betöltött védőnői álláshelyek száma 14, míg 2013. évben 13 volt. A védőnők feladatai a családtervezéssel kezdődnek, a várandós gondozással folytatódnak. Újszülött kortól 7 éves korig a területen, majd az óvodában és az iskolában követik nyomon a gyermekek fejlődését.

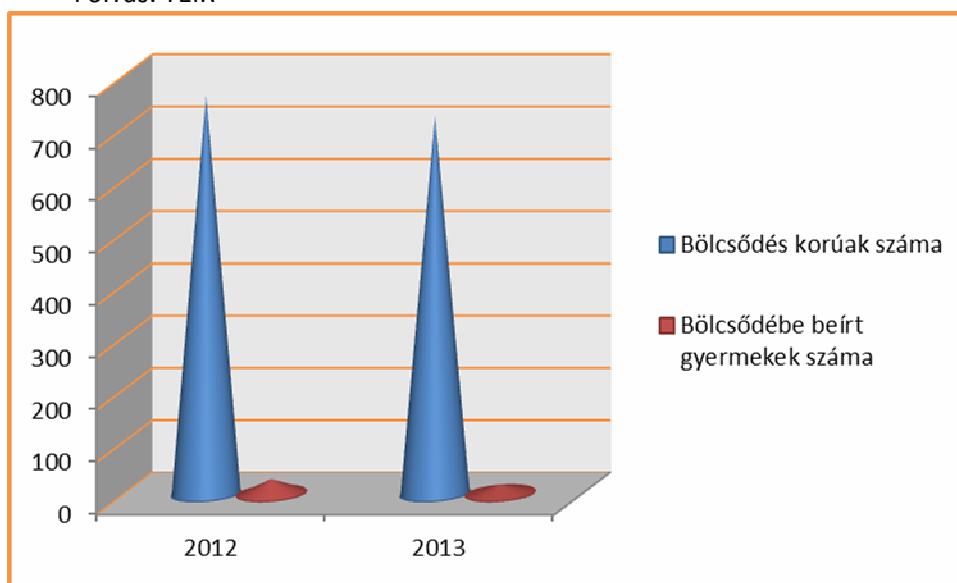
A járási szintű felzárkózási kerekasztal programok alkalmával elhangzott, hogy a védőnők munkájuk során gyakran erőn felül teljesítenek, jó esetben robogóval, olykor kerékpárral, olykor pedig gyalog járkálják a községeiket.

A gyermek háziorvosi praxisok száma jelentősen elmarad az optimálistól. A gyermek háziorvosi ellátást több esetben együtt látják el a felnőttek részére szervezett szolgáltatásokkal. További problémaként jelenik meg, hogy a háziorvosi praxisok is körzetesítve vannak, így nem minden településen elérhető az egészségügyi alapszolgáltatás. A tömegközlekedés korábban tárgyalt nehézségeinek következtében jelentős problémát okozhat egy-egy beteg gyermek eljuttatása a gyermek háziorvoshoz. Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés jelentős eltéréseket mutat a Járás településein, melynek fejlesztése szükséges.

Bölcsődei nevelési adatok

	2012	2013
Bölcsődés korúak száma	762	723
Bölcsődék száma	1	1
Működő bölcsődei férőhelyek száma	34	24
Bölcsődébe beírt gyermekek száma	28	18

Forrás: TEIR

Forrás: TEIR

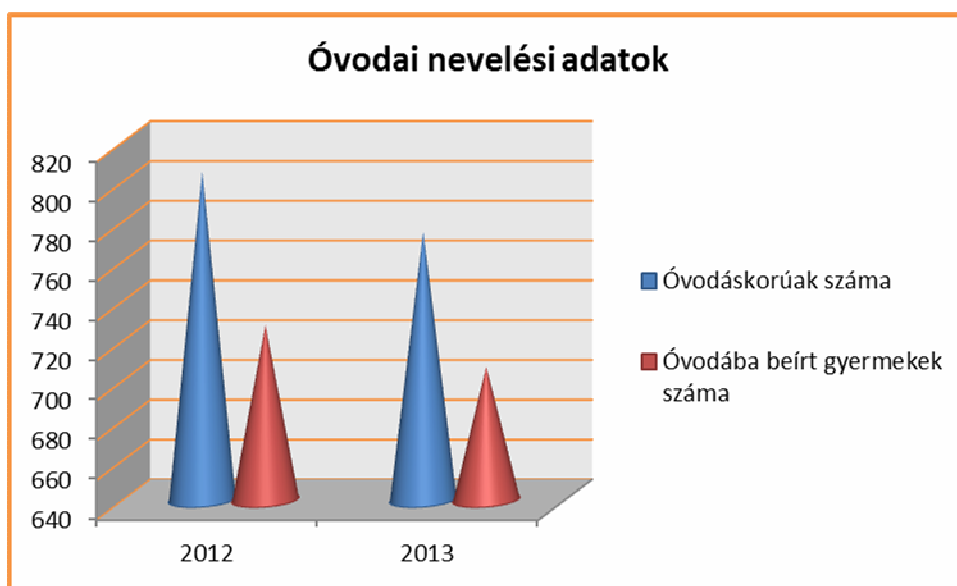
A bölcsődés korúak száma és a bölcsődébe beíratott gyermekek aránya 2,48%. A bölcsődei ellátás minimális a Járás településein, családi napközi nem működik a Járásban. A Járás településeinek többsége bölcsődével egyáltalán nem rendelkezik, de például Értényben az óvoda már két és fél éves gyermekeket is fogad, Tamásiban pedig engedélyezték újabb bölcsődei csoport kialakítását is. Óvodát a települések többsége önállóan, vagy társulásban működtet, az általános iskola alsó tagozata is zömmel helyben elérhető, a felső tagozatos diákoknak viszont több esetben a szomszédos falu iskolájába kell járniuk. Családi napközi ellátás a térségben egyáltalán nincs.

VIII.4. Óvodai oktatási adatok

Óvodai oktatási adatok

	2012	2013
Óvodáskorúak száma	805	775
Óvodai feladat ellátási helyek száma	15	15
Óvodába beírt gyermekek száma	728	707

Forrás: TEIR

Forrás: TEIR

Tamási Járásban az óvodáskorú gyermekek száma ugyan nem jelentős mértékű, de folyamatos csökkenést mutat a 2012-2013. években. Ezt a társadalmi folyamatot tükrözi az óvodákba beírt gyermekek száma is. 2012. évben 805 óvodáskorú gyermek élt a Járásban, közülük 728 gyermek járt óvodába. 2013-ban 775 gyermek volt óvodáskorú, közülük 707-en jártak óvodába. A kötelező óvodai nevelés miatt a differencia abból adódik, hogy a gyermekek között vannak olyanok, akik már 6 éves korban iskolába mennek.

Mivel a Járáshoz zömmel kistépülések tartoznak, az óvodák kihasználtsága nem teljes, néhol a 3-7 éves gyermekek egy csoportba kerülnek, ami megnehezíti az életkoruknak megfelelő foglalkozások biztosítását.

VIII.5. Általános iskolai oktatási adatok

Általános iskolai oktatási adatok			
év	általános iskolás tanulók száma 1-4évf.	általános iskolás tanulók száma 5-8 évf	általános iskolák feladat ellátási helyeinek száma
2012	747	706	7
2013	773	677	10

Forrás: TEIR

Az oktatási intézmények egy része teljesen akadálymentesített, máshol az akadálymentesítés csak részben valósult meg, de például Magyarkeszi településen, a még csak részben akadálymentes iskolában tanuló fogyatékossgal élő diákok segítését önrőből oldják meg.

A gyermekek iskolába járását a települések egy része a falugondnoki szolgálat kisbuszával biztosítja, de például Értényből csak a helyi közlekedést lehet igénybe venni.

Forrás: TEIR

Azokban az iskolákban, ahol szintén alacsony a tanulók létszáma, összevont osztályokat alakítanak ki, hogy a minimális létszámot elérjék.

Az oktatási intézményekben a humán erőforrás biztosított, a fogyatékossgal élő gyermekekkel foglalkozó speciális szakemberek viszont zömmel nem az adott intézmény alkalmazottjaként járnak ki a gyermekekhez. Értényben az ott tanuló sajátos nevelési igényű gyermekekkel külön gyógypedagógus foglalkozik.

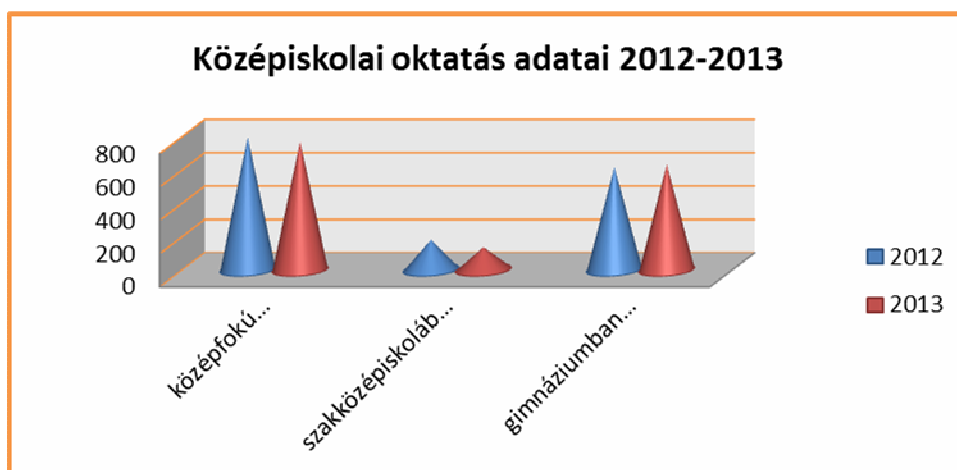
A gyermekek számára az Önkormányzat biztosítja a közétkeztetésben való részvétel lehetőségét, Magyarkeszi önkormányzata pedig a nyári időszakban is biztosítja a közétkeztetést az ezt igénylő gyermekek számára. A Járásban lévő óvodai férőhelyek nincsenek kihasználva, általánosságban elmondható, hogy 50%-os kapacitással működnek. A Tamásiban működik magánóvoda, melyet a járásközpontba élő tehetősebb családok járatják gyermekeiket.

VIII.6. Középiskolai oktatás adatai

Középiskolai oktatás adatai

év	középfokú oktatásban tanulók száma	szakközépiskolában továbbtanulók száma	gimnáziumban továbbtanulók száma
2012	799	182	617
2013	770	137	633

Forrás: TEIR

Forrás: TEIR

A Járás középiskolai oktatásra vonatkozó adataiban megfigyelhető az abban résztvevők számának folyamatos, és tendenciózus csökkenése. A gimnáziumban továbbtanulók száma valamelyest nőtt, amely a felsőoktatásban történő továbbtanulási szándékra utal. Mivel azonban a felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállalók foglalkoztatására a térségben nincs lehetőség, így ez a folyamat erősíti az elvándorlást. A szakközépiskolákban továbbtanulók száma 2013-ban 137 fő volt, amely 45 fővel kevesebb a 2012-ben szakközépiskolákban tanulók számánál.

A szakközépiskolákban végzett tanulók közül is többen tanulnak tovább a felsőoktatásban, amely szintén erősíti az elvándorlást. A szakiskolákban és speciális szakiskolákban tanulók száma 2013-ban 81 fővel csökkent a 2012-es adatokhoz képest. Ők lehetnek azok, akik nagyobb eséllyel tudnának elhelyezkedni a helyi vállalatoknál, és a mezőgazdaságban, így rájuk lehetne alapozni, de sajnos az utóbbi években a számuk csökkenő tendenciát mutat. Szakiskolai képzésben többnyire azok tanulnak, akik hátrányos helyzetű családból származnak.

VIII.7. Hátrányos helyzetű gyermek esélyegyenlősége

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

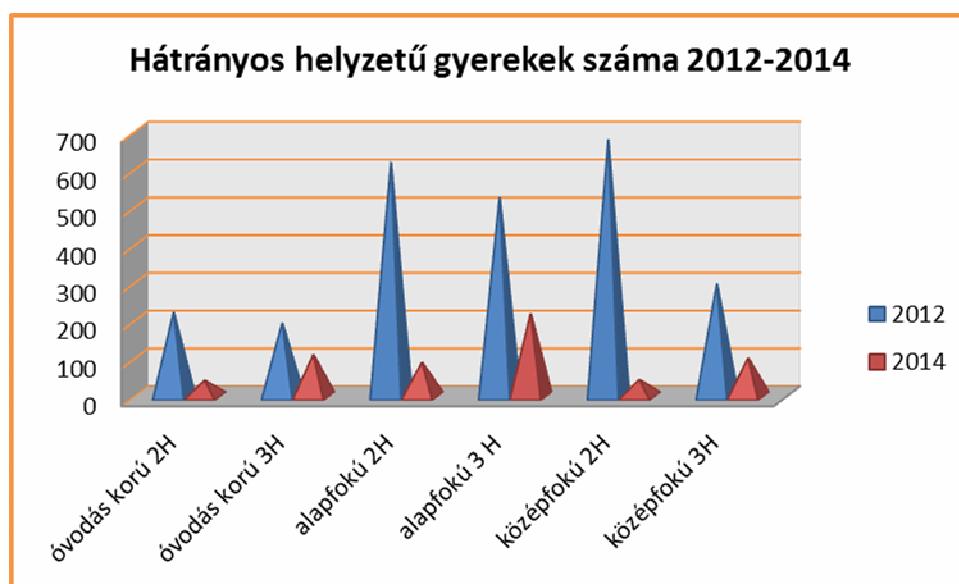
2012. év 10. hó						
Település	Óvodás korú 2H	Óvodás korú 3H	Alapfokú 2H	Alapfokú 3H	Középfokú 2H	Középfokú 3H
Diósberény	4	2	16	3	5	3
Értény	0	42	18	78	9	41
Felsőnyék	0	42	18	78	9	41
Gyöng	15	5	58	22	21	4
Keszőhidegkút	1	0	2	3	1	0
Koppányszántó	9	2	13	9	4	5
Magyarkeszi	37	23	42	59	46	14
Miszla	5	4	10	7	3	4
Mucsi	7	13	19	40	11	7
Pári	8	12	4	29	17	4
Pincehely	19	17	46	35	30	9
Regöly	15	3	24	14	11	4
Szacadát	3	0	8	1	2	2
Szakály	31	4	49	13	44	2
Tamási	54	17	262	116	456	152
Udvari	2	4	6	11	3	3

Varsád	13	5	26	10	9	4
Összesen:	223	195	621	528	681	299

Forrás: Oktatási hivatal

2014. év 10 hó						
Település	Óvodás korú 2H	Óvodás korú 3H	Alapfokú 2H	Alapfokú 3H	Középfokú 2H	Középfokú 3H
Diósberény	0	2	0	5	0	4
Értény	11	30	20	79	3	27
Felsőnyék	3	7	11	13	7	6
Gyönk	1	13	4	10	2	4
Keszőhidegkút	3	0	2	1	1	0
Koppányszántó	0	6	4	8	0	6
Magyarkeszi	7	22	10	46	7	24
Miszla	3	1	2	5	1	2
Mucsi	8	9	11	21	4	9
Pári	0	0	0	0	0	0
Pincehely	1	3	7	7	4	6
Regöly	4	0	10	0	5	1
Szakadát	0	0	0	1	0	0
Szakály	0	2	2	5	3	4
Tamási	1	4	7	7	7	5
Udvari	0	2	0	0	0	0
Varsád	0	10	0	12	0	4
Összesen:	42	111	90	220	44	102

Forrás: Oktatási hivatal

Forrás: Oktatási Hivatal

A 2H és 3H-s gyermekek száma a két év viszonylatában nagy eltérést mutat. Az adatok az Oktatási Hivatal adatbázisából származnak. Számuk láthatóan jelentősen csökken. Ennek oka a törvénymódosításban rejlik. Az érintetteknek nem feltétlenül kedvező. A 2H és +H megállapításának feltételei az alábbiak szerint alakultak.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet 2013. szeptember 1.-ig a közoktatásról szóló törvény 121 §-a (1) bekezdésének 14 pontja szerint:

Hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát családi körülményei, szociális helyzete miatt megállapították. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője, óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Erről a szülő önkéntesen a Gyvt-ben meghatározott eljárás keretében nyilatkozhat. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

Ez időpontot követően:

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll

A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre – külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra – megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

VIII.8. Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A Járásban a szabadidő eltöltésére viszonylag kevés lehetőség van, mivel a térségben nincs színház. A gyermekek számára egy hetes táborok vannak, amelyek vagy népi hagyományokra épülnek, vagy a természettel való ismerkedést segítik, így például Nagyszokolyban vannak kutyás-, lovas táborok is. Emellett az egyházak is szerveznek kisebb-nagyobb táborokat.

Tamásiban többféle sportolási lehetőség van, kézilabda, foci, kerékpározás, kosárlabda, súlyemelés. A probléma az, hogy nem sokan vesznek részt ezekben a programokban. Emellett a gyerekeket nagyon rövid idő után versenyre viszik, ami azért hátrány, mert ha a gyermek nem úgy teljesít a versenyen, akkor ezzel a sporttól is elveszik a kedvét. Ez az eredmény-, és forrásközpontú rendszer gyakran a lelkesedést rombolja le.

Értényben van egy ifjúsági ház, egy könyvtár és egy futballpálya is, ezáltal a gyermekek számára többféle sportolási lehetőség, (foci, csocsó, asztalitenisz) is biztosított. A művelődést a könyvtár, és a

számítógép használati lehetőség is segíti. Nagyszokolyban kerékpártúrákat szerveznek a gyermekek számára, hogy ezzel is közelebb hozzák őket a természethez, és megismertessék velük a lakóhelyük közvetlen környezetét.

Regölyben a szabadidő hasznos eltöltésére rendelkezésre álló terek, mint a teleház is, már a korukat megelőzve kialakultak, de sem ez, sem a diákönkormányzat, a helyi újság nem tudta sikeresen közösséggé kovácsolni az itt élő embereket. A településen egy helyi értéktár létrehozásán dolgoznak, ettől remélik a közösségi élet fellendülését, és a közösséggé kovácsolódás sikerét is. Koppányszántón egy játszótér és egy sportpálya is található, utóbbit azonban a gyermekek nem veszik igénybe.

Egy egyszerű kirándulás megszervezése is nagyon sok bonyodalommal jár, minden szülőtől beleegyező nyilatkozatokat kell kérni, stb.

A gyermekek a számítógépet, a tévézést, az internetet, és a high-tech játékokat előnyben részesítik a közösségformáló szabadidős-, és szabadtéri tevékenységeknél, ezt a tendenciát lenne szükséges megfordítani.

VIII.9. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A gyermekek helyzete, és esélyegyenlősége	
Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
Életvezetési problémák, értékrend válsága a családon belül.	Felmérés elvégzése a mélyszegénységben élő gyermekek számáról. A helyzetfeltárásból adódóan lehetőség nyílik a szociális hátrányok enyhítésére, a változások követésére a potenciális partnerek bevonásával.
Gyermekek közoktatási, köznevelési intézményekbe történő eljutása. Tömegközlekedés, iskolabusz hálózat kiépítése, összehangolása.	Közlekedési-; Területfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ, gazdasági szereplők, önkormányzatok szakemberei, turizmusban jártas szakemberek részvételével.
A bölcsődés-; óvodáskorú kisgyermekek szüleinek munkavállalási esélyi nem teljes körűen biztosítottak, így a kisgyermekes családok anyagi helyzetében a gyermekek esélyegyenlősége különböző.	Alternatív munkaerőpiaci-foglalkoztatások előtérbe helyezése, elterjesztése a munkáltatók körében. Részmunkaidő, rugalmas foglalkoztatás, távmunka.
Egészségügyi szolgáltatásokhoz, szűrésekhez egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása. Egészséges életmódra ösztönzés.	Járási egészségfejlesztési-; sportkonceptió kidolgozása
Roma gyerekek felzárkóztatása, szocializációjuk elősegítése.	TANODA program indítása a Járás érintett településein

IX. A NŐK HELYZETE, ESÉLYEGYENLŐSÉGE

Vajon a Tamási Járásban megvalósul-e, és ha igen, mi módon a nők és a férfiak közötti esélyegyenlőség? A következő fejezetben e kérdésre igyekszünk megkeresni a választ a helyi sajátosságok figyelembe vételével.

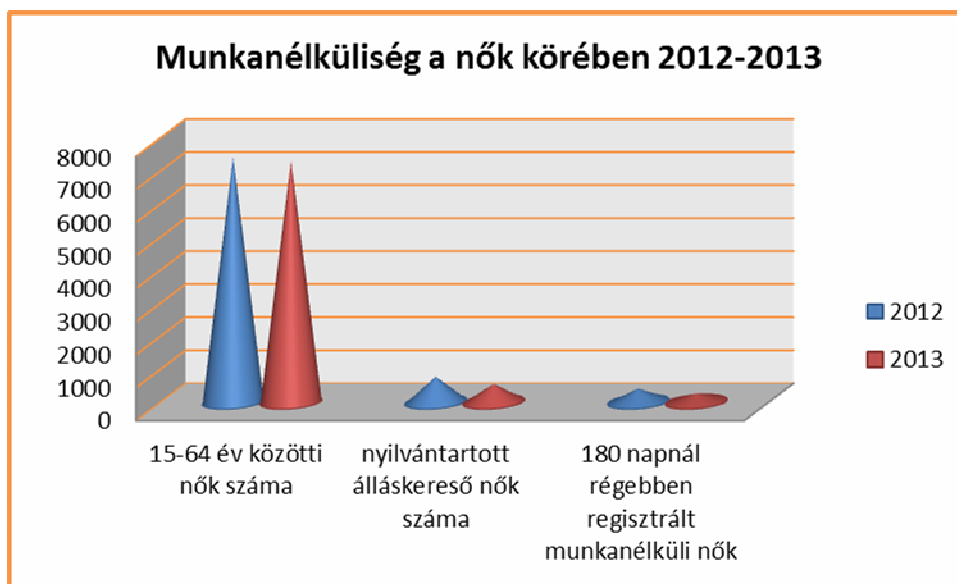
A nők esélyegyenlőségével kapcsolatban az alábbi szabályok adják meg az alapvető kötelezettségeket:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

A fentiek értelmében nők és férfiak egyenjogúak, egyenlő jogok illetik meg őket minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében, egyenlő bánásmód illeti meg őket a munkavállalás, szakképzés, előmeneteli lehetőségek, valamint a munkafeltételek terén, a szociális biztonság területén.

IX. 1. A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A munkaviszonnyal, a munka díjazásával kapcsolatban érvényesülnie kell az egyenlő bánásmódnak. A nők tekintetében figyelemmel kell lenni a védett tulajdonságokra: nem, családi állapot, anyaság, és terhesség tekintetében.

Forrás: TEIR

A Járásban a nők helyzetét elsősorban a munkanélküliség nehezíti, amely viszont a családban vállalt szerepével is jelentős mértékben összefügg. A nyilvántartott álláskereső-; valamint a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküli nők száma a 2012-2013. évben folyamatosan csökkent. Ez a folyamat részint a közmunkaprogram bővülésének, részint a Járásban megjelenő, valamint távolabbi munkalehetőségeknek köszönhető.

Munkanélküliség a nők körében

	15-64 év közötti nők száma	nyilvántartott álláskereső nők száma	180 napnál régebben regisztrált munkanélküli nők
2012	7429	768	409
2013	7309	549	267

Forrás: TEIR

A női munkavállalókat nehezebben veszik fel a többműszakos munkalehetőségekre, részben a gyermekek nevelése, ápolása, részben a fizikai munka miatt. A munkáltatók a fizikai és többműszakos munkarend esetén előnyben részesítik a férfi munkaerőt. A munkanélküli nők számának csökkenése pozitív folyamatnak tekinthető.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a munkanélküliek közül közel egyenlő arányban vesznek részt foglalkoztatást segítő és képzési programokban a nők és a férfiak. A Munkaügyi Kirendeltségek mindkét nemre vonatkozóan és a hiányszakmákra figyelemmel szerveznek képzéseket. A képzések szervezése azonban nem mindig esik egybe a nyíltmunkaerő – piaci trendekkel.

A gyermeküket egyedül nevelő nők esetében problémát jelent, hogy a települések nagy részén bölcsődei elhelyezés nem biztosított, egyedül az értényi óvodában fogadnak két és fél éves gyermekeket, és Tamásiban alakítottak ki bölcsődei csoportokat.

A nők elhelyezkedésének lehetőségét tovább rontja az a tény, hogy a gyermekek elhelyezése az iskolai szünetekben, és az iskolai órákat követően sem megoldott, mivel a legtöbb esetben még a nagyszülők is dolgoznak

A munkahelyi kultúrában sem honosodott meg a részmunkaidő, illetve a távmunka intézménye, pedig a nők foglalkoztatásán ezekkel lehetne leginkább javítani. Megoldást jelenthet a közmunkába integrálni a részmunkaidős foglalkoztatást, ez ugyanis kellő rugalmasságot biztosíthat ahhoz, hogy a gyermekek nevelésével összefüggő váratlan helyzetekben a nő családanyaként érvényesüljön, ugyanakkor munkájával biztosíthassa a megélhetését, és a gazdaság fejlődését is.

Az oktatási intézmények napirendjét lehetőség szerint célszerű lenne a munkaidőhöz igazítani, az iskolaközi szünetekben pedig felügyeletet biztosítani a gyermekek számára. Jelentős problémaként jelent meg Járási szinten, hogy a többműszakos munkarendben dolgozó szülők miként érnek oda gyermekeikért az oktatási, nevelési intézményekbe, hogy tudnak részt venni pl. a szülői értekezleteken, iskolai közösségi rendezvényeken. E problémán a gyermekekkel közösen „osztoznak”, hiszen annak a diáknak, akinek a szülei nem mennek el az iskolai rendezvényekre egyúttal stigmatizálódnak, olyan szülőkké válnak a többiek szemében, akik nem törődnek a gyermekeikkel.

Azok a kisgyermeküket nevelő nők, akik esetleg képzésen való részvétellel szeretnék javítani a munkaerőpiacon történő elhelyezkedésüket, hátrányos helyzetbe kiderülnek, ha közben a munkahelyükön is állományban vannak. Ők ugyanis nem számítanak munkanélkülinek, így a munkaügyi központ által szervezett képzéseken való részvételre sem jogosultak.

IX.2. Nők sérelmére elkövetett bűncselekmények, családon belüli erőszak

Párkapcsolati erőszak (Országos adat 2011)

A párkapcsolati erőszak sértettjeinek száma, aránya és bűncselekmények szerinti megoszlása nemenként, 2011						
Bűncselekmény	Sértettek száma, fő		Sértettek aránya, %		Sértettek bűncselekmények szerinti megoszlása, %	
	nők	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak
Emberölés	31	17	64,6	35,4	1,1	5,9
Testi sértés	1340	165	89	11	46,5	57,1
Kényszerítés	12	1	92,3	7,7	0,4	0,3
Személyi szabadság megsértése	146	3	98	2	5,1	1
Zaklatás	835	60	93,3	6,7	29	20,8
Becsületsértés (tettleges)	10	1	90,9	9,1	0,3	0,3
Kiskorú veszélyeztetése	1	–	100	–	0	–
Erőszakos közöszlés	27	–	100	–	0,9	–
Szemérem elleni erőszak	7	–	100	–	0,2	–
Garázdaság	421	32	92,9	7,1	14,6	11,1
Önbíráskodás	23	6	79,3	20,7	0,8	2,1
Vagyon elleni	27	4	87,1	12,9	0,9	1,4
Összesen	2880	289	90,9	9,1	100	100

Forrás: KSH

A párkapcsolati erőszak sértettjei túlnyomó többségben a nők. Mivel a családon belüli erőszaknál jelentős a látencia, ezért jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része még ma is felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

Az ilyen bűncselekmények esetében ugyan lehetőség van a távoltartási végzés kérésére, bár ennek hatékonysága kérdéses. A megoldás nem tölti be a funkcióját, mert ha nincs szankció, akkor a gyermekek a negatív példát viszik tovább, ha pedig szankcionálják az elkövetett bűncselekményeket, akkor a gyermekek sok esetben csonka családban nőnek fel.

A Családsegítő Szolgálatokhoz egyre több nő fordul segítségért a családon belüli erőszak, volt házastárs zaklatása miatt. A nők kiszolgáltatott helyzetben vannak, sokszor a gyermekük miatt nem lépnek ki a számukra testi és lelki terrorral járó kapcsolatokból. Nem akarnak az utcára kerülni, illetve lelkileg annyira megviseli őket ez a helyzet, hogy nem tudnak kitörni. A méltatlan kapcsolatokban élő nőknek a családgondozók igyekeznek a kellő segítséget megadni, vagy a pszichológushoz irányítják, vagy esetlegesen anyaoththonba menekítik őket.

Anyaoththon, valamint családok átmeneti otthona a településen nem működik. Legközelebb a megyeszékhelyen, illetve Dombóváron működik ilyen jellegű szolgáltatás.

IX.3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. A Járásban 191 0-3 éves korú gyermek ellátását 13 védőnő végzi. A védőnők látják el az iskolában és óvodában is az egészségügyi feladatokat, így egy védőnőre kb. 262 gyermek ellátása jut.

A védőnői hálózat hatékony működése a gyermek és az anya védelmét szolgálja. A védőnő nem csak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem a kismama gyakorlati és lelki segítése is feladata. Szoros kapcsolatban áll a családokkal, rálátása van a gyermek és családja körülményeire. A gyermektanácsadást a házi gyermekorvosi szolgálatot végző orvossal közösen látják el. Munkájuk során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak.

A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében.

Baba-mama klubot működtet a védőnői szolgálat, igény szerint csoportos vagy egyéni babamasszázs oktatás tart szülők részére.

A családtervezéssel összefüggő ismeretek átadását már az általános iskolában elkezdik, hiszen a tanulók részére felvilágosító órákat tartanak a főbb tudnivalókról.

A szűrések a legtöbb településen helyben nem megoldottak, de bizonyos szűréstípusokat néhány településen helyben biztosítanak. A szűrések sok településen teljes érdektelenségbe fulladnak, ezen a problémán az segíthet, ha a szűrővizsgálatokat más, közösségi jellegű programokkal motiválják. Az összetettebb szűréseket támogató pályázatok hiányoznak a Járásban.

Az egyedülálló nők helyzetének javítását több szociális gondozó alkalmazásával lehetne javítani.

IX.4. A nők szerepe a közéletben

A nők szerepe a közéletben biztosított, több településen is női polgármester van, és a képviselőtestületekben is több településen a nők vannak többségben. Az oktatási intézményekben is jellemző az elnökesedés, ami abból a szempontból jelent problémát, hogy a rendetlenül viselkedő gyermekek fegyelmezésekor hiányzik a férfi pedagógusok határozott fellépése, és kiállása.

A szűrések a legtöbb településen helyben nem megoldottak, de bizonyos szűréstípusokat néhány településen helyben biztosítanak. A szűrések sok településen teljes érdektelenségbe fulladnak, ezen a problémán az segíthet, ha a szűrővizsgálatokat más, közösségi jellegű programokkal motiválják. Az összetettebb szűréseket támogató pályázatok hiányoznak a Járásban.

IX.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A nők helyzete, és esélyegyenlősége	
Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
Gyermekek közoktatási, köznevelési intézményekbe történő eljutása. Tömegközlekedés, iskolabusz hálózat kiépítése, összehangolása.	Közlekedési-; Területfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ, gazdasági szereplők, önkormányzatok szakemberei, turizmusban jártas szakemberek részvételével.
A bölcsődés-; óvodáskorú kisgyermek szüleinek munkavállalási esélyi nem teljes körűen biztosítottak, így a kisgyermekes családok anyagi helyzetében a gyermekek esélyegyenlősége különböző.	Alternatív munkaerőpiaci-foglalkoztatások előtérbe helyezése, elterjesztése a munkáltatók körében. Részmunkaidő, rugalmas foglalkoztatás, távmunka.

A közmunkaprogramban foglalkoztatott nők általános kompetenciái alacsonyak	Életvezetési, szocializációs, családtervezési tanácsadások megszervezése
A képzési kínálat nem mindig reagál hatékonyan a nők nyílt munkaerő-piac igényeire	Oktatási koordinációs bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, gazdasági szereplők, képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség bevonásával
Nők sérelmére elkövetett bűncselekmények száma nő, családon belüli erőszak jelen van	A nők sérelmére elkövetett bűncselekmények esetében magas a látencia. Tájékoztató előadások szervezése, önkép-korrekciós tréningek szervezése pszichológusok bevonásával.

IX. AZ IDŐSEK HELYZETE, ESÉLYEGYENLŐSÉGE

Tény, hogy soha nem volt annyi idős ember a világon, mint napjainkban. Tény az is, hogy a korcsoporton belül is nő az arányuk. A társadalmak előregedése globális problémává lett, különösen a fejlett ipari térségekben, országokban, így az Európai Unióban és Magyarországon is.

Az idősödéssel párhuzamosan csökken a fiatal korosztályok aránya, az öregedési index egyre kedvezőtlenebbé válik. A megváltozott helyzet kezelésére ismert nemzetközi szervezetek új időspolitikai célokat, deklarációkat fogalmaztak meg, amelyeket figyelembe vettek a magyar idősügyi koncepció megalkotói is.

Paradigmaváltás történt az időpolitikában. A korábbi deficitmodell – amely főleg a veszteségekre összpontosított (egészség- és teljesítményromlás) – felváltotta a fejlődésmodell. Ebben az új modellben előtérbe kerül:

- meglévő képességek megőrzése és fejlesztése
- a széles körű aktivitás
- az eddig nem használt képességek előhívása és
- az új kihívásokra való reagálás képességének kialakítása.

A modell a passzivitás helyett az idős emberek aktivizálását célozza meg. A törekvések arra irányulnak, hogy az idősök (újra) bevonhatóak legyenek a társadalomba. Fontossá válik a felnőttoktatás, az egész életen át tartó tanulás (life long learning), és a generációk közötti kapcsolatok javítása. A fejlett társadalmakban – részben a várható élettartam növekedésének hatására – új értelmet nyert az időssé válás folyamata, és maga az időskor fogalma.

Óhatatlanul felmerül a kérdés, hogy kit tekintünk idősnek?

Az Idősügyi Nemzeti Stratégia (2009.) az időskor meghatározásánál több aspektust is figyelembe vesz. Ezek:

- kronológiai életkor (évek száma)
- biológiai életkor (az egészségi állapot függvénye)
- pszichológiai életkor (szubjektív érzés – ki mennyi idősnek érzi magát)
- szociológiai életkor (a társadalom kit mennyire tart idősnek)

Ám az Idősügyi Stratégiában leggyakrabban az Egészségügyi Világszervezet (WHO) életkor szerinti felosztását használják, ami három korcsoportot különböztet meg: idősödők (60-74 évesek), idősök (75-89 évesek) és a nagyon idősök, agg vagy szépkorúak (90 éves és felette). E három csoporthoz tartozó embereket együttesen nevezzük idősöknek.

Fontos feladat, hogy hosszú távon olyan társadalmi és gazdasági környezet kerüljön kialakításra a településen, amelyben az idősödő és az idős emberek minél tovább meg tudják őrizni aktivitásukat. Fontos, hogy teret nyerjen egy újfajta szemléletmód, mellyel növelhető az időskor presztízse, és az idősök iránti szolidaritás.

Ma Magyarországon – egyelőre – az idősök inkább diszkrimináció áldozatai, s nem értékes, integrált, értékteremtő részei társadalmunknak. Országos, és helyi szinten is megoldandó feladattal állunk szemben. Kiemelten fontos cél kell legyen, hogy a településen élő idős emberek megőrizhessék emberi méltóságukat, önállóságukat és autonómiájukat.

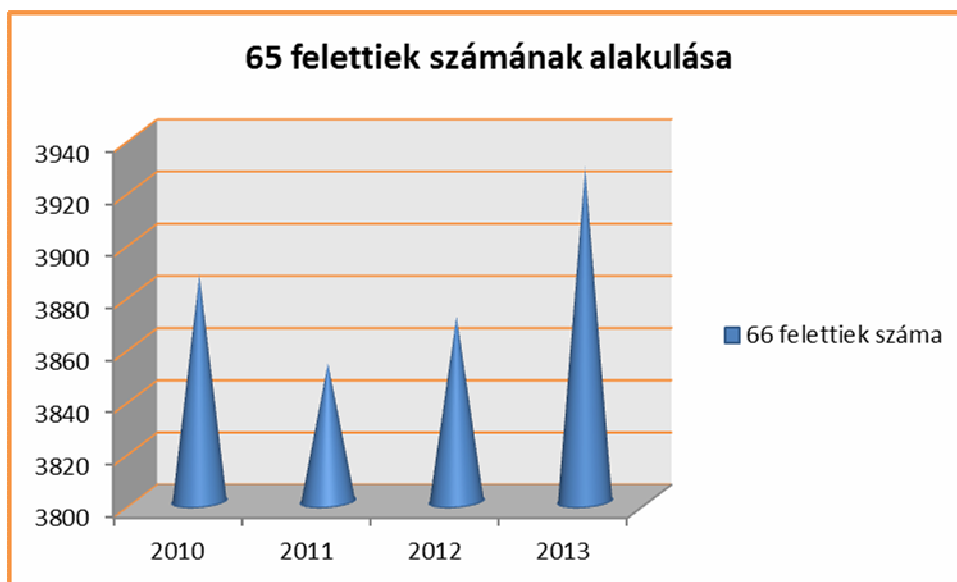
X.1. Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

65 év felettek szám, aránya 2012-2013

	Lakónépesség száma	Állandó népességből a 65 felettek száma	65 év felettek arány az összlakossághoz képest
2012	22005	3871	17,59
2013	21743	3928	18,06

Forrás: TEIR

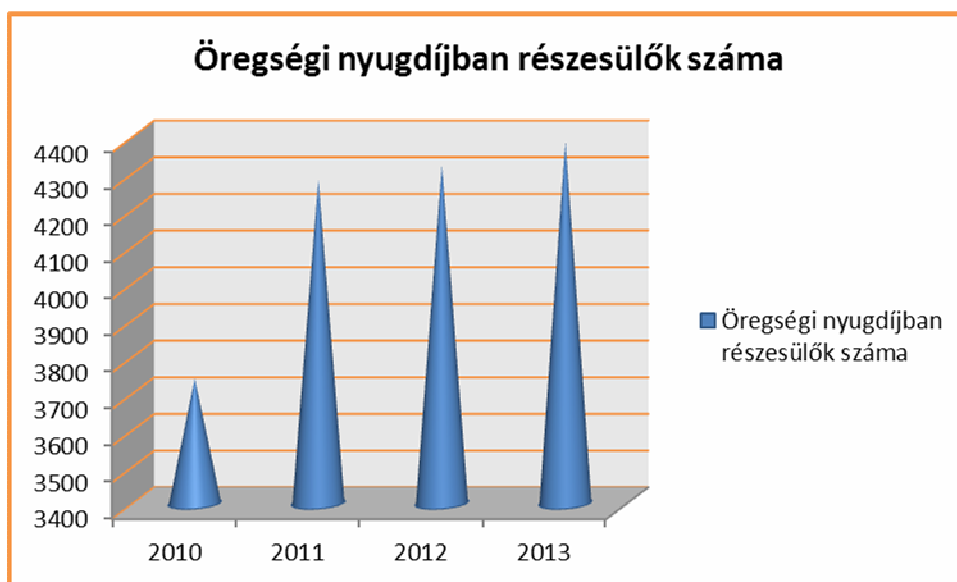
A 65 éven felüliek száma Tamásiban és a Járási szintű Esélyteremtő Programterv megalkotásában résztvevő településeken 2013. évben 3928 fő volt, az összlakosságon belüli arányuk 18,06%. Az öregedési index folyamatosan nő, jelenleg 132,2%.

Forrás: TEIR

Öregségi nyugdíjban részesülők száma

	öregségi nyugdíjban részesülő nők száma	öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma
2010	2357	1384
2011	2588	1695
2012	2643	1679
2013	2704	1684

Forrás: TEIR

2013. évben az öregségi nyugdíjban részesülők száma 4388 fő volt. A nemek aránya szerint a nyugdíjasok 61,62 %-a nő.

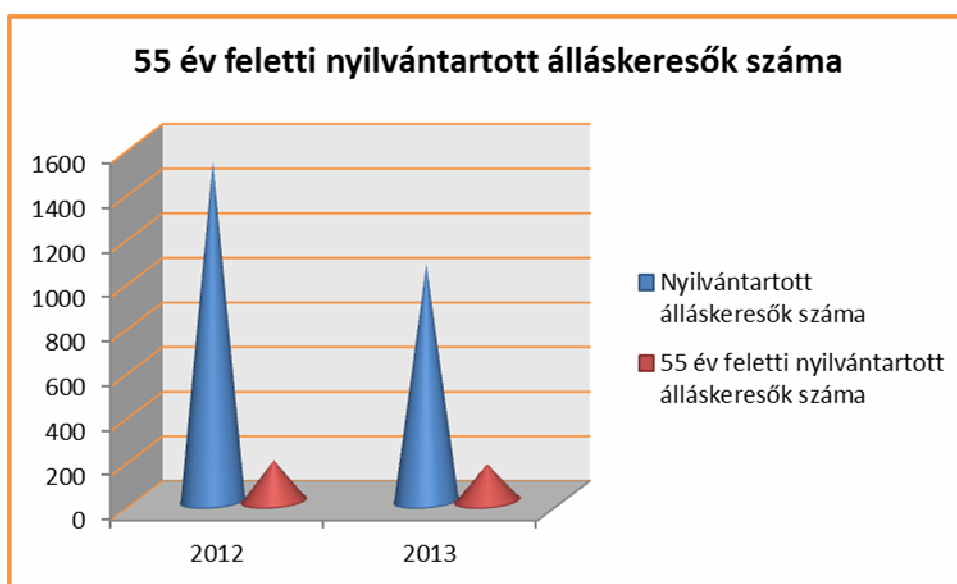
Több a nyugdíjas kort elért nők száma, egyrészt a korcsoportos megoszlás miatt is, mivel a 65 év felettiek 62 %-a nő, másrészt a férfiak halandósága átlagéletkora alacsonyabb a nőéknél.

Tamási Járásban az idősek száma folyamatosan nő, az összlakosságon belüli arányuk is folyamatosan emelkedő tendenciát mutat. Ezért a szépkorúak társadalmával kiemelten kell foglalkozni.

Az idősek megbecsült tagjai Tamási Járás társadalmának, és folyamatosan jelen vannak a közösségi életben. Szinte minden településen van nyugdíjas egyesület, klub, dalkör.

X.2. Idősek munkaerő-piaci helyzete

Idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Forrás: TEIR

A nyilvántartott álláskeresők közül 2012. évben 182 fő voltak 55 év felettiek, ez a szám 2013. évre 165 főre csökkent. A nyilvántartott álláskeresők között az 55 év felettiek aránya 2013. évben 15,53% volt, mely az országos adathoz – 9,8% - viszonylag magasnak mosdható.

Sokan vannak azonban, akik a nyugdíjazásuk előtt évekig munkanélküliek, számukra a nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzése nehézkes. Fel kell hívni a településen foglalkoztató munkáltatókat, hogy jobban preferálják az 55 éve felettiek alkalmazását, segítve őket a nyugdíjazás elérésében.

X.3. Az időseket érintő általános problémák

A Járásban az idős emberek sérelmére elkövetett bűncselekmények közül a trükkös lopások, a vagyon ellen elkövetett bűncselekmények a legjellemzőbbek. Ezek megelőzésére a rendőrség a Járás területén prevenciós előadásokat szervez, de vannak nyugdíjas klubok is, amelyekben szerepjátékokkal, a tagok saját eseteinek eljátszásával tanítják egymást.

Elmagányosodás: A Járásban az idős emberek jellemzően elmagányosodnak, mivel a fiatalok lehetőség szerint elvándorolnak, vagy akár külföldre mennek, ha erre alkalmuk van. A magányos idős emberek számára több településen biztosított a nappali ellátás, a közétkeztetésbe is bevonják őket. Az elmagányosodott idős embereket a falugondnoki szolgáltatással, a jelzőrendszer működtetésével is segítik, Regölyben pedig azokat, akik idős koruk miatt, vagy betegségükből adódóan már egyáltalán nem tudnak közösségbe (templom, bolt) menni, a helyben működő televízió keresztül tájékoztatják a településen megvalósított programokról.

Az elmagányosodás megakadályozására érdemes lenne olyan példa értékű programokat megvalósítani, mint amilyen a „Dédiszitter”, amikor például nagyszülő korú emberek dédszülő korú embereket látogatnak meg. Sok esetben az idős emberek egy fél órás látogatásnak, beszélgetésnek is örülnek.

A másik ilyen példa értékű program a „Kattints rá, Nagyi!”, amelyben a gyermekek tanítják a nagyszülőket internetezésre, és a számítógép használatára. Ez a program hosszú távon viszont csak akkor lehet hasznos, ha a tanultakat az idős emberek otthon is kamatoztatni tudják, tehát, ha rendelkezésükre állnak az informatikai eszközök.

Az elmagányosodás visszaszorítását segíthetik a generációkon átívelő programok is.

A közösségi élet nehézségei: A települések többségében nyugdíjas klubok, népdalkörök, tánccsoportok és egyéb önszerveződő csoportok is megtalálhatóak, így elvileg az idős emberek közösségi élete biztosított.

Sok településen azonban problémát jelent, hogy az idős embereket nehéz aktivizálni, és bár rendszeresen vannak olyan programok, amelyeken részt vehetnek, mégsem motiválja őket semmi a megjelenésre, és inkább távol maradnak a rendezvényektől. Az önkormányzatok is igyekeznek az időseket bevonni a közösségi tevékenységekbe, erre a problémára felülről jövő kezdeményezéssel nem lehet megoldást találni. Az idős emberek közösségi életének megszervezése csak akkor lehet működőképes, ha a csoportok, és tevékenységeik önszerveződőek, ehhez viszont szükség lenne olyan kreatív, és lelkes szervezőkre, akik maguk köré tudják szervezni a települések idős lakosságát.

A közösségi életet segítheti az idegenforgalom fejlesztése, melyet a természeti értékekre lenne érdemes alapozni.

A közlekedés problémái: Mivel Tamási Járáshoz zömmel aprófalvak tartoznak, a közlekedési infrastruktúra az idős emberek számára jelentős nehézségeket okoz. A buszjáratok alacsony száma, a falvak megközelíthetősége közlekedési nehézségeket eredményez, amely főleg azokon a településeken jelentős, ahol a falugondnoki szolgálat nem rendelkezik kisbusszal.

X.4. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Az idők helyzete, és esélyegyenlősége	
Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
Elmagányosodás, időseket célzó programok hiánya.	Közösségi programok szervezése, generációkon átívelő programok szervezése (Kattints rá nagy! Dédiszitter). Az elmagányosodó idők látogatása.
Fizikai-; infokommunikációs akadálymentesítés hiánya a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésben.	Az idők számára is szükséges a megfelelő fizikai, és infokommunikációs akadálymentesítés kialakítása.
Az idők sérelmére elkövetett bűncselekmények száma nő.	A prevenció előadások szervezése, folytatása. A nyugdíjasklubokban, egyesületeknél esetsfeldolgozó gyakorlatok szervezése.
Közösségi közlekedés nem akadálymentesített.	Közlekedési-; Területfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ, gazdasági szereplők, önkormányzatok szakemberei, turizmusban jártas szakemberek részvételével.

XI. A FOGYATÉKKAL ÉLŐK HELYZETE, ESÉLYEGYENLŐSÉGE

A történelem során eltérő korokban és eltérő helyeken újra és újra előkerült a testi és szellemi hiányokkal, fejlődési elmaradottsággal született emberekkel való foglalkozás kérdésköre. A XIX század tendenciái újra kedvezni látszanak annak az egyébként több ezer éves gondolatnak, hogy a sérült emberek olyan teljes jogú tagjai a társadalomnak, akik a többségi társadalom tagjainak gondoskodására szorulnak. Emberi méltóságukat mindig, minden körülmények között tiszteletben kell tartani. Nem csak feladatunk, hanem erkölcsi kötelezettségünk felkarolásuk, és a társadalomba való befogadásuk elősegítése.

A fogyatékoság, a valamiben való akadályozottság számos területen jelentkezhet. A legelterjedtebb felfogás szerint fogyatékos személy: aki

- érzékszervi (különösen látás- és hallásbéli) és/vagy
- mozgásszervi és/vagy
- testi teljességét és/vagy
- értelmi képességeit

jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

A köztudatban, és szakmai körökben is gyakran összemossák a megváltozott munkaképességű munkavállaló, és a fogyatékosággal élő munkavállaló fogalmát, pedig a két fogalom nem tekinthető egymás szinonimájának. Tény, hogy minden fogyatékosággal élő ember megváltozott képességű munkavállalónak minősül, ugyanakkor nem minden megváltozott képességű munkavállaló él valamely fogyatékosággal, mégis, valamely betegségből adódóan a munkavégző képessége csökken. Az Európai Unióban a fogyatékosággal élő emberek valamint a tartós egészségügyi problémákkal küzdők aránya eléri a 15%-ot. 2001. évi népszámlálási adatok alapján hazánkban a fogyatékkal élők száma 577 000 fő volt, ami az összlakosság 5.7%-át tette ki. A fogyatékkal élők aránya a kor előrehaladtával egyre nő, így a 60 éven felüliek esetében közel 38%. Ez az arányszám nem tartalmazza a krónikus betegségekkel, és más súlyos egészségügyi problémákkal küzdők számát. A fogyatékoságot leginkább valamilyen tartós betegség idézi elő (43,3%-ban). A fogyatékos személyek 31,8%-a születése óta szenved fogyatékoságban”

A fogyatékosok társadalmi rétegének túlnyomó részét a mozgássérültek alkotják. A 2001. évi népszámlálás kategóriái szerint megállapítható, hogy a fogyatékos személyek közül legnagyobb arányt a testi fogyatékosok és a mozgássérültek képviselik együttesen (43,6%), - ekkor a mozgássérült emberek száma 251 560 volt -, míg az értelmi fogyatékosok aránya megközelítőleg 10%, a vakok és gyengénlátók aránya 14,4%. Az egyéb fogyatékoságban szenvedők aránya az 1990. évi adathoz képest (6,7%) 21,6%-ra növekedett. Hallás-, beszédzavar-fogyatékoságban kb. 10%-uk szenved.

XI.1. A településen fogyatékosággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékkal élő emberek elsődleges problémája a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés hiánya, amely jelentős probléma a Járás településein. A fogyatékkal élő emberek célcsoportjával szemben rendkívül jellemző az információhiány, és az ebből fakadó előítéletesség.

A fogyatékosággal élők vonatkozásában az egyik legjelentősebb probléma az, hogy a létszámukra vonatkozóan nincsenek releváns adatok, mivel a népszámlálás során a fogyatékoságra vonatkozó adatok szenzitív adatnak minősültek. Bár a létszámadatok különféle nyilvántartások összekapcsolásával kinyerhetőek lennének, ez adatvédelemmel kapcsolatos problémákat vet fel.

Mivel a fogyatékossgal élő emberekre vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre, ezért a szükségleteikre, élethelyzetükre vonatkozóan is nehéz bármilyen megállapítást tenni.

Célként lehet kitűzni egy olyan adatbázis létrehozását, amely a fogyatékossgal élő emberekre vonatkozó releváns adatokat tartalmaz. Az adatbázis elkészítését orvosok, civil szervezetek közreműködésével lehetne megvalósítani, azonban ez személyiségi jogokat is érint.

Tamásiban és a Járási szintű Esélyteremtő Programterv megalkotásában résztvevő településeken többen vannak, akik a jogszabályok által meghatározott támogatást, ellátást nem kapnak, de mozgásukban, látásukban, hallásukban egészségkárosodtak.

XI.2. A fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás)

A Fot. 15-16.§-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A fogyatékos személyeket foglalkoztató munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Ha az integrált foglalkoztatás nem megoldható, akkor a fogyatékkal élők számára a védett, azaz speciális munkahely létesítésével kell a munkához való jogot biztosítani. Mind a munkakörnyezet átalakítását, mind a védett munkahely létesítését a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

A fogyatékkal élő munkavállaló az aki, a jogszabály szerint fogyatékos, vagy aki elismerten fizikai, elmebeli vagy pszichológiai károsodásban szenved. A megváltozott munkaképességű munkavállaló az, aki rehabilitációs ellátásban részesül, aki a 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesül.

Tamásiban és a Járási szintű Esélyteremtő Programterv megalkotásában résztvevő településeken a nyílt munkaerőpiacon nem működik olyan munkáltató, amely kifejezetten fogyatékkal élő munkaerőt foglalkoztat. A munkáltatóknál nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak a különleges eszközök és feltételek. Közfoglalkoztatásban és az önkormányzati intézményekben nincs fogyatékkal élő alkalmazott.

Tamási Járásban két jelentősebb védett foglalkoztató van, amely fogyatékossgal élő munkavállalók foglalkoztatását biztosítja.

A közigazgatásilag Regölyhöz tartozó Majsapusztán van egy megyei fenntartású intézmény, ahol fogyatékossgal élő emberek élnek, kulturális tevékenységeik pedig jelentős sikereket hoznak a településnek Magyarországon, és külföldön is. Ebben az intézményben mintegy 40 fő fogyatékossgal élő ember él, és dolgozik, ők a kézműves tevékenységekben, és a sportban teljesezhetnek ki.

Szükség is van ilyen és ehhez hasonló munkahelyekre, mert egy fogyatékossgal élő ember számára, bármennyire is magas fokú végzettséggel rendelkezik, nagyon megerőltető a nyílt munkaerőpiacon történő munkavégzés, mivel a munkába járás többlet energiát igényel részükről.

XI.3. A fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Az alábbiakban felsoroljuk és röviden ismertetjük azokat az ellátási formákat, amelyeket jogszabályok biztosítanak a fogyatékkal élő személyek számára.

Ellátási formák:

Fogyatékossgai támogatás

A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékossgai támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

Rokkantsági járadék

A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében, aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg, rokkantsági járadékra jogosult.

Közlekedési kedvezmény

A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult.

Parkolási igazolvány

Parkolási igazolványra az a személy jogosult,

- aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
- aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,
- akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül

Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:

Szociális alapszolgáltatások étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás

Szakosított ellátási formák ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon

E témakörben a helyi adatgyűjtés még a partnerek bevonásával is csak minimális eredményekkel volt lehetséges. Sem a helyi önkormányzatok, sem az egyéb ellátást nyújtó intézmények nem tartják nyilván, hogy az adott pénzbeli illetve természetbeni ellátásban részesülők fogyatékos emberek-e, mert ezeknél az ellátási formáknál a szociális rászorultság az elsődleges. Bizonyos ellátásokat a Magyar Államkincstár folyósít, de megkeresésünkre ők sem tudtak adatot szolgáltatni a fogyatékosok ellátásával kapcsolatban.

XI.4. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A fogyatékkal élő személyeknek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. A fogyatékos személyek számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférést a közérdekű információkhoz jutás, a közszolgáltatásokhoz jutás terén. A közlekedési rendszereknek, a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek (beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is) alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre. A közhasznú parkolóban a közlekedésben akadályozott fogyatékos személyek részére a külön jogszabályban meghatározottak szerinti megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni.

Tamásiban és a Járási szintű Esélyteremtő Programterv megalkotásában résztvevő településeken a közintézmények teljesen, vagy részben akadálymentesek, a mellékhelyiségek egy része nem használható kerekesszékekkel.

Magyarkeszi településen az általános iskola nem akadálymentes, bár az alsó szintre még be lehet jutni kerekesszékekkel, az emeletre viszont csak külső segítséggel lehet feljutni, ezt az iskolában önróbból meg is oldják.

A közlekedés infrastruktúrájának fejlesztésére is szükség van, vannak olyan vasútállomások, ahol peron egyáltalán nincs kialakítva, így a mozgássérült utasok csak családtagok segítségével tudnak felszállni a vonatokra.

XI.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élő emberek helyzete, és esélyegyenlősége	
Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
Általános információhiány a fogyatékkal élő emberek számáról, fogyatékoságuk fajtájáról, súlyosságáról.	Felmérés fogyatékkal élő emberek általános jellemzőiről.
Általános ismeretek átfogó hiánya a fogyatékkal élő emberekről.	Komplex Esélyórák szervezése a közoktatási, köznevelési intézményekben, valamint szociális szférában, egészségügyben dolgozók számára.
Fizikai-; infokommunikációs akadálymentesítés hiánya a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésben.	Akadálymentesítés, mely magában foglalja a fizikai-; infokommunikációs akadálymentesítést is.
A fogyatékkal élő emberek foglalkoztatása rendkívül alacsony.	Munkáltatók érzékenyítése, valamint tájékoztatása a fogyatékkal élő emberek után igénybe vehető foglalkoztatási kedvezményekről.
Közösségi közlekedés nem akadálymentesített.	Közlekedési-; Területfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ, gazdasági szereplők, önkormányzatok szakemberei, turizmusban jártas szakemberek részvételével.
Támogató szolgálatok hiánya.	A Járásban működő Támogató Szolgálatokkal való szoros együttműködés kiépítése.

XII. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) A helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a Tamásiban és a Járási szintű Esélyteremtő Programterv elkészítésének folyamatába.

XII.1. Járási Esélyegyenlőségi Program koordinálásáért, működtetéséért felelős személyek, bizottságok

Koordinációs Bizottság Tagjai:

Tamásiban és a Járási szintű Esélyteremtő Programterv elkészítését támogatandó 2015. augusztus 6-án létrehoztuk a Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, melynek felépítése a következő:

A projektmenedzsment feladatokat Gulyásné dr. Könye Katalin, a pénzügyi feladatokat Simonné Horváth Andrea fogja ellátni. Ezen kívül a projektben részt vesz dr. Vanya-Szabó Ágnes, szakmai vezető, akinek végzettsége és szakmai tapasztalata is megfelel az Útmutatóban foglaltaknak. A program egész ideje alatt ő támogatja a projekt előrehaladását. Munkáját 4 szakmai megvalósító támogatja. A választható tevékenységek megvalósítására bevonunk 3 fő szakértőt, akik közül lesz egy fő szakértő, illetve két segítő szakértő, akik az ő munkáját fogják támogatni.

Gulyásné dr. Könye Katalin 1999-ben végzett az Államigazgatási Főiskola igazgatásszervező szakán, majd négy év múlva a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán. Tanulmányai befejezése után Tamási Város Polgármesteri Hivatalában dolgozott. Pályafutását a Titkársági Osztály munkatársaként kezdte, majd aljegyző, később pedig jegyző lett. Tamási Város Önkormányzata két ÁROP pályázatban is részt vett, a másodikban Katalin a projektmenedzser pozíciót töltötte be.

Dr. Vanya-Szabó Ágnes, szakmai vezető 2005-ben végzett a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán. Tapasztalatai között szerepel a referens munkakör, az ügyvédjelölt, titkársági ügyintéző, 2010-től pedig Tamási Város Polgármesteri Hivatalának aljegyzője. Ágnes jelenlegi elsődleges feladata a képviselő-testület és a bizottságok működésének biztosítása, amely főként az előterjesztések elkészítését, a határozatok végrehajtását jelenti. Továbbá oktatási és szociális igazgatási feladatokat is ellát. 2010-ben, valamint 2014-ben az ÁROP-1.A.5-2013 projektben képzéseket, oktatásokat tartott a hivatal munkatársai részére, emellett az úgynevezett CAF önértékelési folyamat tevékenységfelelőse volt.

A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet tájékoztattuk a vonatkozó jogszabályokról, a Program és a jövőben kialakítandó együttműködés céljairól, és annak fontosságáról. A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet létrehozásával valamennyien egyetértettek.

XII. 2. Járási Szintű Kerekasztal Tagjai:

- Tamási Város Önkormányzata
- Értény Község Önkormányzata
- Koppányszántó Község Önkormányzata
- Regöly Község Önkormányzata
- Diósberény Község Önkormányzata
- Pári Község Önkormányzata
- Keszőhidegkút Község Önkormányzata

- Felsőnyék Község Önkormányzata
- Magyarkeszi Község Önkormányzata
- Szakály Község Önkormányzata
- Mucsi Község Önkormányzata
- Gyöng Város Önkormányzata
- Varsád Község Önkormányzata
- Udvari Község Önkormányzata
- Szakadát Község Önkormányzata
- Miszla Község Önkormányzata
- Pincehely Község Önkormányzata
- Tamási Romákért Civil Egyesület
- Tamási Caritas Egyesület
- Óvodásainkért Egyesület
- Roma Nemzetiségi Önkormányzat
- Védőnői Szolgálat
- Tamási és Környéke Szociális Központ
- Gyulai Zrt.
- TAM-BAU Kft.
- Tamási Nyugdíjas Egyesület

A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet megalakítását követően a partnerszervezetekkel való együttműködés elsőként az adatgyűjtésre, majd az adatgyűjtés közel három hetes időszakának lezárását követően az adatok elemzésére terjedt ki. A problémás területek feltárása és az intézkedési területek meghatározása szintén partneri együttműködés keretében valósult meg.

XII.3. Járási Szintű Kerekasztal Munkacsoportjai:

Tamási Járás Járási Szintű Kerekasztal Munkacsoportjait a Járási Kerekasztal első ülésén választja meg.

XII.4. A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet működése:

- Koordinációs Bizottság félévente összehívja a Járási Szintű Kerekasztalt
- A Járási Szintű Esélyteremtő Programterv intézkedési tervének megvalósulása érdekében ellenőrzi, segíti a Járási Szintű Kerekasztal működését
- Összehangolja a Járási Szintű Kerekasztal munkáját

A Járási Szintű Kerekasztal Tagjai:

- Megalkotja a Járási Szintű Kerekasztal Munkacsoportjait
- A Járási Szintű Esélyteremtő Programterv intézkedési tervének megvalósulása érdekében egyeztet a Koordinációs Bizottság és a Járási Kerekasztal Munkacsoportjai között.

A Járási Szintű Kerekasztal Munkacsoportjai:

- A Járási Szintű Esélyteremtő Programterv intézkedési tervében elfogadott fejlesztési területeken tevékenykedik, a célcsoportokban felmerült társadalmi problémák megoldása a feladata.

XII. AZ INTÉZKEDÉSI TERÜLETEK RÉSZLETES KIFEJTÉSE

XIII.1. A mélyszegénységben élők és romák célcsoportjában

Intézkedés címe:	A közmunkaprogramban foglalkoztatott emberek általános kompetenciáinak növelése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A közmunkaprogramban részt vevő emberek egy része elvesztette a társadalomba való visszailleszkedéshez szükséges alapvető készségeket.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A közmunkaprogramban foglalkoztatottak általános kompetenciáinak növelése. Az általános kompetenciák növelésével nő a családon, társadalmon belüli, valamint a munkavállalással kapcsolatos felelősségvállalás, önértékelés. R: Tanácsadások, kompetenciaképzések, motivációs tréningek szervezése az érintett célcsoport részére. Életvezetési, szocializációs, családtervezési tanácsadások megszervezése. K: önbecsülés, felelősségvállalás helyreállítása, növekedése. H: integráció, inklúzió a társadalmi folyamatokba.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Képzések megszervezése, lebonyolítása. Képzésben résztvevők nyomon követése, folyamatos kapcsolattartás.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.
Partnerek	Védőnői szolgálat, családsegítő szolgálat, gyámhivatal, közoktatási, nevelési intézmények szakemberei.
Határidő (k) pontokba szedve	2015. október 1-től képzések megszervezése. 2016. január 1-től képzések megindítása. 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A közmunkaprogramból kilépett, és a nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma. A különböző foglalkozásokon részt vevők száma. R: Tanácsadások, kompetenciaképzések, motivációs tréningek szervezése az érintett célcsoport részére. Életvezetési, szocializációs, családtervezési tanácsadások megszervezése. K: önbecsülés, felelősségvállalás helyreállítása, növekedése. H: integráció, inklúzió a társadalmi folyamatokba.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Képzésekre nem jelentkeznek megfelelő létszámban. A képzéseken való részvétel ösztönzése.
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás, képzési helyszínek biztosítása, részvétel ösztönzésének feltételei.

Intézkedés címe:	A képzési kínálat hatékony összehangolása a nyílt munkaerő-piac igényeire A képzési kínálat nem reagál hatékonyan a nők nyílt munkaerő-piac igényeire
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A Járásban szervezett képzések nem válaszolnak elég hatékonyan a nyílt munkaerőpiac igényeire
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A képzések összehangolása annak érdekében, hogy a nyílt munkaerőpiacon minél többen el tudjanak helyezkedni. R: Oktatási és koordinációs bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, gazdasági szereplők, képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség bevonásával. K: Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatási igények felmérése, majd ezekre a tapasztalatokra épített képzések szervezése. H: több ember elhelyezkedése a nyílt munkaerőpiacon.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Oktatási és koordinációs bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, gazdasági szereplők, képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség bevonásával. K: Nyílt munka-erőpiaci foglalkoztatási igények felmérése, majd ezekre a tapasztalatokra épített képzések szervezése. H: a képzéseket elvégzettek nyomon követése.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, oktatási koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.
Partnerek	Gazdasági szereplők, képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség.
Határidő (k) pontokba szedve	2015. október 1-től Oktatási és koordinációs bizottság felállítása 2015. november 1-től nyílt munkaerő piaci igények monitorozása 2017. január 1-től képzések összehangolása
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Versenyszerű szakmát elsajátított, majd a nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma. A különböző képzéseket elvégzők száma. R: Oktatási és koordinációs bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, gazdasági szereplők, képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség bevonásával. K: Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatási igények felmérése, majd ezekre a tapasztalatokra épített képzések szervezése. H: több ember elhelyezkedése a nyílt munkaerőpiacon.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Adathiány a Járási munkáltatók részéről. A gazdasági szereplők, képzők bevonása a programba.
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás a felelősök és a partnerek részvétele.

Intézkedés címe:	Alacsony iskolai végzettségűek felzárkóztatása. A közmunkaprogramban foglalkoztatott nők általános kompetenciái alacsonyak
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Alacsony iskolai végzettségűek között magas a munkanélküliség
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Az alacsony iskolai végzettségűek segítése a 8. általános iskolai végzettség eléréséhez. R: alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők részére felzárkóztató képzések szervezése. K: Képzéseket elvégzők általános kompetenciája emelkedik. A párhuzamosan futó képzési programokba becsatlakozva foglalkoztatásuk lehetővé válik. H: Munkanélküliség csökkenése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Alacsony iskolázottságúak felmérése. Részükre felzárkóztató képzések szervezése, majd a párhuzamosan futó képzésekbe történő becsatlakoztatásuk.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, oktatási koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.
Partnerek	Képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség, gazdasági szereplők.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től Oktatási és koordinációs bizottság felállítása 2015. november 1-től alacsony iskolai végzettségűek felmérése 2017. január 1-től képzések indítása
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Általános iskolai végzettséget elérők számának növekedése, versenyképes szakmához jutottak növekedése. R: alacsony iskolai végzettségűek bevonása. K: képzéseken részt vettek száma, azokat sikeresen elvégzettek száma. H: szakmai képzést elvégzettek száma, nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Alacsony végzettségű emberek bevonása. Ösztönző rendszerek bevezetése.
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás, oktatók részvétele, oktatási infrastruktúra.

Intézkedés címe:	Egészséges életmódra ösztönzés
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az egészségtelen életmód általános társadalmi probléma, mely a hátrányos helyzetű társadalmi rétegeket fokozatosan érinti.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Az egészséges életmódhoz tartozó egészségügyi szolgáltatások, szűrések, egészséges életmódot népszerűsítő programok összefogása, megszervezése. Sportolási lehetőségeket összefogó, azokat népszerűsítő programok összefogása, megszervezése. R: Járási Egészségfejlesztési-; Sportkonceptió kidolgozása. K: Konceptiók bevezetése, működtetése. H: Egészségmegőrző programok számának növekedése, valamint a sport, mint integrációs, illetve egészséges életvitelt biztosító szemlélet elterjesztése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Járási Egészségfejlesztési-; Sportkonceptió kidolgozása. Konceptiók bevezetése, működtetése. Egészségmegőrző programok számának növekedése, valamint a sport, mint integrációs, illetve egészséges életvitelt biztosító szemlélet elterjesztése.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.
Partnerek	Védőnői szolgálat, családsegítő szolgálat, gyámhivatal, közoktatási, nevelési intézmények szakemberei, egészségügyi prevenciót segítő civil szervezetek (Karitás, Vöröskereszt...), sportolással foglalkozó civil szervezetek.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től Járási Egészségfejlesztési-; Sportkonceptió 2016. január 1-től Programok elindítása 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: Egészségfejlesztési-; Sportkonceptió elkészítése. K: egészségügyi prevenció, sportprogramok szervezése. H: javuló egészségügyi állapot, közösségi programok szervezésével járó társadalmi kohéziós, integrációs folyamatok erősödése.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdektelenség. Ösztönzők kidolgozása.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás, hálózatosodás az egészségügyi sportszervezetek között.

Intézkedés címe:	Példakép program
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Tamási Járásban a roma lakosság jelentős része hátrányos helyzetű, mely állapotból a kitörés szinte lehetetlen. Ebben jelentős szerepet játszanak a társadalmi előítéletek. Ezért mind a roma embereknek, mind a többségi társadalomnak szüksége van olyan példákra, melyek megmutathatják, hogy van kitörési lehetőség ebből a helyzetből, valamint ha lehetőséget kapnak a romák élni is tudnak vele.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Önkormányzatoknál, önkormányzatok intézményrendszereiben minél több, megfelelő példát mutató, főként cigány származású munkavállalók alkalmazása, főként szellemi munkaterületen.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Roma származású munkavállalók alkalmazása - családsegítés, gyermekjóléti, védőnői...stb. munkaterületeken. Képzésük támogatása: anyagi forrásokkal, rugalmas munkaidőben. Példaértékű életvitelt folytató, iskolázott, diplomázott emberek.
Résztevők és felelős	Önkormányzatoknál, önkormányzatok intézményrendszerei, gazdasági szervezetek. A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, oktatási koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői. Roma Nemzetiségi, Kisebbségi Önkormányzat.
Partnerek	Önkormányzatoknál, önkormányzatok intézményrendszerei, gazdasági szervezetek.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től Roma személyek kiválasztása 2016. január 1-től Foglalkoztatás, képzések biztosítása 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: megfelelő személyek kiválasztása az együttműködő partnerekkel együtt. K: munkalehetőség biztosítása, képzések támogatása. H: olyan példaképek, melyek teljesítményét példaértékűnek tekinti a roma népesség.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Megfelelő személyek kiválasztásának nehézségei. Hatékony együttműködés a Roma Nemzetiségi, Kisebbségi Önkormányzattal.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás, képzési támogatás a munkáltatók részéről.

Intézkedés címe:	Az egészséges szocializáció = egészséges társadalom
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A szocializációs problémák olyan méreteket öltöttek, melyek szinte már kezelhetetlenek. Vannak olyan gyermekek, akik azt felelték, hogy nagykorúként közmunkások szeretnének lenni. A hátrányos helyzetű családok jelentős részében nincs megfelelő apa-; anyakép, a gyermekek nem tanulják meg a klasszikus viselkedési, csoportnormákat, szociális viselkedésmódokat. Az okos telefon, számítógép használat teljesen kitölti az szabadidejüket, az iskolai órákon gyakorta tapasztalható minősíthetetlen viselkedésmód.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	R: Pozitív szocializáció, társadalmi normáknak való megfelelés átadása a fiatal generációknak. K: Pozitív szocializáció elsajátítása, megfelelő minták újjászületése. H: Megfelelő társadalmi normák kialakulása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Életvezetési tanácsadások, komplex pályaválasztási programok szervezése. Gyermekeknek iskolán kívüli elfoglaltságok, szabadidős programok szervezése. TANODA program igény szerinti bevezetése. A programokat minél fiatalabb korban - óvodáskortól - el kell kezdeni.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.
Partnerek	Védőnői szolgálat, családsegítő szolgálat, gyámhivatal, közoktatási, nevelési intézmények szakemberei, egészségügyi prevenciót segítő civil szervezetek (Karitás, Vöröskereszt...), Roma Nemzetiségi, Kisebbségi Önkormányzat.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től Program előkészítése, megszervezése, résztvevők bevonása. 2016. január 1-től Életvezetési tanácsadások, komplex pályaválasztási programok szervezése. Gyermekeknek iskolán kívüli elfoglaltságok, szabadidős programok szervezése. TANODA program igény szerinti bevezetése. 2017. január 1-től folyamatos nyomon követése.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: Pozitív szocializációs programok száma K: Pozitív szocializációs programokon részt vett gyermekek száma H: Megfelelő társadalmi normák kialakulása
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Bevonható gyermekek száma. Ösztönző rendszerek kialakítása.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás, infrastruktúra, terem.

Intézkedés címe:	Elnéptelenedés elleni küzdelem
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Tamásiban és a Járási szintű Esélyteremtő Programterv megalkotásában résztvevő településeken az elnéptelenedés jelentős probléma. Még Diósberényben is csökken a lakosságszám, pedig a település megfelelő anyagi kondíciókkal rendelkezik. A Járás településeinek elnéptelenedésében közrejátszanak a foglalkoztatási problémák, a közlekedési nehézségek, és a fiatalok oktatási lehetőségének korlátai.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Települések elnéptelenedésének megakadályozása rendkívül nehéz és összetett feladat. R: letelepedést elősegítő kedvezmények biztosítása. K: munkahelyteremtés, diplomás fiatalok letelepedését segítő programok. H: Oktatás, képzés, foglalkoztatás, főként a mezőgazdaság területén.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Települések letelepedési támogatása, kedvezményes telkek biztosítása, lakáshoz való hozzájutás támogatása. Munkahelyek létesítése, képzések, tanfolyamok szervezése a nyílt munkaerő-piaci trendeknek megfelelően.
Résztvevők és felelős	Önkormányzatoknál, önkormányzatok intézményrendszerei, gazdasági szervezetek. A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet, oktatási koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői. Roma Nemzetiségi, Kisebbségi Önkormányzat.
Partnerek	Járási önkormányzatok képviselői, gazdasági szereplők, képzőintézmények. Roma Nemzetiségi, Kisebbségi Önkormányzat.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től Elnéptelenedés okainak pontos felmérése 2016. január 1-től Foglalkoztatás, képzések biztosítása 2016. január 1-től Fiatalok elvándorlásának megakadályozására kidolgozott az önkormányzati kedvezményrendszer elkészítése 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: Fiatalok elvándorlásának folyamata lelassul, stagnál. K: Az elvándorlások szám a jelentősen csökken H: az elvándorlás folyamata hosszútávon stagnál.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A programban résztvevők kezében összpontosuló lehetőségek nem elegendőek az elvándorlás megállítására.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás, anyagi erőforrások az önkormányzatok részéről a kedvezmények biztosítására.

Intézkedés címe:	Úthálózat és tömegközlekedés megújítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Tamási Járás úthálózata jelentősen elöregedett, néhol szinte használhatatlanná vált. A tömegközlekedés nem igazodik a munkába járási időpontokhoz, az oktatási intézmények nyitvatartási idejéhez. A munkába járás, illetve az oktatási intézményekbe való eljutás jelentős problémákat okoz a lakosságnak.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ ., a gazdasági szereplők, önkormányzatok szakemberei, turizmusban jártas szakemberek részvételével. R: kialakul egy hálózati együttműködés a résztvevő partnerek között. Hatékonyan tudják szervezni a tömegközlekedést. A Közútfejlesztő Bizottság folyamatos kapcsolatot alakít ki a közútkezelővel. K: Hatékonyra válik a tömegközlekedés, az úthálózat javításáról a Közútfejlesztő bizottság rendszeresen értesíti a közútkezelőt. H: Kiegyensúlyozott, hatékony tömegközlekedés, javított, biztonságosan közlekedhető közutak.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása. Kapcsolatrendszer kialakítása a Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ -vel, valamint a közútkezelővel.
Résztvevők és felelős	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság, Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet, kerekasztal.
Partnerek	Járási önkormányzatok képviselői, gazdasági szereplők, képzőintézmények. Roma Nemzetiségi, Kisebbségi Önkormányzat, civil szervezetek, az erre a célra összehívott lakossági fórum.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ ., a gazdasági szereplők, önkormányzatok szakemberei. 2016. január 1-től Folyamatos egyeztetés a tömegközlekedéssel és az úthálózattal kapcsolatban 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ ., a gazdasági szereplők, önkormányzatok szakemberei. K: Folyamatos egyeztetés a tömegközlekedéssel és az úthálózattal kapcsolatban. A tömegközlekedés hatékonyabbá tétele, az úthálózat javításával kapcsolatos munkálatok elvégzése. H: Hatékony tömegközlekedés, megfelelően használható, biztonságos közúthálózat.

Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nem együttműködő bevonandó partnerek, forráshiány a közreműködők részéről.
Szükséges erőforrások	Kapcsolati tőke, humánerőforrás, együttműködéssel bevonható partnerek.

XIII.2. Az intézkedési területek részletes kifejtése a gyermekek célcsoportjában

Intézkedés címe:	Életvezetési problémák, értékrend válsága a családon belül
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A hagyományos értékekre alapuló, családi viszonyokat, szülő-gyermek kapcsolatokat meghatározó pozitív minták eltűnésben vannak, főként a hátrányos helyzetű társadalmi rétegekben.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Pozitív, követendő értékrend megismertetése a gyermekekkel. R: Komplex pszichológiai, életvezetési, és pályaválasztási tanácsadást is magába foglaló – tréning megszervezése. K: A pozitív minták átültetése a programban részt vevő fiatalok körében. H: A következő generációkban a pozitív családi értékrend öröklődjön át.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Komplex pszichológiai, életvezetési, és pályaválasztási tanácsadást is magába foglaló – tréning megszervezése. Az érintettek bevonása, képzések lebonyolítása. A programban részt vevők folyamatos monitorozása.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, oktatási koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.
Partnerek	Önkormányzati intézményrendszer: védőnői szolgálat, családsegítő szolgálat, gyámhivatal, közoktatási, nevelési intézmények szakemberei, egészségügyi prevenciót segítő civil szervezetek (Karitás, Vöröskereszt...), egyházak.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től Komplex pszichológiai, életvezetési, és pályaválasztási tanácsadást is magába foglaló – tréning megszervezése. 2016. január 1-től Programok elindítása 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: lebonyolított programok, és az abban résztvevők száma. K: programot sikeresen befejezettek száma, a megszervezett programok száma. H: A hagyományos értékekre alapuló, családi viszonyokat, szülő-gyermek kapcsolatokat meghatározó pozitív minták előtérbe kerülése.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A programban résztvevők érdeklődésének hiánya. Figyelemfelhívó kampány a gyermekek jövőjének megalapozására.

Szükséges erőforrások	Humánerőforrás, képzések helyszínének biztosítása.
-----------------------	--

Intézkedés címe:	Alternatív munkaerőpiaci-foglalkoztatások előtérbe helyezése, elterjesztése a munkáltatók körében.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A kisgyermeket nevelő - esetlegesen egyedül nevelő - nők munkaerő piaci reintegrációja problémát jelent Tamási Járás településein.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A nők számára szükséges a részmunkaidős, rugalmas munkaidőben, illetve távmunkában történő foglalkoztatás lehetőségének biztosítása, valamint ennek népszerűsítése a munkáltatók körében. Bölcsődei férőhelyek bővítésének, valamint a családi napközik létrehozásának felmérése. R: A kisgyermeket nevelő nők munkavállalással összefüggő igényeinek felmérése. K: Egyeztetés kezdeményezése a munkáltatókkal az alternatív munkavállalási lehetőségek bevezetéséről. H: Távmunka, rész-; rugalmas munkaidő bevezetése a munkáltatóknál.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	A kisgyermeket nevelő nők munkavállalással összefüggő igényeinek felmérése. Egyeztetés kezdeményezése a munkáltatókkal az alternatív munkavállalási lehetőségek bevezetéséről. Távmunka, rész-; rugalmas munkaidő bevezetésének segítése a munkáltatóknál.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.
Partnerek	Védőnői szolgálat, családsegítő szolgálat, gyámhivatal, közoktatási, nevelési intézmények szakemberei, civil szervezetek.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től A kisgyermeket nevelő nők munkavállalással összefüggő igényeinek felmérése. Egyeztetés kezdeményezése a munkáltatókkal a alternatív munkavállalási lehetőségek bevezetéséről. 2016. január 1-től Távmunka, rész-; rugalmas munkaidő bevezetésének segítése a munkáltatóknál. 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A kisgyermeket nevelő nők munkavállalásának lehetővé tétele az alternatív munkaerő-piacifoglalkoztatási lehetőségekkel. R: Munkáltatók, illetve a kisgyermeket nevelő nők körében végzett felmérés, közülük hányan bevonhatók a programba. K: Mekkora számban tudnak elhelyezkedni a kisgyermeküket egyedül nevelő nők a nyílt munkaerőpiacon.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A munkáltatók elzárkózása, érdektelensége a program iránt. Tájékoztató jellegű megbeszélések az alternatív munkaerő piaci lehetőségekről.
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás.

Intézkedés címe:	Tömegközlekedés, iskolabusz hálózat kiépítése, összehangolása.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A tömegközlekedés nem igazodik a munkába járási időpontokhoz, az oktatási intézmények nyitvatartási idejéhez. A munkába járás, illetve az oktatási intézményekbe való eljutás jelentős problémákat okoz a lakosságnak.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ ., önkormányzatok szakemberei. R: kialakul egy hálózati együttműködés a résztvevő partnerek között. Hatékonyan tudják szervezni a tömegközlekedést. K: Hatékonyra válik a tömegközlekedés H: Kiegyensúlyozott, hatékony tömegközlekedés. Falubusz hálózat létrehozása, hatékony üzemeltetése, fejlesztése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása. Kapcsolatrendszer kialakítása a Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ -vel.
Résztvevők és felelős	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság, Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet, kerekasztal.
Partnerek	Járási önkormányzatok képviselői, közoktatási, nevelési intézmények. Civil szervezetek, az erre a célra összehívott lakossági fórum.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ ., önkormányzatok szakemberei. 2016. január 1-től Folyamatos egyeztetés a tömegközlekedéssel kapcsolatban. 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ ., önkormányzatok szakemberei. K: Folyamatos egyeztetés a tömegközlekedéssel és az úthálózattal kapcsolatban. A tömegközlekedés hatékonyabbá tétele. H: Hatékony tömegközlekedés.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nem együttműködő bevonandó partnerek, forráshiány a közreműködők részéről.
Szükséges erőforrások	Kapcsolati tőke, humánerőforrás, együttműködéssel bevonható partnerek.

Intézkedés címe:	Egészségügyi szolgáltatásokhoz, szűrésekhez egyenlő esélyű hozzáférés nem minden településen biztosított
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A Járásban 13 háziorvosi praxis, illetve 3 gyermek háziorvosi szolgálat működik. Ebből kifolyólag a az egészségügyi szolgáltatásokhoz, szűrésekhez való hozzáférés problémát jelent.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Az egészséges életmódhoz tartozó egészségügyi szolgáltatások, szűrések, egészséges életmódot népszerűsítő programok összefogása, megszervezése. Sportolási lehetőségeket összefogó, azokat népszerűsítő programok összefogása, megszervezése. R: Járási Egészségfejlesztési-; Sportkonceptió kidolgozása. K: Konceptiók bevezetése, működtetése. H: Egészségmegőrző programok számának növekedése, valamint a sport, mint integrációs, illetve egészséges életvitelt biztosító szemlélet elterjesztése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Járási Egészségfejlesztési-; Sportkonceptió kidolgozása. Konceptióban mérlegelni kell az egészségügyi szolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés biztosításának fejlesztési lehetőségeit.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.
Partnerek	Védőnői szolgálat, családsegítő szolgálat, gyámhivatal, közoktatási, nevelési intézmények szakemberei, egészségügyi prevenciót segítő civil szervezetek (Karitás, Vöröskereszt...), házi felnőtt-; gyermekorvosi praxisokat működtető orvosok.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től Járási Egészségfejlesztési-; Sportkonceptió 2016. január 1-től Programok elindítása 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: Egészségfejlesztési-; Sportkonceptió elkészítése. K: Háziorvosi-; házi gyermekorvosi praxisok működésének hatékonyabbá tétele, a szolgálatok bővítési lehetőségeinek felmérése. H: javuló egészségügyi állapot, közösségi programok szervezésével járó társadalmi kohéziós, integrációs folyamatok erősödése.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Anyagi, humán erőforrás hiánya.
Szükséges erőforrások	Anyagi, humán erőforrás.

Intézkedés címe:	Roma gyerekek felzárkóztatása, szocializációjuk elősegítése. Az egészséges szocializáció = egészséges társadalom
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A roma gyerekek többsége a hátrányos helyzetű, szegény családokból kerülnek ki, ahol generációk óta negatív családi minták öröklődnek.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A szocializációs problémák olyan méreteket öltöttek, melyek szinte már kezelhetetlenek. Vannak olyan gyermekek, akik azt felelték, hogy nagykorúként közmunkások szeretnének lenni. A hátrányos helyzetű családok jelentős részében nincs megfelelő apa-; anyakép, a gyermekek nem tanulják meg a klasszikus viselkedési, csoportnormákat, szociális viselkedésmódokat. Az okos telefon, számítógép használat teljesen kitölti az szabadidejüket, az iskolai órákon gyakorta tapasztalható minősíthetetlen viselkedésmód.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	R: Pozitív szocializáció, társadalmi normáknak való megfelelés átadása a fiatal generációknak. K: Pozitív szocializáció elsajátítása, megfelelő minták újjászületése. H: Megfelelő társadalmi normák kialakulása
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.
Partnerek	Védőnői szolgálat, családsegítő szolgálat, gyámhivatal, közoktatási, nevelési intézmények szakemberei, egészségügyi prevenciót segítő civil szervezetek (Karitás, Vöröskereszt...), Roma Nemzetiségi, Kisebbségi Önkormányzat.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től Program előkészítése, megszervezése, résztvevők bevonása. 2016. január 1-től Életvezetési tanácsadások, komplex pályaválasztási programok szervezése. Gyermekeknek iskolán kívüli elfoglaltságok, szabadidős programok szervezése. TANODA program igény szerinti bevezetése. 2017. január 1-től folyamatos nyomon követése.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: Pozitív szocializációs programok száma K: Pozitív szocializációs programokon részt vett gyermekek száma H: Megfelelő társadalmi normák kialakulása
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Bevonható gyermekek száma. Ösztönző rendszerek kialakítása.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás, infrastruktúra, terem.

XIII.3. Az intézkedési területek részletes kifejtése a nők célcsoportjában

Intézkedés címe:	Nők munkahelyekre, közoktatási, köznevelési intézményekbe történő eljutása. Tömegközlekedés, iskolabusz hálózat kiépítése, összehangolása.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A tömegközlekedés nem igazodik a munkába járási időpontokhoz, az oktatási intézmények nyitvatartási idejéhez. A munkába járás, illetve az oktatási intézményekbe való eljutás jelentős problémákat okoz a lakosságnak.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ., önkormányzatok szakemberei. R: kialakul egy hálózati együttműködés a résztvevő partnerek között. Hatékonyan tudják szervezni a tömegközlekedést. K: Hatékonyá válik a tömegközlekedés H: Kiegyensúlyozott, hatékony tömegközlekedés. Falubusz hálózat létrehozása, hatékony üzemeltetése, fejlesztése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása. Kapcsolatrendszer kialakítása a Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ -vel.
Résztvevők és felelős	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság, Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet, kerekasztal.
Partnerek	Járási önkormányzatok képviselői, közoktatási, nevelési intézmények. Civil szervezetek, az erre a célra összehívott lakossági fórum.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ., önkormányzatok szakemberei. 2016. január 1-től Folyamatos egyeztetés a tömegközlekedéssel kapcsolatban. 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ., önkormányzatok szakemberei. K: Folyamatos egyeztetés a tömegközlekedéssel és az úthálózattal kapcsolatban. A tömegközlekedés hatékonyabbá tétele. H: Hatékony tömegközlekedés.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nem együttműködő bevonandó partnerek, forráshiány a közreműködők részéről.
Szükséges erőforrások	Kapcsolati tőke, humánerőforrás, együttműködéssel bevonható partnerek.

Intézkedés címe:	Alternatív munkaerőpiaci-foglalkoztatások előtérbe helyezése, elterjesztése a munkáltatók körében.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A kisgyermeket nevelő - esetlegesen egyedül nevelő - nők munkaerő piaci reintegrációja problémát jelent Tamási Járás településein.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A nők számára szükséges a részmunkaidős, rugalmas munkaidőben, illetve távmunkában történő foglalkoztatás lehetőségének biztosítása, valamint ennek népszerűsítése a munkáltatók körében. Bölcsődei férőhelyek bővítésének, valamint a családi napközik létrehozásának felmérése. R: A kisgyermeket nevelő nők munkavállalással összefüggő igényeinek felmérése. K: Egyeztetés kezdeményezése a munkáltatókkal az alternatív munkavállalási lehetőségek bevezetéséről. H: Távmunka, rész-; rugalmas munkaidő bevezetése a munkáltatóknál.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	A kisgyermeket nevelő nők munkavállalással összefüggő igényeinek felmérése. Egyeztetés kezdeményezése a munkáltatókkal az alternatív munkavállalási lehetőségek bevezetéséről. Távmunka, rész-; rugalmas munkaidő bevezetésének segítése a munkáltatóknál.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.
Partnerek	Védőnői szolgálat, családsegítő szolgálat, gyámhivatal, közoktatási, nevelési intézmények szakemberei, civil szervezetek.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től A kisgyermeket nevelő nők munkavállalással összefüggő igényeinek felmérése. Egyeztetés kezdeményezése a munkáltatókkal a alternatív munkavállalási lehetőségek bevezetéséről. 2016. január 1-től Távmunka, rész-; rugalmas munkaidő bevezetésének segítése a munkáltatóknál. 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A kisgyermeket nevelő nők munkavállalásának lehetővé tétele az alternatív munkaerő-piacifoglalkoztatási lehetőségekkel. R: Munkáltatók, illetve a kisgyermeket nevelő nők körében végzett felmérés, közülük hányan bevonhatók a programba. K: Mekkora számban tudnak elhelyezkedni a kisgyermeküket egyedül nevelő nők a nyílt munkaerőpiacon.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A munkáltatók elzárkózása, érdektelensége a program iránt. Tájékoztató jellegű megbeszélések az alternatív munkaerő piaci lehetőségekről.
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás.

Intézkedés címe:	Alacsony iskolai végzettségűek felzárkóztatása. A közmunkaprogramban foglalkoztatott nők általános kompetenciái alacsonyak
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Alacsony iskolai végzettségűek között magas a munkanélküliség
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Az alacsony iskolai végzettségűek segítése a 8. általános iskolai végzettség eléréséhez. R: alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők részére felzárkóztató képzések szervezése. K: Képzéseket elvégzők általános kompetenciája emelkedik. A párhuzamosan futó képzési programokba becsatlakozva foglalkoztatásuk lehetővé válik. H: Munkanélküliség csökkenése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Alacsony iskolázottságúak felmérése. Részükre felzárkóztató képzések szervezése, majd a párhuzamosan futó képzésekbe történő becsatlakoztatásuk.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, oktatási koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.
Partnerek	Képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség, gazdasági szereplők.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től Oktatási és koordinációs bizottság felállítása 2015. november 1-től alacsony iskolai végzettségűek felmérése 2017. január 1-től képzések indítása
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	általános iskolai végzettséget elérők számának növekedése, versenyképes szakmához jutottak növekedése. R: alacsony iskolai végzettségűek bevonása. K: képzéseken részt vettek száma, azokat sikeresen elvégzettek száma. H: szakmai képzést elvégzettek száma, nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Alacsony végzettségű emberek bevonása. Ösztönző rendszerek bevezetése.
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás, oktatók részvétele, oktatási infrastruktúra.

Intézkedés címe:	A képzési kínálat hatékony összehangolása a nyílt munkaerő-piac igényeire A képzési kínálat nem reagál hatékonyan a nők nyílt munkaerő-piac igényeire
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A Járásban szervezett képzések nem válaszolnak elég hatékonyan a nyílt munkaerőpiac igényeire
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A képzések összehangolása annak érdekében, hogy a nyílt munkaerőpiacon minél többen el tudjanak helyezkedni. R: Oktatási és koordinációs bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, gazdasági szereplők, képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség bevonásával. K: Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatási igények felmérése, majd ezekre a tapasztalatokra épített képzések szervezése. H: több ember elhelyezkedése a nyílt munkaerőpiacon.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Oktatási és koordinációs bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, gazdasági szereplők, képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség bevonásával. K: Nyílt munka-erőpiaci foglalkoztatási igények felmérése, majd ezekre a tapasztalatokra épített képzések szervezése. H: a képzéseket elvégzettek nyomon követése.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, oktatási koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.
Partnerek	Gazdasági szereplők, képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség.
Határidő (k) pontokba szedve	2015. október 1-től Oktatási és koordinációs bizottság felállítása 2015. november 1-től nyílt munkaerő piaci igények monitorozása 2017. január 1-től képzések összehangolása
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Versenyszerű szakmát elsajátított, majd a nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma. A különböző képzéseket elvégzők száma. R: Oktatási és koordinációs bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, gazdasági szereplők, képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség bevonásával. K: Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatási igények felmérése, majd ezekre a tapasztalatokra épített képzések szervezése. H: több ember elhelyezkedése a nyílt munkaerőpiacon.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Adathiány a Járási munkáltatók részéről. A gazdasági szereplők, képzők bevonása a programba.
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás a felelősök és a partnerek részvétele.

Intézkedés címe:	A nők sérelmére elkövetett bűncselekményekkel szembeni hatékony fellépés.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A nők sérelmére elkövetett bűncselekmények esetében magas a látencia, a szégyenérzet, és az önvád miatt.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	R: Tájékoztató, információs előadások, beszélgetések szervezése, lebonyolítása, melyek pszichikailag megerősítik a nőket, melyek tájékoztatást adnak az igénybe vehető segítségi formákról. K: Tájékoztató, információs előadások lebonyolítása. H: Csökkenjen a nők sérelmére elkövetett bűncselekmények száma.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Előadások szervezése a megfelelő partnerekkel (civil szervezetek, családsegítő szolgálat, rendőrség...stb.) Önkép fejlesztése szakemberek - pszichológus - bevonásával
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.
Partnerek	Védőnői szolgálat, családsegítő szolgálat, gyámhivatal, közoktatási, nevelési intézmények szakemberei, civil szervezetek, rendőrség szakemberei.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től előadások szervezése 2016. január 1-től A nők sérelmére elkövetett bűncselekményekkel szembeni hatékony fellépés program indítása 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: A nők részére tájékoztató, információs előadások, beszélgetések szervezése előkészületei: programban résztvevők száma, együttműködés kialakítása a rendőrséggel. K: Programok száma, azon részt vett nők száma. H: A nők sérelmére elkövetett bűncselekmények csökkenése.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Látencia. Szakértői, preventív, mindenre kiterjedő tájékoztatás.
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás, programban együttműködők szervezetek.

XIII.4. Az intézkedési területek részletes kifejtése az idősök célcsoportjában

Intézkedés címe:	Dédiszitter - Időskorúak közösségbe integrálása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az idősök körében magas az elmagányosodás.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	R: Generációkon átívelő közösségi programok szervezése, központban az idősödő korosztállyal. K: Az idős korosztály elmagányosodásának csökkenése. H: Összetartó közösségek szerveződése a Járás településein, központban az idősökkel
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	A bevonni kívánt idősök közreműködésével közösségi programok szervezése, amely valamennyi korosztály számára vonzó. Gyerekek, fiatal felnőttek látogatják meg az idősebb korosztály rászoruló tagjait. Az igények a beszélgetéstől, a házi-; házkörüli munkára is kiterjedhetnek. Több önkormányzat vetette fel a szociális gondozói hálózat beindításának lehetőségét, melyet arra alkalmas közmunkások végeznek.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői. Önkormányzat családsegítő szolgálata.
Partnerek	Egyház képviselői, civil szervezetek, idősügyi egyesületek, alapítványok, klubok
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től elmagányosodott idős emberek számának felmérése 2016. január 1-től Programok szervezése indítása 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Programokba bevont időskorúak száma. A programba bevont fiatalabb nemzedék száma. R: Generációkon átívelő közösségi programok szervezése, központban az idősödő korosztállyal. K: Az idős korosztály elmagányosodásának csökkenése. H: Összetartó közösségek szerveződése a Járás településein, központban az idősökkel. a rendezvények, önálló segítések száma.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdektelenség a célcsoport részéről, romló egészségi állapot. Részletes tájékoztató, figyelemfelhívó élménybeszámolók eljuttatása a célcsoportnak.
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás, önkéntesek civil szervezetek bevonása, anyagi erőforrások mozgósítása.

Intézkedés címe:	Prevenációs bűnmegelőzési program
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az idősök sérelmére elkövetett bűncselekmények száma nő.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Az idősök sérelmére elkövetett bűncselekmények száma folyamatosan emelkedik a Járás településein. Főként a vagyon elleni bűncselekmények száma nő, ebből is a trükkös lopások száma magas. R: Prevenációs bűnmegelőzési előadások szervezése. Igényfelmérés az idős korosztály körében. K: Prevenációs bűnmegelőzési programok szervezése. H: Az idősök sérelmére elkövetett bűncselekmények számának csökkentése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Együttműködés a rendőrség bűnmegelőzési programjával, illetve a nyugdíjasokat tömörítő szervezetekkel. Az igényfelmérés elvégzése önkéntesek bevonásával. Bűnmegelőzési programok szervezése.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői. Önkormányzat családsegítő szolgálata, rendőrség.
Partnerek	Egyház képviselői, civil szervezetek, idősügyi egyesületek, alapítványok, klubok.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től folyamatosan
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: A prevenációs előadások, valamint programban résztvevő idősök száma. H: Az idősök sérelmére elkövetett bűncselekmények számának alakulása.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdektelenség a célcsoport tagjaiban, Részletes tájékoztató, figyelemfelhívó kiadványok eljuttatása a célcsoportnak.
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás, rendőrséggel való együttműködés, a programok lebonyolításához szükséges helyszín.

XIII.5. Az intézkedési területek részletes kifejtése a fogyatékkal élő emberek célcsoportjában

Intézkedés címe:	Felmérés fogyatékkal élő emberek általános jellemzőiről
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Általános információhiány a fogyatékkal élő emberek számáról, fogyatékoságuk fajtájáról, súlyosságáról. Tamási Járásnak nem áll rendelkezésére releváns, és hozzáférhető adat a fogyatékkal élő emberekről.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	R: Adatbázis létrehozása a fogyatékosággal élő emberekről: mozgássérültek, látássérültek, értelmileg akadályozottak, siketek-; nagyothallókról. K: Az adatok alapján fel kell mérni a Járásban élő fogyatékosággal élő emberek igényeit. H: A valós szükségletekre alapozott fogyatékosügyi koncepció kidolgozása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	A fogyatékosággal élő emberekre vonatkozó adatok gyűjtése: Magyar Állam Kincstár, Nyugdíjfolyósító Intézet, Rehabilitációs Szakigazgatási Szervek bevonásával. Fogyatékosügyi Koncepció elkészítése az érintett célcsoportok bevonásával.
Résztvevők és felelős	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői. Önkormányzatok családsegítő, Gyermekjóléti Szolgálatok.
Partnerek	Fogyatékosügyi civil szervezetek, Magyar Állam Kincstár, Nyugdíjfolyósító Intézet, Rehabilitációs Szakigazgatási Szervek
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től civil partnerek, állami hatóságok megkeresése, bevonása. 2017. január: Fogyatékosügyi koncepció elfogadása. Ettől az időponttól folyamatos kapcsolattartás a résztvevő szervezetekkel, a program monitorozása.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: Fogyatékosügyi civil szervezetekkel, valamint állami szervezetekkel történő kapcsolatépítés. K: Fogyatékosügyi Koncepció létrehozása, elfogadása, adatbázis létrehozása. H: naprakész Fogyatékosügyi adatbázis létrehozása, hozzáférhetősége.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Fogyatékosügyi civil szervezetek bevonásának nehézségei. Részletes tájékoztatás a programról.
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás.

Intézkedés címe:	Komplex Esélyórák Tamási Járás közoktatási intézményeiben
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Általános ismeretek átfogó hiánya a fogyatékkal élő emberekről
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Cél: Tamási Járási iskoláiban érzékenyítő programok, esélyórák, előadások szervezése R: az oktatási intézmény és esélyegyenlőségi szakember megkeresése, az előadások megszervezése K: az esélyegyenlőségi tanórák, az előadások megtartása, propagálása, cikkek, felvételek készítése H: évről-évre a programok, előadások megtartása, újabb és újabb példák, területek bevonásával
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Az oktatási intézmény és esélyegyenlőségi szakember megkeresése, az előadások megszervezése. Az esélyegyenlőségi tanórák, az előadások megtartása, propagálása, cikkek, felvételek készítése. Évről-évre a programok, előadások megtartása, újabb és újabb példák, területek, személyek bevonásával.
Résztvevők és felelős	Közoktatási, nevelési intézmények, fogyatékosügyi civil szervezetek, Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztal felelős munkacsoportja.
Partnerek	Tolna Megyei Család Esélytermési és Önkéntes Ház, fogyatékosügyi civil szervezetek.
Határidő(k) pontokba szedve	R: 1-6 hónap K: 6-12 hónap H: 5 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Településen a fogyatékkal élőkkel szembeni tolerancia nő. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos információk sok emberhez eljutnak. R: megkeresett szakemberek száma K: megtartott esélyórák, előadások száma, részt vevők száma H: nő az összefogás a fogyatékkal élőkkel, a tolerancia növekszik.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdektelenség-figyelemfelhívó kampány Pénzügyi forrás- pályázati forrás, egyéb támogatás bevonása.
Szükséges erőforrások	Pénzügyi forrás- pályázati vagy egyéb támogatás, Humánerőforrás a szervezésre, koordinálásra.

Intézkedés címe:	Önkormányzati tulajdonú épületek felújítása, komplex akadálymentesítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Tamási Járás önkormányzatainak tulajdonában álló épületek többsége nem, vagy csak részben akadálymentes, korszerűtlen, felújításra szoruló. Az önkormányzati épületek bejárata és belső tere legtöbb esetben nem az előírásoknak megfelelően van akadálymentesítve, több esetben hiányoznak az akadálymentes szociális blokkok, és nem megoldott infokommunikációs akadálymentesítés.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Cél: Az önkormányzatok tulajdonában álló intézmények (iskola, óvoda, Egészségház, Művelődési Ház-és Könyvtár, Gyermekjóléti-és Családsegítő Szolgálat... stb.) korszerű, energia megtakarítást szolgáló felújítása, előírásoknak megfelelő fizikai akadálymentesítése, EU-s szabványoknak megfelelő vizes blokkok kialakítása, az infokommunikációs akadálymentesítés megvalósítása (legalább egy mobil indukciós hurok vásárlása, braille táblák elhelyezése, honlap akadálymentesítése) R: felújításra tervek elkészítése, pályázatfigyelés, K: pályázat készítése, a szükséges tervezői költségbecslés és hatósági engedélyek beszerzése, H: kivitelező kiválasztása, kivitelezés, folyamatos karbantartás
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Építési és akadálymentesítési tervek elkészíttetése, pályázatok figyelése. A pályázat benyújtásához szükséges tervek, dokumentáció beszerzése, pályázatiírás. Nyertes pályázat esetén kivitelező kiválasztása, munkák megkezdése, kivitelezés, Folyamatos karbantartás, állagmegóvás.
Résztvevők és felelős	Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztal felelős munkacsoportja. Önkormányzatok, Városgondnokság, tervezők, kivitelezők, rehabilitációs szakértő, pályázatiíró.
Partnerek	Tolna Megyei Család Esélytermési és Önkéntes Ház, fogyatékosügyi civil szervezetek.
Határidő(k)	R: 1-6 hónap, K: 6-12, H: 5 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: elkészült tervek, engedélyek száma. K: benyújtott pályázatok, tervezői költségbecslés, hatósági engedélyek száma. H: felújított önkormányzati intézmények száma, beszerzett infokommunikációs eszközök száma. Hosszútávon fenntartható.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Épületek adottságai - megfelelő felújítási, akadálymentesítési lehetőségek kiválasztása. Pénzügyi forrás - pályázati források igénybevétele, folyamatos pályázatfigyelés. Építést felügyelő személyzet hiánya- műszaki ügyintéző alkalmazása.
Szükséges erőforrások	Pénzügyi forrás- pályázati vagy egyéb támogatás, Humánerőforrás a szervezésre, koordinálásra

Intézkedés címe:	Buszpályaudvarok, buszpályaudvarok épületeinek felújítása Tamási Járás településein
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Tamási Járás településeinek nagy részében buszpályaudvarok épületének állapota leromlott, nincs akadálymentesítve, a szociális blokkok nincsenek kialakítva, nem üzemelnek.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Cél: A buszpályaudvarok épületeinek esztétikai, akadálymentesítési előírásoknak megfelelő külső-belső felújítása, nyilvános WC üzemeltetése, védőtető elhelyezése. R: terveztetés, pályázat figyelés K: pályázat benyújtása, árajánlatok kérése H: kivitelező kiválasztása, kivitelezés, üzemeltetés
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Az épület felújítására tervek készíttetése, tervezői költségbecslés kérése, pályázati lehetőségek figyelése. Pályázat benyújtása, sikeres pályázat esetén az építési munkákra kivitelezői költségvetés kérése. Kivitelező kiválasztása, szerződéskötés, kivitelezés, nyilvános WC üzemeltetése.
Résztvevők és felelős	Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztal felelős munkacsoportja. Önkormányzatok, Városgondnokság, tervezők, kivitelezők, rehabilitációs szakértő, pályázatíró.
Partnerek	Tolna Megyei Család Esélytermési és Önkéntes Ház, fogyatékosügyi civil szervezetek.
Határidő(k)	R: 1-3 hónap K: 3-6 hónap H: 6-60 hónap
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	R: elkészült terv, tervezői költségbecslés. K: benyújtott pályázat, kivitelezői költségvetés. H: felújított épület nagysága, működő nyilvános WC, kihelyezett védőtető. Fenntarthatósága hosszú távú.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pályázati forrás hiánya- állandó pályázatfigyelés. Önerő hiánya- támogatók felkutatása. Rongálás- térfigyelő kamera elhelyezése.
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás, önerő, humánerőforrás pályázatfigyelésre, felújításra, megvalósítás koordinálására.

Intézkedés címe:	Belterületi utak felújítása, karbantartása, csapadékelvezető rendszer karbantartása, kiépítése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A belterületi utak elhasználódottak, rossz minőségűek, a járdahálózat hiányos. A csapadékelvezető rendszer hiányos, karbantartást igényel. A kisgyermekes anyák nem tudják a babakocsikat tolni, az idősek, mozgássérült emberek közlekedése nehezített. A nagy esőzések során a csapadékvíz elvezetés nem megfelelő, a lakóházak veszélyben vannak.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	A településeken a belterületi utak tönkrementek, az útburkolat felújításra szorul. A járdák kiépítése hiányos. Az Tamási Járás Esélyteremtési programjának kiemelt célja a település úthálózatának felújítása, az átkelők akadálymentesítése a járdák rendbetétele, kiépítése –a fogyatékkal élő és kisgyermekes családok közlekedésének segítése céljából. A csapadékelvezető rendszer felújítása, kiépítése, karbantartása – a lakóházak védelme érdekében. R: pályázati lehetőségek feltárása. K: pályázat benyújtásához szükséges dokumentáció beszerzése, pályázatírás. H: utak, járdák állapotának javítása, kivitelezés.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Pályázatfigyelés, pályatzatkészítés. Kivitelező kiválasztása, munkák megkezdése. Folyamatos ellenőrzés, karbantartás.
Résztvevők és felelős	Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztal felelős munkacsoportja. Önkormányzatok, Városgondnokság, tervezők, kivitelezők, rehabilitációs szakértő, pályázatíró.
Partnerek	Tolna Megyei Család Esélytermési és Önkéntes Ház, fogyatékosügyi civil szervezetek.
Határidő(k) pontokba szedve	R: 1-3 hónap K: 3-6 hónap H: 6-60 hónap
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Élhetőbb környezet, biztonságosabb közlekedés. R: benyújtott pályázatok száma. K: felújított utak nagysága. H: karbantartott utak nagysága. Hosszútávon fenntartható.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi forrás hiánya - pályázati források keresése, tervezés, tervek hiánya - tervező szakemberek felkutatása.
Szükséges erőforrások	Önerő, pályázati forrás, humán erőforrás a pályázat figyelésre, írásra, tervek készítésére.

Intézkedés címe:	Közösségi közlekedés nem akadálymentesített.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Közlekedési-; Területfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ gazdasági szereplők, önkormányzatok szakemberei.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása. Kapcsolatrendszer kialakítása a Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központtal..
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság, Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet, kerekasztal létrehozása, a koordinációs bizottság által való irányítása, működtetése.
Résztvevők és felelős	Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztal felelős munkacsoportja. Önkormányzatok, Városgondnokság, tervezők, kivitelezők, rehabilitációs szakértő, pályázatíró.
Partnerek	Járási önkormányzatok képviselői, közoktatási, nevelési intézmények. Civil szervezetek.
Határidő(k) pontokba szedve	2015. október 1-től Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ, önkormányzatok szakemberei. 2016. január 1-től Folyamatos egyeztetés a tömegközlekedéssel kapcsolatban. 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Élhetőbb környezet, biztonságosabb közlekedés. R: Folyamatos egyeztetés a tömegközlekedéssel kapcsolatban, benyújtott pályázatok száma. K: felújított utak nagysága. H: karbantartott utak nagysága, folyamatos nyomon követés Hosszútávon fenntartható.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nem együttműködő bevonandó partnerek, forráshiány a közreműködők részéről.
Szükséges erőforrások	Kapcsolati tőke, humánerőforrás, együttműködéssel bevonható partnerek.

Intézkedés címe:	A fogyatékkal élő emberek foglalkoztatásának növelése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A fogyatékkal élő emberek foglalkoztatása rendkívül alacsony.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	R: Szemléletformáló előadások, tréningek, tájékoztató programok szervezése munkáltatók, gazdasági társaságok részére annak érdekében, hogy minél több fogyatékkal élő embert foglalkoztassanak. K: A fogyatékkal élő emberek foglalkoztatásának növelése, a társadalmi felelősségvállalás elősegítése. H: Fogyatékosággal élők társadalmi integrációja.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Az oktatási intézmény és esélyegyenlőségi szakember megkeresése, az szemléletformáló programok megszervezése. A tréningek, tájékoztató előadások megtartása, propagálása, cikkek, felvételek készítése. Évről-évre a programok, előadások megtartása, újabb és újabb példák, területek, személyek bevonásával.
Résztvevők és felelős	Közüktatási, nevelési intézmények, fogyatékosügyi civil szervezetek, Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztal felelős munkacsoportja.
Partnerek	Tolna Megyei Család Esélytermési és Önkéntes Ház, fogyatékosügyi civil szervezetek.
Határidő(k) pontokba szedve	R: 1-6 hónap K: 6-12 hónap H: 5 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Tamási Járásban a fogyatékkal élők foglalkoztatása nő. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos információk sok emberhez eljutnak. R: megkeresett szakemberek száma. K: megtartott tréningek, előadások száma, részt vevők száma. H: nő az összefogás a fogyatékkal élőkkel, a tolerancia, foglalkoztatás nő.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nem együttműködő bevonandó partnerek, forráshiány a közreműködők részéről.
Szükséges erőforrások	Kapcsolati tőke, humánerőforrás, együttműködéssel bevonható partnerek.

Intézkedés címe:	A Járásban működő Támogató Szolgálatokkal való szoros együttműködés kiépítése, támogató szolgálat létrehozása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Tamásiban és a Járási szintű Esélyteremtő Programterv megalkotásában résztvevő települések közül egyben sem elérhető a fogyatékkal élő emberek mindennapi életéhez elengedhetetlenül szükséges Támogató Szolgáltatás.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Cél: A Támogató Szolgálat lássa el a fogyatékkal élőket, segítse a szállításukat a speciális oktatási intézményekbe, a kezelésekre, a speciális fejlesztésekre. R: kapcsolatfelvétel a Támogató Szolgálattal, a szolgáltatások és a tárgyi feltételek áttekintése, megoldás keresése a járási támogató szolgáltatás beindítására. K: a szolgáltatások igénybevételének feltérképezése. H: A Járásban a fogyatékkal élő lakosság igényeit kiszolgáló Támogató Szolgálat
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Kapcsolatfelvétel a környező településeken működő Támogató Szolgálatokkal, a szolgáltatások és a tárgyi feltételek áttekintése, megoldás keresése a járási szolgáltatás beindítására. A Járásban élő fogyatékos lakosság igényeit kiszolgáló Támogató Szolgálat működtetése
Résztvevők és felelős	Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztal felelős munkacsoportja, fogyatékosügyi civil szervezetek.
Partnerek	Tolna Megyei Család Esélytermési és Önkéntes Ház, fogyatékosügyi civil szervezetek.
Határidő(k) pontokba szedve	R: 1-6 hónap K: 6-12 hónap H: 5 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A fogyatékkal élő igényeit kiszolgáló Támogató Szolgálat kialakítása R: megbeszélések száma K: szolgáltatást igénybe vevők száma H: igénybe vevők száma Hosszútávon fenntartható
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Támogató Szolgálat kapacitásának hiánya- pályázat benyújtása tárgyi, személyi feltételek bővítésére.
Szükséges erőforrások	Pénzügyi erőforrás- önkormányzati támogatás, Humánerőforrás-egyeztetésre, koordinálásra.

XIII. Összegző táblázat - A Járási Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (JEP IT)

	A	B	C	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. CÉLCSOPORT: MÉLYSZEGÉNYSÉGBEN ÉLŐK, ROMÁK ESÉLYEGYENLŐSÉGE									
1	A közmunkaprogramban foglalkoztatott emberek jelentős részének alacsony az általános kompetenciái	A közmunkaprogramban részt vevő emberek egy része elvesztette a társadalomba való visszailleszkedéshez szükséges alapvető készségeket	A közmunkaprogramban foglalkoztatottak általános kompetenciáinak növelése	Tanácsadások, kompetenciaképzések, motivációs tréningek szervezése az érintett célcsoport részére. Életvezetési, szocializációs, családtervezési tanácsadások megszervezése	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, kerekasztal résztvevői	2015. október 1-től folyamatosan, 2020. december 31-ig.	A közmunkaprogramból kilépett, és a nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma. A különböző foglalkozásokban részt vevők száma.	Humánerőforrás, képzési helyszínek biztosítása, részvétel ösztönzésének feltételei.	Hosszútávú
2	A képzési kínálat hatékony összehangolása a nyílt munkaerő-piac igényeire. A képzési kínálat nem	A Járásban szervezett képzések nem válaszolnak elég hatékonyan a nyílt munkaerőpiac igényeire	A képzések összehangolása annak érdekében, hogy a nyílt munkaerőpiacon minél többen el tudjanak helyezkedni. R: Oktatási és	Oktatási és koordinációs bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, gazdasági szereplők,	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, oktatási koordinációs bizottság,	2015. október 1-től Oktatási és koordinációs bizottság felállítása 2015. november 1-től nyílt	Versenyzépes szakmát elsajátított, majd a nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma. A különböző	Humánerőforrás a felelősök és a partnerek részvétele.	Hosszútávú

	reagál hatékonyan a nők nyílt munkaerő-piac igényeire		koordinációs bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, gazdasági szereplők, képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség bevonásával. K: Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatási igények felmérése, majd ezekre a tapasztalatokra épített képzések szervezése. H: több ember elhelyezkedése a nyílt munkaerőpiacon	képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség bevonásával. K: Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatási igények felmérése, majd ezekre a tapasztalatokra épített képzések szervezése. H: a képzéseket elvégzettek nyomon követése.	felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.	munkaerő piaci igények monitorozás a 2017. január 1-től képzések összehangolása	képzéseket elvégzők száma. R: Oktatási és koordinációs bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, gazdasági szereplők, képzőintézmények, munkaügyi kirendeltség bevonásával. K: Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatási igények felmérése, majd ezekre a tapasztalatokra épített képzések szervezése. H: több ember elhelyezkedése a nyílt munkaerőpiacon.		
--	---	--	--	--	--	---	--	--	--

3	Alacsony iskolai végzettségűek felzárkóztatása . A közmunkaprogramban foglalkoztatott nők általános kompetenciái alacsonyak	Alacsony iskolai végzettségűek között magas a munkanélküliség	Az alacsony iskolai végzettségűek segítése a 8. általános iskolai végzettség eléréséhez. R: alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők részére felzárkóztató képzések szervezése. K: Képzéseket elvégzők általános kompetenciája emelkedik. A párhuzamosan futó képzési programokba becsatlakozva foglalkoztatásuk lehetővé válik. H: Munkanélküliség csökkenése.	Alacsony iskolázottságúak felmérése. Részükre felzárkóztató képzések szervezése, majd a párhuzamosan futó képzésekbe történő becsatlakoztatásuk.	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, oktatási koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.	2015. október 1-től Oktatási és koordinációs bizottság felállítása 2015. november 1-től alacsony iskolai végzettségűek felmérése 2017. január 1-től képzések indítása	Általános iskolai végzettséget elérők számának növekedése, versenyképes szakmához jutottak növekedése. R: alacsony iskolai végzettségűek bevonása. K: képzéseken részt vettek száma, azokat sikeresen elvégzettek száma. H: szakmai képzést elvégzettek száma, nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma.	Humán erőforrás, oktatók részvétele, oktatási infrastruktúra.	Hosszútávú
---	--	---	--	--	---	---	--	---	------------

4	Egészséges életmódra ösztönzés	Az egészségtelen életmód általános társadalmi probléma, mely a hátrányos helyzetű társadalmi rétegeket fokozatosan érinti.	Az egészséges életmódhoz tartozó egészségügyi szolgáltatások, szűrések, egészséges életmódot népszerűsítő programok összefogása, megszervezése. Sportolási lehetőségeket összefogó, azokat népszerűsítő programok összefogása, megszervezése. R: Járási Egészségfejlesztési-; Sportkoncepció kidolgozása. K: Konceptiók bevezetése, működtetése. H: Egészségmegőrző programok számának növekedése, valamint a sport, mint integrációs, illetve egészséges életvitelt biztosító szemlélet elterjesztése.	Járási Egészségfejlesztési-; Sportkoncepció kidolgozása. Konceptiók bevezetése, működtetése. Egészségmegőrző programok számának növekedése, valamint a sport, mint integrációs, illetve egészséges életvitelt biztosító szemlélet elterjesztése.	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.	2015. október 1-től Járási Egészségfejlesztési-; Sportkonceptió 2016. január 1-től Programok elindítása 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés	R: Egészségfejlesztési-; Sportkonceptió elkészítése. K: egészségügyi prevenciók, sportprogramok szervezése. H: javuló egészségügyi állapot, közösségi programok szervezésével járó társadalmi kohéziós, integrációs folyamatok erősödése.	Humán erőforrás, hálózatosodás az egészségügyi sportszervezetek között.	Hosszútávú
---	--------------------------------	--	--	--	--	--	---	---	------------

5	Példakép program	Tamási Járásban a roma lakosság jelentős része hátrányos helyzetű, mely állapotból a kitörés szinte lehetetlen. Ebben jelentős szerepet játszanak a társadalmi előítéletek. Ezért mind a roma embereknek, mind a többségi társadalomnak szüksége van olyan példákra, melyek megmutathatják, hogy van kitörési lehetőség ebből a helyzetből, valamint ha lehetőséget kapnak a romák élni is tudnak vele.	Önkormányzatoknál, önkormányzatok intézményrendszerében minél több, megfelelő példát mutató, főként cigány származású munkavállalók alkalmazása, főként szellemi munkaterületen.	Roma származású munkavállalók alkalmazása - családsegítés, gyermekjóléti, védőnői...stb. munkaterületeken. Képzésük támogatása: anyagi forrásokkal, rugalmas munkaidőben. Példaértékű életvitelt folytató, iskolázott, diplomázott emberek.	Önkormányzatoknál, önkormányzatok intézményrendszerei, gazdasági szervezetek. A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, oktatási koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői. Roma Nemzetiségi, Kisebbségi Önkormányzat	2015. október 1-től Roma személyek kiválasztása 2016. január 1-től Foglalkoztatás, képzések biztosítása 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés	R: megfelelő személyek kiválasztása az együttműködő partnerekkel együtt. K: munkalehetőség biztosítása, képzések támogatása. H: olyan példaképek, melyek teljesítményét példaértékűnek tekinti a roma népesség.	Humánerőforrás, képzési támogatás a munkáltatók részéről.	Hosszútávú
---	------------------	---	--	---	---	--	---	---	------------

6	Az egészséges szocializáció = egészséges társadalom	A szocializációs problémák olyan méreteket öltöttek, melyek szinte már kezelhetetlenek. Vannak olyan gyermekek, akik azt felelték, hogy nagykorúban közmunkások szeretnének lenni. A hátrányos helyzetű családok jelentős részében nincs megfelelő apa-; anyakép, a gyermekek nem tanulják meg a klasszikus viselkedési, csoportnormákat, szociális viselkedésmódokat. Az okos telefon, számítógép használat teljesen kitölti az szabadidejüket, az iskolai órákon gyakorta tapasztalható minősíthetetlen viselkedésmód.	R: Pozitív szocializáció, társadalmi normáknak való megfelelés átadása a fiatal generációknak. K: Pozitív szocializáció elsajátítása, megfelelő minták újjászületése. H: Megfelelő társadalmi normák kialakulása	Életvezetési tanácsadások, komplex pályaválasztási programok szervezése. Gyermekeknek iskolán kívüli elfoglaltságok, szabadidős programok szervezése. TANODA program igény szerinti bevezetése. A programokat minél fiatalabb korban - óvodáskortól - el kell kezdeni.	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.	2015. október 1-től Program előkészítése, megszervezése, résztvevők bevonása. 2016. január 1-től Életvezetési tanácsadások, komplex pályaválasztási programok szervezése. Gyermekeknek iskolán kívüli elfoglaltságok, szabadidős programok szervezése. TANODA program igény szerinti bevezetése. 2017. január 1-től folyamatos nyomon követése.	R: Pozitív szocializációs programok száma K: Pozitív szocializációs programokon részt vett gyermekek száma H: Megfelelő társadalmi normák kialakulása	Humán erőforrás, infrastruktúra, terem.	Hosszútávú
---	---	--	--	--	--	---	---	---	------------

7	Elnéptelenedés elleni küzdelem	Tamásiban és a Járási szintű Esélyteremtő Programterv megalkotásában résztvevő településeken az elnéptelenedés jelentős probléma. Még Diósberényben is csökken a lakosságszám, pedig a település megfelelő anyagi kondíciókkal rendelkezik. A Járás településeinek elnéptelenedésében közrejátszanak a foglalkoztatási problémák, a közlekedési nehézségek, és a fiatalok oktatási lehetőségének korlátai.	Települések elnéptelenedésének megakadályozása rendkívül nehéz és összetett feladat. R: letelepedést elősegítő kedvezmények biztosítása. K: munkahelyteremtés, diplomás fiatalok letelepedését segítő programok. H: Oktatás, képzés, foglalkoztatás, főként a mezőgazdaság területén.	Települések letelepedési támogatása, kedvezményes telkek biztosítása, lakáshoz való hozzájutás támogatása. Munkahelyek létesítése, képzések, tanfolyamok szervezése a nyílt munkaerőpiaci trendeknek megfelelően.	Önkormányzatoknál, önkormányzatok intézményrendszerei, gazdasági szervezetek. A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet, oktatási koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői. Roma Nemzetiségi, Kisebbségi Önkormányzatok.	2015. október 1-től Elnéptelenedés okainak pontos felmérése 2016. január 1-től Foglalkoztatás, képzések biztosítása 2016. január 1-től Fiatalok elvándorlásának megakadályozására kidolgozott az önkormányzati kedvezményrendszer elkészítése 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés	R: Fiatalok elvándorlásának folyamata lelassul, stagnál. K: Az elvándorlások szám a jelentősen csökken H: az elvándorlás folyamata hosszútávon stagnál.	Humánerőforrás, anyagi erőforrások az önkormányzatok részéről a kedvezmények biztosítására.	Hosszútávú
---	--------------------------------	--	---	---	--	--	---	---	------------

8	Úthálózat és tömegközlekedés megújítása	Tamási Járás úthálózata jelentősen előregedett, néhol szinte használhatatlanná vált. A tömegközlekedés nem igazodik a munkába járási időpontokhoz, az oktatási intézmények nyitvatartási idejéhez. A munkába járás, illetve az oktatási intézményekben való eljutás jelentős problémákat okoz a lakosságnak.	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ, a gazdasági szereplők, önkormányzatok szakemberei, turizmusban jártas szakemberek részvételével. R: kialakul egy hálózati együttműködés a résztvevő partnerek között. Hatékonyan tudják szervezni a tömegközlekedést. A Közútfejlesztési Bizottság folyamatos kapcsolatot alakít ki a	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása. Kapcsolatrendszer kialakítása a Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központtal, valamint a közútkezelővel.	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság, Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet, kerekasztal.	2015. október 1-től Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ, a gazdasági szereplők, önkormányzatok szakemberei. 2016. január 1-től Folyamatos egyeztetés a tömegközlekedéssel és az úthálózattal kapcsolatban 2017. január 1-től folyamatos	R: Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ a gazdasági szereplők, önkormányzatok szakemberei. K: Folyamatos egyeztetés a tömegközlekedéssel és az úthálózattal kapcsolatban. A tömegközlekedés és hatékonyabb tétele, az úthálózat javításával kapcsolatos munkálatok elvégzése. H: Hatékony	Kapcsolati tőke, humánerőforrás, együttműködéssel bevonható partnerek.	Hosszútávú
---	---	--	---	--	--	--	---	--	------------

			közútkezelővel. K: Hatékonyá vállik a tömegközlekedés, az úthálózat javításáról a Közútfejlesztő bizottság rendszeresen értesíti a közútkezelőt. H: Kiegyensúlyozott, hatékony tömegközlekedés, javított, biztonságosan közlekedhető közutak.			nyomon követés	tömegközlekedés, megfelelően használható, biztonságos közúthálózat.		
--	--	--	--	--	--	-------------------	--	--	--

Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
II. CÉLCSOPORT: GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGE									
1	Életvezetési problémák, értékrend válsága a családon belül.	A hagyományos értékekre alapuló, családi viszonyokat, szülő-gyermek kapcsolatokat meghatározó pozitív minták eltűnőben vannak, főként a hátrányos helyzetű társadalmi rétegekben.	Pozitív, követendő értékrend megismertetése a gyermekekkel. R: Komplex pszichológiai, életvezetési, és pályaválasztási tanácsadást is magába foglaló – tréning megszervezése. K: A pozitív minták átültetése a programban részt vevő fiatalok körében. H: A következő generációkban a pozitív családi értékrend öröklődjön át.	Komplex pszichológiai, életvezetési, és pályaválasztási tanácsadást is magába foglaló – tréning megszervezése. Az érintettek bevonása, képzések lebonyolítása. A programban részt vevők folyamatos monitorozása.	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet, oktatási koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.	2015. október 1-től Komplex pszichológiai, életvezetési, és pályaválasztási tanácsadást is magába foglaló – tréning megszervezése. 2016. január 1-től Programok elindítása 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés.	R: lebonyolított programok, és az abban résztvevők száma. K: programot sikeresen befejezettek száma, a megszervezett programok száma. H: A hagyományos értékekre alapuló, családi viszonyokat, szülő-gyermek kapcsolatokat meghatározó pozitív minták előtérbe kerülése.	Humánerőforrás, képzések helyszínének biztosítása.	Hosszútávú

2	Alternatív munkaerőpiaci - foglalkoztatások előtérbe helyezése, elterjesztése a munkáltatók körében.	A kisgyermeket nevelő - esetlegesen egyedül nevelő - nők munkaerő piaci reintegrációja problémát jelent Tamási Járás településein.	A nők számára szükséges a részmunkaidős, rugalmas munkaidőben, illetve távmunkában történő foglalkoztatás lehetőségének biztosítása, valamint ennek népszerűsítése a munkáltatók körében. Bölcsődei férőhelyek bővítésének, valamint a családi napközik létrehozásának felmérése. R: A kisgyermeket nevelő nők munkavállalással összefüggő igényeinek felmérése. K: Egyeztetés kezdeményezés e a munkáltatókkal az alternatív munkavállalási lehetőségek bevezetéséről.	A kisgyermeket nevelő nők munkavállalással összefüggő igényeinek felmérése. Egyeztetés kezdeményezés e a munkáltatókkal az alternatív munkavállalási lehetőségek bevezetéséről. Távmunka, rész-; rugalmas munkaidő bevezetésének segítése a munkáltatóknál.	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.	2015. október 1-től A kisgyermeket nevelő nők munkavállalással összefüggő igényeinek felmérése. Egyeztetés kezdeményezése a munkáltatókkal a alternatív munkavállalási lehetőségek bevezetéséről. 2016. január 1-től Távmunka, rész-; rugalmas munkaidő bevezetésének segítése a munkáltatóknál. 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés	A kisgyermeket nevelő nők munkavállalásának lehetővé tétele az alternatív munkaerőpiaci foglalkoztatási lehetőségekkel. R: Munkáltatók, illetve a kisgyermeket nevelő nők körében végzett felmérés, közülük hányan bevonhatók a programba. K: Mekkora számban tudnak elhelyezkedni a kisgyermeküket egyedül nevelő nők a nyílt munkaerőpiacon.	Humánerőforrás, képzések helyszínének biztosítása.	Hosszútávú
---	--	--	---	---	--	---	--	--	------------

			H: Távmunka, rész-; rugalmas munkaidő bevezetése a munkáltatóknál.						
3	Tömegközlekedés, iskolabusz hálózat kiépítése, összehangolása.	A tömegközlekedés nem igazodik a munkába járási időpontokhoz, az oktatási intézmények nyitvatartási idejéhez. A munkába járás, illetve az oktatási intézményekben való eljutás jelentős problémákat okoz a lakosságnak.	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ önkormányzatok szakemberei. R: kialakul egy hálózati együttműködés a résztvevő partnerek között. Hatékonyan tudják szervezni a tömegközlekedést. K: Hatékonyá válik a tömegközlekedés.	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása. Kapcsolatrendszer kialakítása a Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ -vel. Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központtal	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság, Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet, kerekasztal.	2015. október 1-től Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ önkormányzatok szakemberei. 2016. január 1-től Folyamatos egyeztetés a tömegközlekedéssel kapcsolatban. 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés	R: Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ, önkormányzatok szakemberei. K: Folyamatos egyeztetés a tömegközlekedéssel és az úthálózattal kapcsolatban. A tömegközlekedés és hatékonyabbá tétele. H: Hatékony tömegközlekedés.	Nem együttműködő bevonandó partnerek, forráshiány a közreműködők részéről.	Hosszútávú

			és H: Kiegyensúlyozott, hatékony tömegközlekedés. Falubusz hálózat létrehozása, hatékony üzemeltetése, fejlesztése.						
4	Egészségügyi szolgáltatásokhoz, szűrésekhez egyenlő esélyű hozzáférés nem minden településen biztosított	A Járásban 13 háziorvosi praxis, illetve 3 gyermek háziorvosi szolgálat működik. Ebből kifolyólag a az egészségügyi szolgáltatásokhoz, szűrésekhez való hozzáférés problémát jelent.	Az egészséges életmódhoz tartozó egészségügyi szolgáltatások, szűrések, egészséges életmódot népszerűsítő programok összefogása, megszervezése. Sportolási lehetőségeket összefogó, azokat népszerűsítő programok összefogása, megszervezése. R: Járási Egészségfejlesztési-; Sportkoncepció kidolgozása. K: Koncepciók	Járási Egészségfejlesztési-; Sportkoncepció kidolgozása. Koncepcióban mérlegelni kell az egészségügyi szolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés biztosításának fejlesztési lehetőségeit.	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.	2015. október 1-től Járási Egészségfejlesztési-; Sportkoncepció 2016. január 1-től Programok elindítása 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés	R: Egészségfejlesztési-; Sportkoncepció elkészítése. K: Háziorvosi-; házi gyermekorvosi praxisok működésének hatékonyabbá tétele, a szolgálatok bővítési lehetőségeinek felmérése. H: javuló egészségügyi állapot, közösségi programok szervezésével járó társadalmi kohéziós, integrációs folyamatok	Anyagi, humán erőforrás.	Hosszútávú

			bevezetése, működtetése. H: Egészségmegőr ző programok számának növekedése, valamint a sport, mint integrációs, illetve egészséges életvitelt biztosító szemlélet elterjesztése.				erősödése.		
--	--	--	---	--	--	--	------------	--	--

Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseib en feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításá nak határideje	Az intézkedés eredményessé gét mérő indikátor(ok)	Megvalósítás ához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatós ága

III. CÉLCSOPORT: NŐK ESÉLYEGYENLŐSÉGE									
1	A nők sérelmére elkövetett bűncselekményekkel szembeni hatékony fellépés.	A nők sérelmére elkövetett bűncselekmények esetében magas a látencia, a szégyenérzet, és az önvád miatt.	R: Tájékoztató, információs előadások, beszélgetések szervezése, lebonyolítása, melyek pszichikailag megerősítik a nőket, melyek tájékoztatást adnak az igénybe vehető segítségi formákról. K: Tájékoztató, információs előadások lebonyolítása. H: Csökkenjen a nők sérelmére elkövetett bűncselekmények száma.	Előadások szervezése a megfelelő partnerekkel (civil szervezetek, családsegítő szolgálat, rendőrség...stb.) Önkép fejlesztése szakemberek - pszichológus - bevonásával	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői.	2015. október 1-től előadások szervezése 2016. január 1-től A nők sérelmére elkövetett bűncselekményekkel szembeni hatékony fellépés program indítása 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés	R: A nők részére tájékoztató, információs előadások, beszélgetések szervezése előkészületei: programban résztvevők száma, együttműködés kialakítása a rendőrséggel. K: Programok száma, azon részt vett nők száma. H: A nők sérelmére elkövetett bűncselekmények csökkenése.	Humánerőforrás, programban együttműködők szervezetek.	Hosszútávú

Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Megvalósításhoz szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
IV. CÉLCSOPORT: IDŐSEK ESÉLYEGYENLŐSÉGE									
1	Dédiszitter - Időskorúak közösségbe integrálása	Az idősök körében magas az elmagányosodás	R: Generációkon átívelő közösségi programok szervezése, központban az idősödő korosztállyal. K: Az idős korosztály elmagányosodásának csökkenése. H: Összetartó közösségek szerveződése a Járás településein, központban az idősökkel	A bevonni kívánt idősök közreműködésével közösségi programok szervezése, amely valamennyi korosztály számára vonzó. Gyerekek, fiatal felnőttek látogatják meg az idősebb korosztály rászoruló tagjait. Az igények a beszélgetéstől, a házi-; házkörűli munkára is kiterjedhetnek. Több önkormányzat vetette fel a szociális gondozói	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői. Önkormányzat családsegítő szolgálata.	2015. október 1-től elmagányosodott idős emberek számának felmérése 2016. január 1-től Programok szervezése indítása 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés	Programokba bevont időskorúak száma. A programba bevont fiatalabb nemzedék száma. R: Generációkon átívelő közösségi programok szervezése, központban az idősödő korosztállyal. K: Az idős korosztály elmagányosodásának csökkenése. H: Összetartó közösségek szerveződése a Járás településein,	Humánerőforrás, önkéntesek civil szervezetek bevonása, anyagi erőforrások mozgósítása.	Hosszútávú

				hálózat beindításának lehetőségét, melyet arra alkalmas közmunkások végeznek.			központban az idősekkel. a rendezvények, önálló segítések száma.		
--	--	--	--	---	--	--	---	--	--

2	Prevenációs bűnmegelőzési program	Az idők sérlemére elkövetett bűncselekménye k száma nő.	Az idők sérlemére elkövetett bűncselekmény ek száma folyamatosan emelkedik a Járás településein. Főként a vagyon elleni bűncselekmény ek száma nő, ebből is a trükkös lopások száma magas. R: Prevenációs bűnmegelőzési előadások szervezése. Igényfelmérés az idős korosztály körében. K: Prevenációs bűnmegelőzési programok szervezése. H: Az idők sérlemére elkövetett bűncselekmény ek számának csökkentése.	Együttműködés a rendőrség bűnmegelőzési programjával, illetve a nyugdíjasokat tömörítő szervezetekkel. Az igényfelmérés elvégzése önkéntesek bevonásával. Bűnmegelőzési programok szervezése.	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáér t felelős szervezetet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztevői. Önkormányzat családsegítő szolgálat, rendőrség.	2015. október 1-től folyamatosan	R: A prevenációs előadások, valamint programban résztevő idők száma. H: Az idők sérlemére elkövetett bűncselekmény ek számának alakulása.	Humánerőfo rrás, rendőrséggel való együttműkö dés, a programok lebonyolítás ához szükséges helyszín.	Hosszútávú
---	---	---	--	--	--	--	--	--	------------

Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Megvalósításhoz szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
V. CÉLCSOPORT: FOGYATÉKKAL ÉLŐ EMBEREK ESÉLYEGYENLŐSÉGE									
1	Felmérés fogyatékkal élő emberek általános jellemzőiről	Általános információhiány a fogyatékkal élő emberek számáról, fogyatékoságuk fajtájáról, súlyosságáról. Tamási Járásnak nem áll rendelkezésére releváns, és hozzáférhető adat a fogyatékkal élő emberekről.	R: Adatbázis létrehozása a fogyatékoság al élő emberekről: mozgássérültek, látássérültek, értelmileg akadályozottak, siketek-; nagyothallókról. K: Az adatok alapján fel kell mérni a Járásban élő fogyatékoság al élő emberek igényeit. H: A valós szükségletekre alapozott fogyatékosügyi koncepció kidolgozása.	A fogyatékoság al élő emberekre vonatkozó adatok gyűjtése: Magyar Állam Kincstár, Nyugdíjfolyósító Intézet, Rehabilitációs Szakigazgatási Szervek bevonásával. Fogyatékosügyi Koncepció elkészítése az érintett célcsoportok bevonásával.	A Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet, koordinációs bizottság, felelős munkacsoport tagjai és a kerekasztal résztvevői. Önkormányzatok családsegítő, Gyermekjóléti Szolgálatok.	2015. október 1-től civil partnerek, állami hatóságok megkeresése, bevonása. 2017. január: Fogyatékosügyi koncepció elfogadása. Ettől az időponttól folyamatos kapcsolattartás a résztvevő szervezetekkel, a program monitorozása.	R: Fogyatékosügyi civil szervezetekkel, valamint állami szervezetekkel történő kapcsolatépítés. K: Fogyatékosügyi Koncepció létrehozása, elfogadása, adatbázis létrehozása. H: naprakész Fogyatékosügyi adatbázis létrehozása, hozzáférhetősége.	Humánerőforrás.	Hosszútávú

2	Komplex Esélyórák Tamási Járás közoktatási intézményeibe n	Általános ismeretek átfogó hiánya a fogyatékkal élő emberekről	Cél: Tamási Járási iskolában érzékenyítő programok, esélyórák, előadások szervezése R: az oktatási intézmény és esélyegyenlőség i szakember megkeresése, az előadások megszervezése K: az esélyegyenlőség i tanórák, az előadások megtartása, propagálása, cikkek, felvételek készítése H: évről-évre a programok, előadások megtartása, újabb és újabb példák, területek bevonásával	Az oktatási intézmény és esélyegyenlőség i szakember megkeresése, az előadások megszervezése. Az esélyegyenlőség i tanórák, az előadások megtartása, propagálása, cikkek, felvételek készítése. Évről-évre a programok, előadások megtartása, újabb és újabb példák, területek, személyek bevonásával.	Közoktatási, nevelési intézmények, fogyatékosügyi civil szervezetek, Járási Szintű Esélyegyenlőség i Kerekasztal felelős munkacsoportj a.	R: 1-6 hónap K: 6-12 hónap H: 5 év	Településen a fogyatékkal élőkkel szembeni tolerancia nő. Az esélyegyenlőség ggel kapcsolatos információk sok emberhez eljutnak. R: megkeresett szakemberek száma K: megtartott esélyórák, előadások száma, részt vevők száma H: nő az összefogás a fogyatékkal élőkkel, a tolerancia növekszik.	Humánerőfo rrás a szervezésre, koordinálásr a.	Hosszútávú
---	---	--	---	--	--	--	---	--	------------

3	Önkormányzati tulajdonú épületek felújítása, komplex akadálymentesítése	Tamási Járás önkormányzatainak tulajdonában álló épületek többsége nem, vagy csak részben akadálymentes, korszerűtlen, felújításra szoruló. Az önkormányzati épületek bejárata és belső tere legtöbb esetben nem az előírásoknak megfelelően van akadálymentesítve, több esetben hiányoznak az akadálymentes szociális blokkok, és nem megoldott infokommunikációs akadálymentesítés.	Az önkormányzatok tulajdonában álló intézmények korszerű, energia megtakarítást szolgáló felújítása, előírásoknak megfelelő fizikai akadálymentesítése, EU-s szabványoknak megfelelő vizes blokkok kialakítása, az infokommunikációs akadálymentesítés megvalósítása (legalább egy mobil indukciós hurok vásárlása, braille táblák elhelyezése, honlap akadálymentesítése) R: felújításra tervek elkészítése, pályázatfigyelés	Építési és akadálymentesítési tervek elkészíttetése, pályázatok figyelése. A pályázat benyújtásához szükséges tervek, dokumentáció beszerzése, pályázatírás. Nyertes pályázat esetén kivitelező kiválasztása, munkák megkezdése, kivitelezés, Folyamatos karbantartás, állagmegóvás.	Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztal felelőse munkacsoportja. Önkormányzatok, Városgondnokság, tervezők, kivitelezők, rehabilitációs szakértő, pályázatíró.	R: 1-6 hónap, K: 6-12, H: 5 év	R: elkészült tervek, engedélyek száma. K: benyújtott pályázatok, tervezői költségbecslés, hatósági engedélyek száma. H: felújított önkormányzati intézmények száma, beszerzett infokommunikációs eszközök száma. Hosszútávon fenntartható.	Pénzügyi forrás-pályázati vagy egyéb támogatás, Humánerőforrás a szervezésre, koordinálásra	Hosszútávú
---	---	---	---	--	--	--------------------------------	---	---	------------

			K: pályázat készítése, a szükséges tervezői költségbecslés és hatósági engedélyek beszerzése, H: kivitelező kiválasztása, kivitelezés, folyamatos karbantartás.							
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4	Buszpályaudvarok felújítása a Tamási Járás településeinek épületének felújítása	Tamási Járás településeinek nagy részében buszpályaudvarok épületének állapota leromlott, nincs akadálymentesítve, a szociális blokkok nincsenek kialakítva, nem üzemelnek.	Cél: A buszpályaudvarok épületeinek esztétikai, akadálymentesítési előírásoknak megfelelő külső-belső felújítása, nyilvános WC üzemeltetése, védőtetők elhelyezése. R: terveztetés, pályázat figyelés K: pályázat benyújtása, árajánlatok kérése H: kivitelező kiválasztása, kivitelezés, üzemeltetés	Az épület felújítására tervek készíttatése, tervezői költségbecslés kérése, pályázati lehetőségek figyelése. Pályázat benyújtása, sikeres pályázat esetén az építési munkákra kivitelezői költségvetés kérése. Kivitelező kiválasztása, szerződéskötés, kivitelezés, nyilvános WC üzemeltetése.	Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztal felelős munkacsoportja. Önkormányzatok, Városgondnokság, tervezők, kivitelezők, rehabilitációs szakértő, pályázatiíró.	R: 1-3 hónap K: 3-6 hónap H: 6-60 hónap	R: elkészült terv, tervezői költségbecslés. K: benyújtott pályázat, kivitelezői költségvetés. H: felújított épület nagysága, működő nyilvános WC, kihelyezett védőtető. Fenntarthatósága hosszú távú.	Pályázati forrás, önerő, humánerőforrás pályázatfigyelésre, felújításra, megvalósítás koordinálására.	Hosszútávú
---	---	---	--	---	---	---	---	---	------------

5	Belterületi utak felújítása, karbantartása, csapadékelvezető rendszer karbantartása, kiépítése	A belterületi utak elhasználódtak, rossz minőségűek, a járdahálózat hiányos. A csapadékelvezető rendszer hiányos, karbantartást igényel. A kisgyermekes anyák nem tudják a babakocsikat tolni, az idősek, mozgássérült emberek közlekedése nehezített. A nagy esőzések során a csapadékvíz elvezetés nem megfelelő, a lakóházak veszélyben vannak.	A településeken a belterületi utak tönkrementek, az útburkolat felújításra szorul. A járdák kiépítése hiányos. Az Tamási Járási Esélyteremtési programjának kiemelt célja a település úthálózatának felújítása, az átkelők akadálymentesítése a járdák rendbetétele, kiépítése –a fogyatékkal élő és kisgyermekes családok közlekedésének segítése céljából. A csapadékelvezető rendszer felújítása, kiépítése, karbantartása – a lakóházak védelme érdekében. R: pályázati	Pályázatfigyelés , pályázatkészítés . Kivitelező kiválasztása, munkák megkezdése. Folyamatos ellenőrzés, karbantartás.	Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztal felelős munkacsoportja. Önkormányzatok, Városgondnokság, tervezők, kivitelezők, rehabilitációs szakértő, pályázatíró.	R: 1-3 hónap K: 3-6 hónap H: 6-60 hónap	Élhetőbb környezet, biztonságosabb közlekedés. R: benyújtott pályázatok száma. K: felújított utak nagysága. H: karbantartott utak nagysága. Hosszútávon fenntartható.	Önerő, pályázati forrás, humán erőforrás a pályázat figyelésre, írásra, tervek készítésére.	Hosszútávú
---	---	---	--	---	---	--	--	--	-------------------

			lehetőségek feltárása. K: pályázat benyújtásához szükséges dokumentáció beszerzése, pályázatírás. H: utak, járdák állapotának javítása, kivitelezés.						
6	Közösségi közlekedés nem akadálymentesített.	Közlekedési-; Területfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ gazdasági szereplők, önkormányzatok szakemberei.	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása. Kapcsolattartás kialakítása a Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ	Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság, Járási szintű Esélyteremtő Programterv végrehajtásáért felelős szervezet, kerekasztal létrehozása, a koordinációs bizottság által való irányítása, működtetése.	Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztal felelős munkacsoportja. Önkormányzatok, Városgondnokság, tervezők, kivitelezők, rehabilitációs szakértő, pályázatíró.	2015. október 1-től Közlekedési-; Közútfejlesztési Bizottság létrehozása a Járási Szintű Kerekasztal tagjainak, a közútkezelő, a tömegközlekedést szervező Dél-dunántúli Közlekedési Központ, Tolna Megyei Szolgáltató Központ önkormányzatok szakemberei. 2016. január 1-től Folyamatos egyeztetés a	Élhetőbb környezet, biztonságosabb közlekedés. R: Folyamatos egyeztetés a tömegközlekedéssel kapcsolatban, benyújtott pályázatok száma. K: felújított utak nagysága. H: karbantartott utak nagysága, folyamatos nyomon követés Hosszútávon fenntartható.	Kapcsolati tőke, humánerőforrás, együttműködéssel bevonható partnerek.	Hosszútávú

						tömegközlekedéssel kapcsolatban. 2017. január 1-től folyamatos nyomon követés			
7	A fogyatékkal élő emberek foglalkoztatásának növelése	A fogyatékkal élő emberek foglalkoztatása rendkívül alacsony.	R: Szemléletformáló előadások, tréningek, tájékoztató programok szervezése munkáltatók, gazdasági társaságok részére annak érdekében, hogy minél több fogyatékkal élő embert foglalkoztassanak. K: A fogyatékkal élő emberek foglalkoztatásának növelése, a társadalmi felelősségvállalás elősegítése. H: Fogyatékkal élő emberek társadalmi integrációja.	Az oktatási intézmény és esélyegyenlőségi szakember megkeresése, az szemléletformáló programok megszervezése. A tréningek, tájékoztató előadások megtartása, propagálása, cikkek, felvételek készítése. Évről-évre a programok, előadások megtartása, újabb és újabb példák, területek, személyek bevonásával.	Közoktatási, nevelési intézmények, fogyatékosügyi civil szervezetek, Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztal felelős munkacsoportja.	R: 1-6 hónap K: 6-12 hónap H: 5 év	Tamási Járásban a fogyatékkal élők foglalkoztatása nő. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos információk sok emberhez eljutnak. R: megkeresett szakemberek száma. K: megtartott tréningek, előadások száma, résztvevők száma. H: nő az összefogás a fogyatékkal élőkkel, a tolerancia, foglalkoztatás nő.	Kapcsolati tőke, humán erőforrás, együttműködéssel bevonható partnerek.	Hosszútávú

8	A Járásban működő Támogató Szolgálatokkal való szoros együttműködés kiépítése, támogató szolgálat létrehozása	Tamásiban és a Járási szintű Esélyteremtő Programterv megalkotásában résztvevő települések közül egyben sem elérhető a fogyatékkal élő emberek mindennapi életéhez elengedhetetlenül szükséges Támogató Szolgáltatás.	Cél: A Támogató Szolgálat lássa el a fogyatékkal élőket, segítse a szállításukat a speciális oktatási intézményekben, a kezelésekre, a speciális fejlesztésekre. R: kapcsolatfelvétel a Támogató Szolgálattal, a szolgáltatások és a tárgyi feltételek áttekintése, megoldás keresése a járási támogató szolgáltatás beindítására. K: a szolgáltatások igénybevételének feltérképezése. H: A Járásban a fogyatékkal élő lakosság igényeit kiszolgáló Támogató Szolgálat	Kapcsolatfelvétel a környező településeken működő Támogató Szolgálatokkal, a szolgáltatások és a tárgyi feltételek áttekintése, megoldás keresése a járási szolgáltatás beindítására. A Járásban élő fogyatékos lakosság igényeit kiszolgáló Támogató Szolgálat működtetése	Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztal felelőse munkacsoportja, fogyatékosügyi civil szervezetek.	R: 1-6 hónap K: 6-12 hónap H: 5 év	A fogyatékkal élő igényeit kiszolgáló Támogató Szolgálat kialakítása R: megbeszélések száma K: szolgáltatást igénybe vevők száma H: igénybe vevők száma Hosszútávon fenntartható	Pénzügyi erőforrás-önkormányzati támogatás, Humánerőforrás-egyeztetésre, koordinálásra.	Hosszútávú
---	---	---	--	---	---	--	--	---	------------

XIV. MEGVALÓSÍTÁS

A megvalósítás előkészítése

A Járási szintű esélyteremtő programterv elkészítésében együttműködő települések által fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Járási Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

A Járási szintű esélyteremtő programterv elkészítésében együttműködő települések azt is kéri az intézményektől és partnerektől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzatok Járási Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

A Járási szintű esélyteremtő programterv elkészítésében együttműködő települések elvárják, hogy az intézmények a Járási Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

A Járási szintű esélyteremtő programterv elkészítésében együttműködő települések a JEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Koordinációs Bizottságot, Járási Szintű Esélyegyenlőségi Kerekasztalt, és a szakterületekhez kapcsolódó Munkacsoportokat hoznak létre és működtetnek..

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy a JEP IT-ben vállalt feladatok a Járásunkban maradéktalanul megvalósuljanak.

XVI. MONITORING ÉS VISSZACSATOLÁS

A Járási Szintű Esélyteremtő Programterv megvalósulását, végrehajtását a Koordinációs Bizottság ellenőrzi, és javaslatot készít a JEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását az együttműködő települési önkormányzatok képviselőtestületei elé tárjuk, akik azt határozattal hagyják jóvá.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja a Járási Szintű Esélyteremtő Programterv nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló JEP Járási Esélyegyenlőségi Kerekasztal első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A Koordinációs Bizottság által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzatok honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzatok és intézményeiknek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

Projektmenedzsment feladatok: Gulyásné dr. Könye Katalin

Pénzügyi feladatok: Simonné Horváth Andrea

Projekt szakmai vezető: dr. Vanya-Szabó Ágnes

JEP referens: Salamon Irén

Tamási, 2015. augusztus 25.